

#### บทที่ 4

### องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง : บทบาทการดำเนินกิจกรรมของนักศึกษา

บทบาทขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง (อศมร.) ในความเป็นจริงก็คือ บทบาทของสมาชิกองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ภายใต้กติกาที่องค์การนักศึกษาได้กำหนดไว้ ด้วยความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงทำให้สมาชิกองค์การนักศึกษา มีความสำคัญต่อองค์การนักศึกษามาก กล่าวคือ ถ้าสมาชิกองค์การนักศึกษามีคุณภาพที่ดี ย่อมจะส่งผลให้สมาชิกองค์การนักศึกษามีบทบาทที่ดีด้วย ซึ่งในที่สุดก็จะส่งผลให้องค์การนักศึกษามีคุณภาพและบทบาทที่ดีด้วยเช่นกัน

สมาชิกองค์การนักศึกษาจึงเป็นหัวใจขององค์การนักศึกษา องค์การนักศึกษามีหน้าที่จะต้องทำหน้าที่ให้สอดคล้องกับความต้องการหรือผลประโยชน์ของนักศึกษาโดยรวม กล่าวง่าย ๆ ก็คือ ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมนั่นเอง นั่นหมายความว่าองค์การนักศึกษาหรือสมาชิกสภานักศึกษาที่ดี จะต้องมีการกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่นักศึกษา ตลอดจนถึงประชาชนด้วย

การที่จะได้มาซึ่งสมาชิกองค์การนักศึกษาดังกล่าว ภายใต้กระบวนการของประชาธิปไตยระบุว่า การเลือกตั้งอย่างเสรีโดยประชาชน เป็นหนทางของการคัดเลือก "ตัวแทน" ของประชาชนให้ไปใช้อำนาจทางการเมืองการปกครองแทนตนเอง ในความหมายนี้ การเลือกตั้งจึงเปรียบเสมือนการกลั่นกรองบุคคลโดยประชาชนให้ไปทำหน้าที่แทนตนในรัฐสภา นั่นหมายความว่า การจะศึกษาหรือวิเคราะห์ห้ององค์การนักศึกษา จึงจำเป็นที่ต้องศึกษาและวิเคราะห์การเลือกตั้งองค์การนักศึกษาด้วย

ฉะนั้น การเข้าใจถึงเงื่อนไขดังกล่าว ย่อมจะช่วยให้เราสามารถเข้าใจบทบาทของสมาชิกองค์การนักศึกษาในองค์การนักศึกษาได้มากขึ้นด้วยโดยปริยาย ด้วยเหตุผลดังกล่าว การเลือกตั้งจึงเป็นจุดกำเนิดของความเป็นจริงของการเมืองในองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัย

รามคำแหง และเมื่อเราเข้าใจกระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกองค์การนักศึกษา ว่ามีส่วนกำหนดเงื่อนไขต่อบทบาทขององค์การนักศึกษาต่อไปอย่างไร เราก็จะได้ภาพสะท้อนออกมาที่ใกล้เคียงกับจุดประสงค์ของการวิจัยต่อไป

### การกำเนิดของพรรคนักศึกษา

จุดแรกของการศึกษาองค์การนักศึกษา ก็คือ พรรคนักศึกษา นั้นเพราะพรรคนักศึกษา จะเป็นองค์กรที่เข้าไปเป็นตัวแทนในการดำเนินบทบาทหน้าที่ขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งในจุด ๆ นี้ ถ้าเราทราบถึงจุดกำเนิดของพรรคนักศึกษาว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะสาเหตุอะไร เมื่อเราทราบถึงจุดกำเนิดของพรรคนักศึกษา ว่ามีลักษณะอย่างไรแล้ว เราก็สามารถที่จะวิเคราะห์ได้ว่า การดำเนินกิจกรรมบทบาทในองค์การนักศึกษานั้น สามารถดำเนินการเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพรรคนักศึกษาหรือขององค์การนักศึกษาหรือไม่ และผลที่จะตามมาก็คือ เราก็จะสามารถชี้ต่อไปได้ว่าบทบาทขององค์การนักศึกษาได้กระทำหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงเป็นอย่างไร เบี่ยงเบนไปจากบทบาทหน้าที่แท้จริงหรือไม่นั่นเอง

สำหรับการกำเนิดของพรรคนักศึกษานั้น ผู้ที่ให้ทัศนะในเรื่องนี้ก็คือ คุณอัปเดตลคอเด เจ๊ะอูเซ็ง ผู้ร่วมก่อตั้งพรรคอริปไตย ซึ่งเป็นพรรคนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหง และยังเป็นกรรมการบริหารพรรคอริปไตย รวมไปถึงกรรมการสวัสดิการองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปีพ.ศ. 2530 โดยคุณอัปเดตลคอเดให้ทัศนะว่า<sup>1</sup>

"สมัยก่อนนักศึกษาแบ่งค่อนข้างชัดเจนระหว่างชายกับขวา ชายคือพรรค 7 คณะ ขวาคือกระแสธรรม ช่วงนั้น บทบาทของพรรคนักศึกษามีมาก รัฐบาลช่วงนั้นเขาแคร่ นักศึกษามาก ส่วนในสมัยนี้นักศึกษาไม่ค่อยมีบทบาทอะไร มีบ้างก็เคลื่อนไหวนิด ๆ หน่อย ๆ มันหมดยุคของนักศึกษาแล้ว

<sup>1</sup>สัมภาษณ์ อัปเดตลคอเด เจ๊ะอูเซ็ง, กรรมการสวัสดิการองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 2530, 3 มีนาคม 2535.

เดิมที่ช่วงนั้นมี(พรรคนักศึกษา) 7 คณะ มีคนข้างนอกเข้าไปแทรกเช่น สันติบาล  
 ในรุ่นของบุญทวี พรรณราย (นายกองค์การนักศึกษา ปี 2528) มีการแบ่งแยก  
 ออกมาเป็นอธิปัตย์จริง ๆ แล้วที่ก่อตั้ง(อธิปัตย์) มีไม่กี่คนหรือก มีวัชระ เพ็ชรทอง  
 อีกหลาย ๆ คนมาคุยวงใหญ่กัน ผมก็เข้าไปช่วงที่เขากำลังคุยกันพอดีด้วย

วัตถุประสงค์ที่ตั้งพรรค (อธิปัตย์) ก็เพื่อเคลื่อนไหว คือมีอุดมการณ์ที่จะปกป้อง  
 ผลประโยชน์ของนักศึกษาและประชาชนและคนอ่อนแอกว่าในสังคมเราต้องช่วย  
 จริง ๆ แล้วการก่อตั้งมันมีอะไรลึกมากไปกว่านั้น แต่มันพูดลำบาก คือแต่ก่อน  
 อธิปัตย์เป็นฝ่ายซ้าย เขาว่าอย่างนั้น มันพูดลำบากนะ"

จากที่คนะดังกล่าวของคุณอ้อลลอคโคเด จะเห็นว่าการกำเนิดของพรรคอธิปัตย์ ซึ่งเป็น  
 พรรคที่ได้รับการเลือกตั้งองค์การนักศึกษาในปี พ.ศ. 2530-2531 มีจุดกำเนิดที่ค่อนข้าง  
 เปิดเผยไม่ได้ ถึงแม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์ที่จะปกป้องผลประโยชน์ของนักศึกษาและประชาชนก็  
 ตาม นั้นเพราะว่าการก่อตั้งพรรคนักศึกษาโดยเฉพาะของอธิปัตย์เอง ผู้ก่อตั้งพรรคยังยอมรับว่า  
 พรรคอธิปัตย์เองมีแนวความคิดทางฝ่ายซ้าย มีการรับเอาแนวความคิดลัทธิคอมมิวนิสต์มาเป็นจุด  
 ในการต่อสู้หรือกำเนิดพรรคด้วย นั้นหมายความว่า เบื้องหลังที่แท้จริงของการกำเนิดพรรค  
 อธิปัตย์ ไม่ได้จัดตั้งขึ้นตามเจตจำนงของความต้องการรักษาผลประโยชน์ของเพื่อนนักศึกษา  
 อย่างแท้จริง

ในกรณีเดียวกันนี้ การจัดตั้งพรรคนักศึกษานั้น มีผู้ให้ทัศนะอีกคนหนึ่งคือ คุณพัฒนาไพฑูรย์  
 มีพัฒนา กรรมการบริหารพรรคนิทกัษธรรม สมาชิกสภานักศึกษาระบุพรรค ปี 2532 ให้ความเห็น  
 ในเรื่องเดียวกันว่า<sup>2</sup>

<sup>2</sup>สัมภาษณ์ พัฒนาไพฑูรย์ มีพัฒนา, สมาชิกสภานักศึกษาระบุพรรค ปี 2532,

"ผมพูดจริง ๆ เลยก็คือ ที่นิทกัษัธรรมตั้งพรรคขึ้นมา ก็เพราะว่าเราไปแพ้เลือกตั้งประธานชุมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งพวกนิทกัษัธรรมที่ตั้งใหม่นี้เป็นเด็กนครฯ (นครศรีธรรมราช) เกือบทั้งหมู่บ้านเลย พอแพ้มาก็ยังไม่หายแค้น ไม่รู้จะทำยังไงดี ก็ตั้งพรรคนักศึกษาขึ้นมาเลย ไม่ได้มีอุดมการณ์อะไรหรอก พูดก็พูดเถอะมันเป็นเรื่อง ๆ ของคนที่แพ้อยากชนะ คือโมโหนั่นแหละ ที่นี้ก็ตั้งเลย พรรคนิทกัษัธรรม"

จะเห็นว่าในกรณีของการจัดตั้งนิทกัษัธรรม ก็ยิ่งที่จะเบี่ยงเบนไปจากเจตนารมณ์ของการจัดตั้งพรรคนักศึกษาเป็นอย่างมาก เป็นเรื่องของพื้นฐานการไม่มีอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นการรวมกลุ่มของการขาดจิตสำนึกที่แท้จริง ผลที่ตามมาสำหรับพรรคนิทกัษัธรรมนั้น ภาพพจน์ที่ออกมาภายหลังจึงเป็นเรื่องของ "กลุ่มนักศึกษา" เท่านั้น หาได้เป็นภาพพจน์ของ "พรรคนักศึกษา" อย่างแท้จริงไม่ และการดำเนินกิจกรรมของพรรคนิทกัษัธรรมช่วงเวลาที่ผ่านมา อยู่ในรูปของกลุ่มที่แสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจมากกว่ากลุ่มที่แสวงหาผลประโยชน์แก่นักศึกษา นี่คือภาพพจน์ของพรรคนิทกัษัธรรม

จากจุดกำเนิดของพรรคนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหงดังกล่าว เห็นได้ว่าการดำเนินของพรรคนักศึกษาที่แท้จริงนั้นไม่ได้เกิดจากการรวมกลุ่มของนักศึกษาที่ต้องการรวมกลุ่มเพื่อที่จะเข้าไปเป็นปากเป็นเสียง เป็นตัวแทนของเพื่อนนักศึกษาในการเรียกร้องผลประโยชน์หรือความต้องการต่าง ๆ ของเพื่อนนักศึกษาเป็นหลัก แต่พรรคนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหงกำเนิดขึ้นจากปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก เช่น ความขัดแย้งของผู้นำนักศึกษา การต้องการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงการสืบทอดแนวความคิดหรือแนวลัทธิอุดมการณ์ต่าง ๆ และในเมื่อพรรคนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีจุดกำเนิดขึ้นมาดังกล่าวเกือบทุกพรรคนักศึกษา ผลสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้ก็คือ การที่พรรคนักศึกษามีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากวัตถุประสงค์หรือบทบาทที่ควรจะเป็นของการเป็นพรรคนักศึกษาอย่างแท้จริง

### อุดมการณ์และนโยบายของพรรคนักศึกษา

ตัวแทนของนักศึกษาในที่นี้ก็คือสมาชิกองค์การนักศึกษา มีหน้าที่บทบาทหลักที่จะต้องรักษาผลประโยชน์ของนักศึกษาหรือของมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวม โดยอาศัยวิจรรณญาณของตนเอง ในการพิจารณาภายใต้แนวความคิดเช่นนี้ สมาชิกองค์การนักศึกษาจะต้องคอยสนองตอบต่อความต้องการของนักศึกษาที่ออกเสียงเลือกตั้งตนเอง เข้ามา

จึงทำให้นักศึกษาผู้ออกเสียงเลือกตั้งจะต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องใช้บรรทัดฐานที่ต่างกันในการออกเสียงเลือกตั้งสนับสนุนผู้สมัครในแต่ละพรรค เช่น แนวความคิดของ Davidson เขามีแนวความคิดว่านักศึกษาผู้ออกเสียงเลือกตั้งจะต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถสนองตอบต่อความต้องการในการเลือกตั้งว่าเป็นอย่างไร<sup>3</sup>

บรรทัดฐานที่ใช้ในการพิจารณาหรือกล่าวถึงเสมอคือ "นโยบาย" ในการหาเสียงเลือกตั้ง นั้นหมายความว่านโยบายเป็นตัวกำหนดแสดงถึง "จุดยืน" ของผู้สมัครในเรื่องต่าง ๆ และนักศึกษาจะเลือกผู้สมัครตามนโยบายที่แต่ละคนหรือแต่ละพรรคได้แถลงเอาไว้

ในแนวความคิดเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึง "พันธะ" ระหว่างผู้สมัครกับนักศึกษาผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ว่าผูกเข้าด้วยกันโดย "นโยบาย" ความคิดนี้จะมีนัยสำคัญก็ต่อเมื่อทั้งผู้สมัครและผู้ออกเสียงเลือกตั้ง "เคารพ" ในนโยบายที่ผูกพันกันไว้ แต่ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้ง 2 ฝ่ายไม่เคารพในนโยบายแล้ว นโยบายก็จะไม่มีความหมายหรือความสำคัญตามแนวคิดนี้เลย

ฉะนั้น ประเด็นสำคัญในเบื้องต้นที่จะต้องพิจารณาคือ นโยบายมีบทบาทสำคัญอย่างไรในการเลือกตั้งขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จากความเข้าใจนี้จะช่วยให้

<sup>3</sup>Roger H. Davidson, The Role of the Congressmen (New York : Pegasus, 1969), p. 125.

สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งและนักศึกษาผู้ออกเสียงเลือกตั้งในที่สุดด้วย

คุณหญิง (นามสมมติ) นักทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัยยามคำแหง จากกลุ่มนิปุ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช และเคยอยู่เบื้องหลังพรรคนักศึกษาหลายพรรค กล่าวถึงประเด็นอุดมการณ์หรือนโยบายของพรรคนักศึกษาในรามคำแหงไว้ว่า<sup>4</sup>

"นโยบายของแต่ละพรรคเป็นนโยบายเฉพาะกิจ ที่มาของนโยบายพรรคคำนึงถึงความสำคัญตรงจุดนี้พอสมควร คือจุดที่เขาให้ความสำคัญในการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งของรามฯ ต้องคำนึงฐานคะแนนเสียงสำคัญที่สุดคืออันดับที่หนึ่ง สองคือ นโยบายสำหรับนักศึกษาที่เขารู้สึกว่าไม่คอยมาสมาเสมอหรือเป็นอิสระ นักศึกษารามฯ มีความคิดเป็นอิสระพวกนี้จะดูนโยบายของพรรคว่าพรรคแต่ละพรรคมีนโยบายอย่างไร เช่นทรานสคริปไบเดียว โรงอาหาร ดังนั้นแต่ละพรรคต้องขายจุดนี้เป็นหลัก ปรับปรุงงานต่าง ๆ ในเทศกาล การกำหนดนโยบายเป็นเรื่องสำคัญและการกำหนดนโยบายจะต้องดูว่าภาพของนักศึกษารามฯ ต้องเป็นซ้ายตลอด ภาพนักศึกษารามชอบเอียงซ้ายจริง ๆ แล้วทั่วไป ภาพของพรรคการเมือง แม้กระทั่งพรรคพิทักษ์ธรรมซึ่งอิงการเมืองไม่มีอุดมการณ์ แต่เวลาหาเสียงถ้าเกิดหาต้องเปิดภาพออกมาซ้ายหมด ลัทธิธรรม อธิปไตยหรือเทอดรามก็ตาม เพราะฉะนั้นการกำหนดนโยบายของพรรคต้องออกมาในเชิงต้องคำนึงถึงนักศึกษาปัญญาชนเป็นหลัก และต้องดูว่าช่วงนี้นักศึกษาต้องการอะไร และเขาจะคิดด้วยว่านักศึกษาขาดอะไร จับจุดให้ถูกคำนึงถึงปัญญาชน หลักการตรงนี้บ้านเมืองเป็นอย่างไร การหาเสียงจะเน้นนโยบายจะออกมาในช่วงเลือกตั้ง เพราะว่าพรรคนักศึกษา เช่นการปราศรัยนโยบายจะไม่ค่อยปราศรัย แนะนำตัว เพราะว่ามีเวลาจำกัดในการหาเสียง แต่ว่าเวลาที่พรรคมันเดินหาเสียงมันมักจะมีแผ่นปลิว จะมีนโยบาย

<sup>4</sup>สัมภาษณ์ หนุ่ย (นามสมมติ), สมาชิกนิปุ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช, 18 กุมภาพันธ์

ผลงานที่จะทำต่อไปถ้าจะได้รับการเลือกตั้ง ที่จริงแล้วนโยบายมันเขียนสำคัญจริง แต่สถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามมาก็ถือว่าได้ทำจริงหรือเปล่า ซึ่งนโยบายมันเป็นเรื่องที่สำคัญของนักศึกษาที่สนใจการเมืองนะ"

คำสัมภาษณ์นี้ชี้ให้เห็นว่าพรรคนักศึกษาโดยทั่วไปดูเหมือนจะไม่ให้ความสนใจต่อนโยบายของตนเองเท่าไรนัก และเขียนนโยบายขึ้นก็เพียงเพื่อช่วยให้ภาพพจน์ที่ดีแก่พรรคเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม คุณอัลดุลคอเด เจ๊ะอูเซ็ง ก็ให้ความเห็นที่คล้ายคลึงกับคุณหุ่ย (นามสมมติ) ว่า<sup>5</sup>

"อุดมการณ์หรือนโยบายพรรค ก็มีที่มาจากความคิดหลาย ๆ คน ตอนนั้นจุดหลักที่ตั้งอธิปไตยคือคนที่มีอุดมการณ์ทางด้านฝ่ายซ้ายคือ ผมพูดตรง ๆ เลย คนที่มีอุดมการณ์ทางด้านฝ่ายซ้ายก่อนนั้นอยู่พรรค 7 คณะมาก่อน เมื่อ 7 คณะถูกแทรกเข้าไปจากสันติบาล เลยพวกที่มีหรือเราจะเรียกว่าหัวคิดก้าวหน้าก็ได้ ตอนนั้นก็ออกมาจากพรรค 7 คณะ และได้รับการช่วยจากชมรมพวก 5 ค่ายอะไรก็ช่วยอยู่แล้ว 5 ค่ายก็มาช่วย ที่นี้ก็ก่อตั้งใหม่ ๆ ที่มีความคิดเห็นร่วมกัน เอ เราน่าจะทำอะไรอย่างนั้นอย่างนี้ นโยบายพรรค หรือสโลแกนอะไรต่าง ๆ หมายถึงว่าจุดหลักก็คือรักษาปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ต่อต้านเผด็จการทุกรูปแบบ ก่อนที่มันจะมีนโยบายมันจะมีการระดมความคิดจากผู้ก่อตั้ง นโยบายนั้นมันเปลี่ยนแปลงทุกปี มันเปลี่ยนได้ ซึ่งจริง ๆ แล้วของอธิปไตยสมัยก่อนนะมันเรียกว่าอะไรละ เกี่ยวข้องกับพวกนั้นด้วยก็ได้พวกที่มีหัวคิดทางด้านซ้าย ตอนก่อตั้งใหม่ ๆ เช่น สัมมนาที่หนึ่งไปในเขาอะไรอย่างงี้ บางครั้งมีพวกนั้น (หัวคิดทางด้านซ้าย) มาอบรมด้วยอะไรอย่างนั้น คือมันพูดตรงนี้ลำบากนะ (หัวเราะ) แต่ตอนนี้มันไม่มีแล้ว (หัวเราะ) มันหมดแล้ว"

<sup>5</sup> สัมภาษณ์ อัลดุลคอเด เจ๊ะอูเซ็ง, อ่างแล้ว.

นโยบายที่เด่น ๆ ของอธิปัตย์ โอ มันเยอะเหลือเกิน คือผมว่ามันไม่ใช่ นโยบาย  
นโยบายมันเปลี่ยนแปลงได้ทุกปี แต่เป้าหมายอุดมการณ์มันต้องชัดเจน อุดมการณ์  
ที่ชัดก็ี่ละ ต่อต้านเผด็จการทุกรูปแบบ แล้วก็รักษาปกป้องผลประโยชน์ของ  
ประชาชนเป็นหลัก แล้วก็เพื่อนนักศึกษาอะไรด้วย นี่ค่อนข้างเด่นชัดเลย ส่วน  
นโยบายมันเปลี่ยนทุกปี ปีนี้ก็เปลี่ยนหาเสียงอย่างนี้ ปีหน้าก็เปลี่ยนอย่างหนึ่ง เช่น  
ตอนนั้นอธิปัตย์ต้องทำให้ทุกคนได้เกรด 2.5 อะไอย่างนั้น หรือการทำ  
transcript แผ่นเดียวอะไรนี่แหละเป็นนโยบายหลัก ซึ่งมันทำให้อธิปัตย์ได้รับ  
เลือกตั้งด้วย ซึ่งต่อมาารู้สึกว่า transcript จะได้แผ่นเดียวแล้วนะ นั่นแหละ  
ผลงานของอธิปัตย์แหละ"

จากคำสัมภาษณ์ของทั้งสองท่าน ทำให้เกิดความเข้าใจว่านโยบายของพรรคนักศึกษา  
เกือบทุกพรรคจะมีลักษณะกว้าง ๆ และไม่มีโครงการหรือแผนในรายละเอียดที่ชัดเจนเลย แต่  
จะเป็นเพียงแค่โครงการที่จะกระทำเป็นโครงการ ๆ เท่านั้น ในเมื่อสภาพที่นโยบายของพรรค  
นักศึกษาไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างถูกต้อง ทำให้นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของนโยบายของพรรค  
นักศึกษาเลย

สำหรับความสำคัญของอุดมการณ์หรือนโยบายของพรรคนักศึกษาต่อการเลือกตั้ง  
องค์การนักศึกษานั้น คุณอัลดุลคอเด เจ๊ะอุเซ็ง ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า<sup>๕</sup>

"แน่นอน คือ แน่นอนเลยแหละ ถ้าเกิดอธิปัตย์ไม่มีนโยบายอย่างนี้ (transcript  
แผ่นเดียว, เกรด 2.5) ไม่มีอุดมการณ์อย่างนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะองค์การจัดตั้ง  
ที่จัดตั้งเพราะ (พรรคนักศึกษา) 7 คณะมันไม่มีแล้ว ที่นี้นักศึกษาก็เลยไม่มีที่พึ่ง  
เขาก็เลยมาช่วยอธิปัตย์หมดเลย ไม่ว่าจะ เป็นของ 5 ค่าย คิษย์บำเพ็ญอะไรด้วย  
มาช่วยอธิปัตย์ ซึ่งเขาคิดว่าอธิปัตย์คงเป็นที่พึ่งได้ คือผลประโยชน์มันหลายอย่าง  
ละ คือถ้าอธิปัตย์ได้ อธิปัตย์ก็จะให้ความสำคัญกับการออกค่าย พอออกค่ายก็ตัด

<sup>๕</sup>สัมภาษณ์ อัลดุลคอเด เจ๊ะอุเซ็ง, อ่างแล้ว.



งบประมาณให้เยอะหน่อย คือปีนี้เสนอแผนห้า (150,000 บาท) โอ.เค. ไม่มีปัญหา เราก็ให้ไปสองแสนกว่า (250,000 กว่าบาท) ไม่มีปัญหา อะไรลักษณะอย่างนี้ ถ้าเกิดฝ่ายที่ไม่ได้ออกด้วยได้ คือถ้าเกิดกระแสธรรมได้ก็คงโดนตัดแน่ คือมันมีผลประโยชน์ร่วมกัน ไม่ใช่ผลประโยชน์ส่วนตัว แต่จะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวม

คือปีที่ 2 ที่อธิบดีได้อีก อธิบดีเลือกตั้งทั้งหมด 3 ปีตอนที่ผมอยู่ หลังจากนั้นก็มีปีแรกจริง ๆ แล้วปีแรกที่ลงเลือกตั้งก็คือต้องการ ล้ม (พรรค) 7 คณะนั่นเองนี่คือเป้าหมาย คือรู้อยู่แล้วว่าไม่ได้แน่ แต่ก็ลง(เลือกตั้ง)ไปอย่างนั้นแหละ แต่เป้าหมายที่จริง ๆ คือต้องการล้ม 7 คณะ รู้ว่าไม่ได้หรอก แต่โอโห เพื่อนนักศึกษาลงให้ได้คะแนนเยอะเหมือนกันนะเกือบได้ละ พอปีที่ 2 ผมลงก็ได้มา ทีนี้ผลงานของอธิบดีที่บริหารองค์การฯปีแรกมันมี ไม่ว่าจะ เป็น transcript หรือว่าผลงานที่ชัดเจนคือการเคลื่อนไหวทางด้านการเมืองภายนอกนั้นแหละ ตอนนั้นก็มีการโกนหัวประท้วงกันที่สนามม้า

ซึ่ง(พรรค)เราก็ไปร่วมด้วย และจุดนี้จึงทำให้อธิบดีได้รับเลือกตั้งในปีที่ 2 พออธิบดีได้ปีที่ 2 ตอนนั้นผมก็อยู่ ผมเป็นคนหาเงินเข้าพรรค ปีที่ผมอยู่หมดเงินเป็นแสน (100,000 บาท) อธิบดีที่ได้ (องค์การนักศึกษา) หมดไปเกือบสี่แสน (400,000 บาท) ปีแรก ปีที่สองก็ประมาณนี้แหละ ทีนี้ปีที่ 2 ที่อธิบดีได้อาจจะคล้ายกับเป็นการใช้บารมีของปีแรกอยู่ได้ชื่อเสียง ได้ชื่อขึ้น จริง ๆ แล้วผมยังมีความสงสัยอยู่จนขณะนี้เลยที่ว่าว่าอธิบดีแพ้ปีที่ 3 เพราะอะไร แพ้ที่ทัศนคติธรรม เนื่องจากว่าตอนนั้น บ๊อบ (จักรพันธ์ุ แยมวงษ์ศรี) เป็นนายกองค์การฯอยู่ ผมดูหลาย ๆ อย่าง วันก่อนผมไปสัมภาษณ์ ผมก็พบผู้ก่อตั้งอธิบดีคนหนึ่งที่เป็นสัมภาษณ์ด้วยกันที่หัวหิน เขาก็พูดกันเหมือนกับผม ว่าที่ผมสงสัยว่าอธิบดีแพ้เพราะอะไรจริง ๆ แล้วมันถ้าพูดแล้วมันอาจจะถูกหรือผิดก็ได้นะ คือมันมีการแทรกแซงภายนอกด้วย และก็ไอคนที่ เป็นนายกองค์การฯ เองนี่ก็คล้าย ๆ กับว่าจะมาทำลายอธิบดีโดยเฉพาะเลย คือปีที่ 2 ที่อธิบดีได้จะเลือกตั้งปีที่ 3 อธิบดีไม่ได้ทำผลงานให้(นักศึกษา)ได้เห็นเลย คล้าย ๆ กับเป็นการทำลาย หลังจากยุคไอ้บ๊อบแล้ว อธิบดีก็ไม่มีหลายคนสงสัยอย่างนั้นนะ แต่ผมไม่รู้ เพราะจริง ๆ แล้ว มันหายไปเลย หรือว่าไปเป็นทหารแล้วก็ไม่รู้ (หัวเราะ)"



จึงเห็นได้ว่า เราคงจะยังไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนลงไปได้ว่า นโยบายของพรรค นักศึกษาจะมีความสำคัญต่อการเลือกตั้งอย่างแท้จริง แต่ถึงเวลานี้ เราพอที่จะชี้ได้ว่านโยบาย ของพรรคนักศึกษามีความสำคัญไม่มากต่อการเลือกตั้ง

นั่นเพราะว่า ถ้านโยบายมีความสำคัญในการเลือกตั้งองค์การนักศึกษา แล้ว บรรดา ผู้ทำกิจกรรมของพรรคนักศึกษาก็คงจะยืนยันถึงประเด็นนี้แน่ แต่ตรงกันข้าม กล่าวคือนโยบายไม่ มีความสำคัญต่อการเลือกตั้งเท่าไรเลย แต่ชื่อพรรคหรือผลงานของพรรคที่ออกมามีความสำคัญ มากกว่าในการเลือกตั้ง

ดังนั้นความเป็นจริงของการเลือกตั้งองค์การนักศึกษาในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นว่า คุณสมบัติส่วนตัวของพรรคนักศึกษากับกลุ่มชมรมฐานคะแนนเสียงต่าง ๆ รวมไปถึงผลงานที่พรรค นักศึกษานั้นได้ทำให้เห็นปรากฏออกมานั้น ซึ่งคงมีความสำคัญมากต่อการกำหนดผลการเลือกตั้งที่ จะออกมา ผลการหาเสียงเลือกตั้ง นโยบายจึงไม่มีความสำคัญมากนัก แต่คุณสมบัติส่วนตัวของ พรรคนักศึกษากลับมีความสำคัญมากกว่า และคุณสมบัติดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งสะสมการเรียนรู้ที่มีต่อ ตัวของนักศึกษาส่งผลสะท้อนถึงระบบคุณค่าทางสังคมไทยได้เป็นอย่างดี นั่นคือการเน้น "ความ สัมพันธ์ส่วนตัว" โดยเฉพาะ เป็นบุคคลที่เคยให้ความช่วยเหลือคุ้มครองในยามที่เพื่อนนักศึกษา เดือดร้อน

**การคัดเลือกผู้สมัครของพรรคนักศึกษา**

การเลือกตั้งองค์การศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง อาจกล่าวได้ว่าเป็นภาพสะท้อน การแข่งขันทางการเมืองในระดับชาติทีเดียว นั่นเพราะว่าผู้ที่เข้าแข่งขันจะต้องคำนึงถึงข้อได้ เปรียบต่าง ๆ ของตนเองและของกลุ่มแข่งขัน ภายใต้กติกาการเลือกตั้ง เพื่อให้ตนเองสามารถ ชนะการเลือกตั้งนั้น ซึ่งกติกาของการเลือกตั้งองค์การนักศึกษา มักจะมุ่งประเด็นไปสู่การ ส่งเสริมให้พรรคนักศึกษาเข้มแข็งขึ้น และในที่สุดก็หวังว่าจะนำไปสู่การเรียนรู้ทางการเมือง และสามารถให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาการเลือกตั้งในแง่ใดก็ตาม มักจะมีการหยิบยกเอาประเด็นการทำให้พรรคนักศึกษาเข้มแข็งขึ้น มาสนับสนุนการเลือกตั้งเสมอ เช่น การเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงจะเป็น "คะแนนเสียงแบบสัดส่วน" คือเวลานักศึกษาออกเสียงเลือกตั้งก็ให้เลือกผู้แทนหรือพรรคนักศึกษาที่ตนนิยม เมื่อพรรคนักศึกษาได้คะแนนเสียงมากน้อยแค่ไหนก็จะได้รับที่นั่งในองค์การนักศึกษาแบ่งตามสัดส่วนที่พรรคตนได้คะแนนเสียง

ซึ่งตัวอย่างเหล่านี้ ล้วนแต่ยืนยันถึงแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในองค์การนักศึกษาว่ามุ่งที่จะส่งเสริมให้พรรคนักศึกษามีความเข้มแข็งขึ้นทั้งสิ้น ดังนั้น ภายใต้แนวคิดนี้จึงทำให้พรรคนักศึกษานับวันจะมีบทบาทสำคัญต่อการเลือกตั้งองค์การนักศึกษามากขึ้นทุกวัน เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกผู้สมัครเข้าแข่งขันในนามของพรรค คำถามในจุดนี้ก็คือในความเป็นจริงพรรคนักศึกษามีวิธีการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างไร และวิธีการดังกล่าวมีส่วนช่วยให้พรรคนักศึกษาเข้มแข็งขึ้นหรือไม่

วิธีการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคนักศึกษา คุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ ได้ชี้ให้เห็นถึงวิธีการคัดเลือกผู้สมัครของพรรคนิทกัษรรมว่า<sup>7</sup>

"การคัดเลือกพรรค องค์การนักศึกษาคงเอากรรมการพรรคส่วนหนึ่ง หรือ กรรมการกลุ่มชมรมต่าง ๆ คือพยายามทำหนึ่งให้ได้มาเป็นร้อยละ ๖๐ อย่างนี้ ดึงหัวหน้าชมรมต่าง ๆ เอามาเลย โดยตอนแรกที่จะเอาคนมา ก็คือขึ้นแรกคือความกว้างขวาง บารมี สามารถคุมเสียงได้เยอะไหม นี่จุดแรกเลย ส่วนอุดมการณ์มันเป็นเรื่องของส่วนตัว คุณจะม่หรือม่ก็เป็นเรื่องของคุณ ถ้าได้คนมีอุดมการณ์ที่ดี แต่จุดแรกคือการคุมคนได้เยอะไหม คือเป้าหมายตอนที่ลงคือชนะ มันต้องชนะอย่างอื่นพวกอุดมการณ์ไว้ที่หลักจุดหลังคือเอาชนะไว้ก่อน"

<sup>7</sup>สัมภาษณ์ พัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์, อ่างแล้ว.

จากความเห็นดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าพรรคนิทกษัธรรมค้ำนิงผลของการชนะเลือกตั้งองค์การนักศึกษาเป็นหลัก โดยจุดเน้นก็คือ การคัดเลือกผู้สมัครที่สามารถคุมเสียงส่วนใหญ่ ที่มีผลต่อการเลือกตั้ง ส่วนอุดมการณ์หรือจิตสำนึกของบุคคลนั้นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล

และขณะเดียวกันคุณอัลดุลคอเด เจ๊ะอูเซ็ง ก็ให้ทัศนะในเรื่องการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคนักศึกษาของพรรคอริปัตย์ ไว้ว่า<sup>๑</sup>

"วิธีการคัดเลือก (ผู้สมัครองค์การนักศึกษา) ชั้นแรกเลยคือเราเน้นองค์การนักศึกษา คือใครจะชนะ องค์การนักศึกษาจะต้องถึงขั้น มันค่อนข้างยาก คือจะต้องจากกลุ่มต่าง ๆ จะต้องยอมรับก่อน อย่างเช่น เราหาแนวร่วมจากกลุ่มนี้ กลุ่มนี้ เช่น กลุ่ม PNY บางทีกลุ่ม PNY เขาอาจจะไปต่อรองตำแหน่งเอา หรือพรรคขอมา นั่นคือในกลุ่มเลือกกันมาก่อน เลือกกันมา ส่งใครมา เราต้องชนะในกลุ่มก่อน แล้วส่งรายชื่อไปที่พรรค (อริปัตย์) พรรคก็จะคัดเลือกอีกทีหนึ่งว่าจะสมควรไหม แต่ในการปฏิบัติ O.K. ใครได้รับเลือกมา เรารับหมด แต่ตำแหน่งที่ลือคไวก็คือ จากกลุ่ม PNY จะต้องเป็นรองนายกฯ(องค์การนักศึกษา) เสมอ เป็นอย่างนี้ตลอด แต่ก็มีบางพรรคที่ส่งคนลงสมัครให้ครบ ๆ คนเท่านั้นเอง แต่ของอริปัตย์เป็นพรรคใหญ่เลยต้องแย่งกัน และที่สำคัญคือให้ความสำคัญกับองค์การการศึกษาเป็นหลัก อันนี้สำคัญ แล้วก็ ส.ส.ระบบบุคคล ระบบพรรคก็รองลงมา พอเข้าไปแล้วก็ต้องแบ่งตำแหน่งกันอีก มันไม่แตกต่างจาก(พรรคการเมือง)ข้างนอกหรอก ใครมีพลังเยอะ ใครมีมวลชนเยอะก็สามารถต่อรองตำแหน่งได้ ในรามฯก็ไม่แตกต่างกันเลย ผมเองก็มาจากจุดนี้ด้วย เพราะผมมีบาร์มีพอในกลุ่ม PNY ก็พอสมควรนะ ผมก็เลยได้ความสำคัญในการคัดเลือกคนลงสมัครนั้น ชั้นแรกอันแรกเลยคือ ประสบการณ์ตามประสาเขาเรียก เก้าเกมส์ ประสบการณ์โดยเฉพาะในตำแหน่งองค์การนักศึกษา อย่างน้อยต้องมีประวัติ(ประสบการณ์)มาก่อน อยู่ ๆ มาเป็นเลยยอม

<sup>๑</sup>สัมภาษณ์ อัลดุลคอเด เจ๊ะอูเซ็ง, อ่างแล้ว.

ไม่มีใครยอมรับแน่ อย่างผมก็เป็นกรรมการของ PNY มาก่อน หรือเคยไปประชุม สัมมนา สัมภาษณ์ทั่วประเทศ หรือเคยเป็นผู้นำ 7 จังหวัดชายแดนภาคใต้มาก่อน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนมาก อย่างน้อยต้องใหญ่สามารถคุมมวลชนได้ เราต้องดูอย่างนี้เป็นอันดับแรก ส่วนของพรรคอื่นผมไม่รู้"

จากทัศนะของคุณอัปเดตลอคเด เกียงที่ชี้ชัดลงไปได้อีกว่า วิธีการคัดเลือกผู้สมัคร องค์การนักศึกษาของพรรคนักศึกษานั้น ก็คล้ายคลึงกับคุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ คือ พรรคนักศึกษาเกือบทุกพรรคต่างคัดเลือกผู้สมัครองค์การนักศึกษา โดยดูว่า บุคคลนั้นหรือกลุ่มของบุคคลนั้น มีฐานะคะแนนเสียงที่จะมีผลต่อการเลือกตั้งองค์การนักศึกษาแค่ไหนอย่างไร ถ้าบุคคลนั้นมีฐานะคะแนนเสียงสนับสนุนมาก บุคคลนั้นก็สามารที่จะเป็นตัวจักรสำคัญที่พรรคนักศึกษาต่าง ๆ ต้องการนำบุคคลนั้นมาสมัครในนามของพรรคตน

ซึ่งวิธีการคัดเลือกผู้สมัครองค์การนักศึกษานี้ คุณหน้อย (นามสมมติ) ให้ทัศนะที่น่าฟังอีกแง่มุมหนึ่งว่า<sup>๑</sup>

"หลักเกณฑ์ประการที่ 1 คือ คัดจากสมาชิกของพรรค สมาชิกของพรรคจะมีการจัดความสำคัญของพรรค ผู้ก่อตั้งพรรคหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวกับพรรค เพื่อนก็ต้องรู้ว่าใครช่วยเหลืองานในพรรคมากน้อยแค่ไหน เพราะในการสมัครสมาชิกหนึ่งสมัครในนามบุคคล สองสมัคร ส.ส.ระบุงพรรค

เพราะฉะนั้นการพิจารณาจากจุดนี้คือถ้าพิจารณาจาก ส.ส.ระบุงพรรคมีโอกาสจะได้รับเลือกมาก เพราะผลการเลือกตั้งออกมาแล้วจะมีการเฉลี่ยสัดส่วนตรงนี้จะขึ้นอยู่กับผู้นำพรรคว่าจะเลือกใคร เมื่อสมมติว่าพรรค ก. ได้รับเลือกตั้ง สัดส่วนเข้ามา 5 คน จากผู้เลือกตั้งระบุงพรรค 10 คน 5 คนนี้จะต้องมาจากศิษย์แมนสำคัญ ตรงนี้จะต้องเป็นคนบุคคลสำคัญของพรรค ส่วนที่สองมาจากฐานะคะแนนเสียง พรรคจะพิจารณาหรือคำนึงถึงกลุ่มตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ในรามา

<sup>๑</sup> สัมภาษณ์ หน้อย (นามสมมติ), อ่างแล้ว.

มันจะมีกลุ่มหลายกลุ่ม เพราะฉะนั้นพรรคพยายามดึงหาแนวร่วมโดยการดึงเอาผู้ลงสมัครในนามของ ส.ส.ระบอบพรรคหรือระบอบบุคคลก็แล้วแต่ หรือไม่บางคนก็ถ้าเป็นกลุ่มที่มีฐานคะแนนเสียงเข้มข้น ฐานคะแนนเสียงมาก เช่น จังหวัดตรัง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ฯ มีสมาชิกพรรคมาก สามารถเป็นกลุ่มเหนียวแน่น จะดึงแนวแกนกลุ่มมาลงสมัครในนามขององค์การนักศึกษา 12 คน มีอยู่ 2 ส่วนคือ จากสมาชิกของพรรค บุคคลที่ทำงานให้แก่พรรค สอง คือจากตัวแทนของกลุ่มแนวร่วมในกรณีพรรคที่ไม่มีชื่อเสียง ผู้สมัครอิสระ เช่น นักศึกษาที่สนใจการเมือง ขอลงได้ในกรณีที่พรรค ส.ส.ไม่ครบ นั้นเป็นประเด็นปลีกย่อย แต่ถ้าพรรคที่มีโอกาสได้รับชนะ เลือกตั้งก็จะมีเกณฑ์สองตัวนี้เป็นหลัก"

จึงจะเห็นได้ว่าในทางปฏิบัติแล้ว วิธีการและหลักการของการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในนามของพรรคนักศึกษาไม่ต่างกันเลย ประเด็นที่ร่วมกันอย่างชัดเจนคือ "โอกาสที่จะชนะในการเลือกตั้ง" ต่อประเด็นนี้ คงจะไม่มีพรรคนักศึกษาใดปฏิเสธได้ว่าการส่งผู้สมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้ง ทุกพรรคนักศึกษาต้องการให้พรรคตนและผู้สมัครในนามพรรคตนชนะการเลือกตั้งในที่สุด จะต่างกันในรายละเอียด แนวคิด และวิธีการเพื่อให้ตนชนะในการเลือกตั้งเท่านั้น

กล่าวคือ แต่ละพรรคนักศึกษาอาจจะมีความคิดและวิธีการเพื่อให้พรรคของตน ชนะเลือกตั้งต่างกันออกไป ด้วยเงื่อนไขของ "ชัยชนะในการเลือกตั้ง" ซึ่งถือกันว่าเป็นเงื่อนไขที่มีความสำคัญมาก อาจจะเรียกว่าสำคัญที่สุดก็ได้สำหรับพรรคนักศึกษา เพราะถ้าไม่สามารถชนะการเลือกตั้ง และไม่มีสมาชิกของตนเองเข้าไปทำหน้าที่ในองค์การนักศึกษา พรรคนักศึกษานั้นก็จะไม่สามารถมีบทบาทในมหาวิทยาลัยได้อย่างเต็มที่ และที่สำคัญก็คือ ไม่มีโอกาสที่จะผลักดันความคิดหรือนโยบายอุดมการณ์ของพรรคตนให้เกิดผลในมหาวิทยาลัยได้อย่างเท่าที่ควร

และคำถามที่ตามมาก็คือ ในเมื่อมีวิธีการคัดเลือกผู้สมัครของพรรคนักศึกษาแล้ว ผู้ที่มีบทบาทในการคัดเลือกที่เป็นตัวชี้ว่าใครสมควรที่จะได้ลงสมัครในตำแหน่งต่าง ๆ ของแต่ละ

พรรคนักศึกษา คุณอัลลคอคเด เจ๊ะอูเซ็ง ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีบทบาทในการคัดเลือกผู้สมัครของแต่ละพรรคนักศึกษาก็คือ<sup>10</sup>

"บทบาทในการคัดเลือกตัว power คือ ผอ.ศูนย์ (ผู้อำนวยการศูนย์เลือกตั้ง) รุ่นผมวัชระ เพ็ชรทอง เป็นผู้อำนวยการศูนย์(ปัจจุบันเป็นเลขาธิการพรรคสังคมนิยม) ทุกอย่างอยู่ที่แกหมด ประวัติอยู่ที่แกหมด คือแกทำงานแบบซูเปอร์แมนทำคนเดียว ไม่ให้คนอื่นทำ ซูเปอร์แมนดี ๆ นี่เอง

จริง ๆ แล้วไม่ได้อยู่ที่ผอ.ศูนย์คนเดียว แต่อยู่ที่ประชุมสมัชชาพรรคประชุมกัน อยู่ที่คณะกรรมการพรรคเป็นหลักนั้นแหละในการพิจารณา สมาชิกทั่วไปเสนอชื่อก็ได้ มันประกอบกันหลาย ๆ อย่าง แต่จริง ๆ แล้วคณะกรรมการพรรคนั้นแหละเป็นคนเสนอชื่อว่าจะเอาใคร ไม่เอาใคร เขาจะไปประชุมสัมมนา ไปสมัชชากัน พวกสมัชชาใครจะเป็นไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ต้องดูว่าเคยปฏิบัติงาน ต้องเป็น staff อย่างน้อยต้องเคยช่วยพรรคในฝ่ายต่าง ๆ อะไรก็แล้วแต่ ต้องทำงานมาแล้วถึงเดือนจึงจะสมัชชาได้ โหยหลายอย่าง"

สำหรับพรรคอธิปัตย์แล้ว ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การนักศึกษา ก็คือคณะกรรมการพรรคเป็นหลัก แต่ในจุดหนึ่ง คุณอัลลคอคเด เจ๊ะอูเซ็ง ก็ยอมรับว่า ผู้ที่มีบทบาทอีกผู้หนึ่งก็คือ ผู้อำนวยการศูนย์เลือกตั้งของพรรคอธิปัตย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในความเป็นจริงส่วนหนึ่ง ผู้ที่มีอำนาจมีบทบาทในพรรคนั้น ๆ ก็มีผลสำคัญต่อการคัดเลือกผู้สมัครด้วยเช่นกัน

คุณพัฒนา ไพฑูรย์ มีพัฒน์ ก็ได้ให้ทัศนะในเรื่องของผู้ที่มีบทบาทในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์การนักศึกษาไว้ก็คือ<sup>11</sup>

<sup>10</sup> สัมภาษณ์ อัลลคอคเด เจ๊ะอูเซ็ง, อ่างแล้ว.

<sup>11</sup> สัมภาษณ์ พัฒนาไพฑูรย์ มีพัฒน์, อ่างแล้ว.

"ผู้ที่กำหนดตัวลงองค์การนักศึกษา ตัว power จริง ๆ คือ กรรมการพรรคส่วนหนึ่ง ส่วนมากประธานพรรคจะเลือกคนมาเป็นนายกองค์การ สำหรับพิธีกรรมผู้มี power จริง ๆ ไม่ใช่หัวหน้าพรรค หรือผู้สมัครนายกองค์การฯจริง ๆ แล้วคือ สุรศักดิ์ เลิศไกร (ประธานพรรคนิทกัษธรรม ปีพ.ศ. 2534) แล้วก็มีผู้วางแผนอีกคือ เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยจะอยู่เบื้องหลัง มันเป็นที่รู้การของมหาวิทยาลัยของกองกิจกรรมองค์การนักศึกษา ตัวนี้ก็คือตัว power ที่แท้จริงอีกคน 2 คนนี้ (สุรศักดิ์ เลิศไกร, เจ้าหน้าที่ธุรการบางคน) จัดการเลย เพราะฉะนั้นผู้กำหนดตัวองค์การนักศึกษาก็คือบุคคลไม่ใช่กรรมการของพรรค คณะกรรมการพรรคมีหน้าที่แค่รับทราบเท่านั้นเอง ส่วน ส.ส.ระบุนพรรคและระบุนบุคคลนั้น เราส่งไปให้เต็ม ๆ เลย ๆ ตัว ส.ส.จริง ๆ เรากำหนดเอาไว้หมดแล้ว คือคนนั้นคนนั้นะ มันทำกันไว้หมดแล้ว"

จากความเห็นของคุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ ยิ่งเห็นภาพที่ชัดเจนของผู้ที่มีบทบาทในการคัดเลือกผู้สมัครองค์การนักศึกษาของพรรคนักศึกษาต่างโดยเฉพาะจากพรรคนิทกัษธรรม ก็คือว่าอำนาจที่แท้จริงอยู่ที่ผู้นำของพรรค ผู้นำพรรคจะทำหน้าที่พิจารณาตัดสิน และแสวงหาผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคด้วย ส่วนคณะกรรมการพรรคนั้นมีหน้าที่เพียงแค่ "รับทราบ" การตัดสินใจเท่านั้น

จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ในส่วนหนึ่งแล้ว จุดมุ่งหมายของการสมัครรับเลือกตั้งคือเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้ง ไม่ใช่สิ่งที่แปลกหรือเกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น ตรงกันข้ามในแทบทุกประเทศทั้งในยุโรปและในสหรัฐอเมริกา ต่างก็ยอมรับในจุดมุ่งหมายของการเลือกตั้งทั้งสิ้น เช่น James Macgregor Burns, J.W. Peltason and Thomas E. Cronin ได้เขียนถึงสมาชิกสภาองเกรสของสหรัฐอเมริกาอย่างชัดเจนว่า หน้าที่สำคัญเบื้องต้นของพรรคสมาชิกสภาองเกรส คือทำอย่างไรจึงจะสามารถชนะการเลือกตั้งได้<sup>12</sup>

<sup>12</sup>James Macgregor Burns, J.W. Peltason and Thomas E. Cronin, Government by the People, 9th edition (New Jersey: Prentice-Hall, Inc, 1975), p. 137.



ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า การเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นการเลือกตั้ง "พรรคนักศึกษามากกว่านโยบาย" หรือเป็นการเลือก "ความสัมพันธ์ของตัวบุคคลมากกว่าพรรค" ซึ่งถ้าเราจะพิจารณาต่อไปเราก็จะพบว่า ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะทางสังคมของคนไทยโดยตรง

ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์ของตัวบุคคลจะมีความสำคัญต่อการเลือกตั้งต่อพรรคนักศึกษาเองก็ตาม แต่พรรคนักศึกษาแต่ละพรรค อาจจะมีวิธีการและขั้นตอนของการคัดเลือกผู้สมัครในนามพรรคที่ต่างกันได้ และความแตกต่างของวิธีการคัดเลือกผู้สมัครของพรรคนักศึกษาแต่ละพรรค ย่อมจะต้องสะท้อนลักษณะบางประการของพรรคนักศึกษาเหล่านั้นด้วย เพราะฉะนั้นกลไกการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคนักศึกษาที่สะท้อนถึงอำนาจการตัดสินใจในเรื่องนี้ตกอยู่กับบุคคลกลุ่มใดในพรรค ย่อมจะช่วยสะท้อนว่า อำนาจของพรรคนักศึกษาคงอยู่กับคนกลุ่มไหน หรือคนกลุ่มไหนเป็นผู้นำพรรคกันแน่

สำหรับพรรคนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงแล้ว ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการพิจารณาคัดเลือกผู้สมัครก็คือ ผู้นำของพรรคนั่นเอง โดยที่ผู้นำของพรรคนักศึกษาจะมีสถานภาพบทบาทต่างกันไปในแต่ละพรรค ซึ่งในสภาพเช่นนี้จึงส่งผลให้กิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคนักศึกษาถูกกำหนดโดยคนกลุ่มน้อยในพรรคนั่นเอง

ด้วยความเป็นจริงของกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงเช่นนี้ ย่อมจะเป็นเงื่อนไขให้สมาชิกองค์การนักศึกษา หรือพรรคนักศึกษาที่ชนะการเลือกตั้งที่ผ่าน ๆ มา มีแนวโน้มที่จะต้องขึ้นต่อหรืออยู่ภายใต้อำนาจ หรืออิทธิพลของผู้นำพรรคเสมอ สำหรับบทบาทของผู้นำพรรคนั้นนับได้ว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อพรรคนักศึกษา เพราะนอกจากจะเป็นส่วนที่ทำการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคตนแล้ว ยังทำหน้าที่ควบคุมพรรคให้เป็นไปในทิศทางที่ตนต้องการด้วย

### พรรคนักศึกษาและเงินกับการเลือกตั้งองค์การนักศึกษา

เนื่องจากว่านโยบายหรืออุดมการณ์ของพรรคนักศึกษามีความสำคัญไม่มากนักต่อผล การเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อเทียบกับความสัมพันธ์ของผู้กุมฐานะ คณะนเลียงนักศึกษา แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่า ตัวพรรคนักศึกษาจะไม่มีมีความสำคัญต่อการ เลือกตั้งเลย นั้นหมายความว่าพรรคนักศึกษาก็ย่อมมีความหมายอยู่ในระดับหนึ่งต่อผลการเลือกตั้ง องค์การนักศึกษา

นั่นคือ พรรคนักศึกษาแต่ละพรรคมีส่วนช่วยในการหาเสียงให้ผู้สมัครของพรรคตน ด้วยวิธีการและลักษณะที่ต่างกันบ้างและคล้ายกันบ้าง เช่น การที่ผู้นำของพรรคหรือผู้กุมฐานะ คณะนเลียงของพรรคออกหาเสียง การสนับสนุนในด้านเอกสาร ใบปลิว โปสเตอร์ จนถึงการใช้เงิน เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการต่าง ๆ ดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายหลักก็คือ "เพื่อชัยชนะในการเลือกตั้ง" นั้นเพราะว่าชัยชนะในการเลือกตั้ง หมายถึงการเพิ่มจำนวนสมาชิกองค์การนักศึกษา ของพรรคนักศึกษา และสถานนักศึกษา ซึ่งการมีสมาชิกจำนวนมากดังกล่าวย่อมจะเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะทำให้พรรคนักศึกษาสามารถมีบทบาทในองค์การนักศึกษาได้มากขึ้นนั่นเอง

ดังนั้น การเอาชนะในการเลือกตั้งจึงเป็นหัวใจสำคัญของพรรคนักศึกษา บทบาทของ พรรคนักศึกษาในการช่วยหาเสียงจึงเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ ระหว่างพรรคนักศึกษากับผู้สมัครรับเลือกตั้งรวมไปถึงนักศึกษาที่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าว มีความหมายมากต่อการกำหนดบทบาทของพรรคนักศึกษาทั้งในและนอกองค์การนักศึกษา

สำหรับการเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มีรูปแบบวิธีดำเนินการ หาเสียง อย่างไรบ้างทั้งก่อนการเลือกตั้ง ขณะเลือกตั้ง และภายหลังการเลือกตั้ง รวมไปถึง ความช่วยเหลือของพรรคต่อผู้สมัครส่วนอื่น ๆ จะมีลักษณะอย่างไรนั้น คุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ ได้กล่าวถึงวิธีการดังกล่าวของพรรคนักศึกษาไว้ว่า<sup>13</sup>

<sup>13</sup> สัมภาษณ์ พัฒนไพฑูรย์ มีพันธ์, อ่างแล้ว

"รูปแบบหาเสียงของเรา(พิกษัธรรม) คือ เดินหาเสียง โปสเตอร์ ใบปลิว ตามซุ้มตามชมรม ทั่ว ๆ ไปรูปแบบหาเสียงก็เหมือน ๆ กัน แต่วันก่อนเลือกตั้งตั้ง วันหนึ่ง และวันเลือกตั้งจะมีการสร้างฉาก สร้างซุ้ม เลี้ยงวันเกิดกันอะไรอย่างนี้ แหละ ส่วนหลังเลือกตั้งไม่สำคัญแล้ว เราเจาะตลอดไปทั่ว โดยดูสถานที่นักศึกษา อาศัยอยู่มาก เจาะกลุ่มใหญ่ ๆ บวมจริง ๆ จะก่อนเลือกตั้งวันหนึ่ง บวมจริง ๆ

ที่เราแพ้सानแสงทอง ช่วงนั้นผมรู้เกิดจากนี้แหละ ตำแหน่งมันจัดสรรตำแหน่ง ไม่ลงตัว พิกษัธรรมก็เป็นเหมือนกัน(แตกแยกในพรรค) สมมตินะตั้งอิสลามมาบีบ อย่าน้อยโควตาของอิสลามต้อง 2-3 ตำแหน่งที่นี้เกิดความเสียหาย ต้องแยกกัน ออก พอคนทำงานมันออกไป พรรคอื่นมันก็อัดเลย พอแพ้เราก็กลับมาอีกครั้ง (ได้ รับชัยชนะ) เริ่มรู้แล้วพยายามประสานเสียงที่จัดตั้งใหม่ เริ่มประสานใหม่ ที่นี้พอ จะเลือกตั้งครั้งต่อไป เอื้อน (ไพศาล ชาวนะ อดีตนายกองค้การนักศึกษา ม.รามคำแหง พรรคพิกษัธรรม ปี พ.ศ. 2534) ก็นำมาเองเลย เขาดูแล้วว่า ช่วงนั้นมันแตกกันเยอะไม่มีพรรคไหนได้แน่ เอื้อนก็เลยลุยเลย ตอนหลังก็เลยได้"

จากรูปแบบการเลือกตั้งองค์การนักศึกษาของพรรคพิกษัธรรมดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า มีการพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อที่พรรคของตนจะได้รับการเลือกตั้ง โดยเน้นในวันก่อนการเลือกตั้งหนึ่งวันและวันเลือกตั้งเท่านั้น หลังจากนั้นก็จะไม่ให้ความสำคัญอีกเลย ในขณะที่ นอกจากจะเน้นรูปแบบภายนอกแล้ว ภายในพรรคนักศึกษาเองก็ต้องมีการจัดสรรให้เกิดความเป็นเอกภาพให้มากที่สุด เพื่อผลแห่งชัยชนะในการเลือกตั้งนั่นเอง

ในส่วนของพรรคอริบัตย์แล้ว คุณอับลคอเด เจ๊ะอุเซ็ง ได้ให้ภาพอย่างชัดเจนในกรณีเดียวกันว่า<sup>14</sup>

<sup>14</sup>สัมภาษณ์ อับลคอเด เจ๊ะอุเซ็ง, อ่างแล้ว.

"ผมค่อนข้างที่จะกระโดดเข้าเต็มทีในส่วนนั้นะ รูปแบบของอริบัตย์คือ สมมติว่า เลือกตั้งวันพุธ เราก็จะต้องมีการเดินขบวนประสานกับสื่อมวลชนต่าง ๆ สมาชิกพร้อมเดินถือป้ายกันในรามฯ สมมติเลือกตั้งวันพุธ เราก็ต้องเดินขบวนวันพุธ เพราะวันนั้นถ้าคนมาเรียน เห็นเราเดินขบวนจะรู้ว่าพรหน้าเลือกตั้ง ยิงไง ๆ เขามาเรียนอยู่แล้ว เราก็เลยเอาวันพุธนี้แหละจุดแรก จุดที่ 2 คือ ไข่ปืนใหญ่ยิงแล้วทหารราบตามไป จุดแรกเรายิงตูมตูมตูม จุดสองเราใช้ทหารเดินเท้าภาคพื้นดิน ถ้ายิงปืนใหญ่อย่างเดียวก็น่าจะไม่ชนะ พอยิงตูมคู่แข่งผวา เราถึงค่อยปล่อยทหารราบไป ก็เหมือนกัน เราทำครั้งใหญ่เดินขบวนในรามฯ ให้เห็นภาพกว้างก่อน หลังจากนั้นก็รุก การประชุมเราประชุมทุกคืน กลางคืนจะมีการเคาะประตูแบ่งกัน หน้ารามฯ สายนี้ใครคุม 6 โมงไปแล้ว เคาะประตูตามหอ ลัก 5 กุ่มหรือเที่ยงคืนก็กลับมาประชุมกันอีกครั้งหนึ่ง แล้วก็สรุปว่าวันนี้เป็นอย่างไรบ้าง ก็เป็นอย่างนี้ตลอด จนกระทั่งใกล้ ๆ เลือกตั้งไม่กี่วัน ก็มีการเดินขบวนครั้งใหญ่อีกครั้ง ผมว่ามันเป็นกลยุทธ์แรกก็ได้ในช่วงนั้น เน้นการเข้าถึงตัว ส่วนพวกเอกสารก็พิมพ์แจกเอกสารกันไปโจมตีกัน จริงบ้างไม่จริงบ้างก็ผสมกันไป(หัวเราะ) มันเป็นอย่างนั้น รوبرามฯทั้งหมดไปมันหมด ตอนนั้นปีที่อริบัตย์ได้ผมว่าพวกผมลุยกันจริง ๆ ไม่หลับไม่นอนกัน

ตอนที่อริบัตย์โดนเผา จริง ๆ แล้วอริบัตย์โดนเผา อริบัตย์ไม่ได้เผาเองนะ มันเป็นผู้ลี้ภัยจะเป็นไอ้พร (นามสมมติ) ตอนหลังก็สนิทกับผมมาช่วยผมตอนผมเป็นคณะกรรมการบัณฑิต ไอ้พรมันเขาก็เรื่องพรรคนักศึกษาที่นั่นแหละ ตอนนั้นก็ยิงกันอยู่ทุกคืนกับเทอดราม เห็นหน้ากันไม่ได้ ขนาดว่าไปไหนผมไม่กล้าเดินไปคนเดียว เดินไปต้องพกปืนตลอด มันจะยิงกันประจำ พอเลือกตั้งเสร็จจับผู้ลี้ภัยจะคืนสองคืนอริบัตย์ก็โดนเผา อริบัตย์เป็นบ้ายังไงก็ไม่เผาตัวเองหรอก ผมก็สืบได้ไม่นานก็รู้ว่าเป็นไอ้พร ก็โอ.เค. ดีไปอย่างได้คะแนนสงสาร มันเล่นเกมลี้ภัยการเมืองนะ

ส่วนใหญ่อริบัตย์หาเสียงจะบอกให้เขาเลือกหมดเลยเป็นชุด บอกหมด ไม่ยิงลูกโดด ส่วนผู้สมัครอื่น ๆ โดยส่วนตัวเขาก็จะไปเคาะชู้มกันเอาเอง แต่ส่วนใหญ่คุณต้องมาช่วยพรรคก่อน ส่วนใหญ่เขาเลือกพรรค ถ้าพรรคได้ คุณ(เส.ส.ระบุนพรรค,

ส.ส.ระบอบบุคคล) ก็ได้ ส่วนใหญ่ได้แก่กรมฯจะไม่เลือกบุคคล จะให้ความสำคัญกับพรรคเป็นหลัก เว้นแต่ความสัมพันธ์แต่ละคนก็ว่ากันไป"

จากข้อคิดเห็นดังกล่าว ย่อมแสดงให้เห็นว่า การเลือกตั้งองค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น พรรคนักศึกษาที่จะได้รับการเลือกตั้งต้องผ่านกระบวนการ ยุทธวิธีที่อาศัยเทคนิคต่าง ๆ และที่สำคัญที่สุดก็คือการที่ต้องอาศัยความทุ่มเทร่างกายและแรงใจ เพื่อให้พรรคของตนได้รับชัยชนะ รูปแบบการหาเสียงของพรรคนักศึกษารามคำแหง ส่วนใหญ่แล้วก็จะ มีรูปแบบการเคาะประตูบ้าน การหาเสียงที่เข้าถึงตัวนักศึกษา มีการประชาสัมพันธ์หาเสียงทุกรูปแบบ ซึ่งการหาเสียงดังกล่าวทุกคนต้องเสียสละเพื่อให้ได้ในส่วนขององค์การนักศึกษาเป็นหลัก และวันที่มีผลต่อการเลือกตั้งมากที่สุดก็คือวันก่อนการเลือกตั้งหนึ่งวัน และในวันเลือกตั้ง เพื่อให้พรรคของตนได้รับชัยชนะนั่นเอง

คำถามที่สำคัญในจุดนี้ก็คือว่า การเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งมีทั้งการเปิดเวทีปราศรัย การจัดทำใบปลิว โปสเตอร์ต่าง ๆ รวมไปถึงค่าใช้จ่ายค่าอาหารและอื่น ๆ อีกมากมาย คำถามก็คือว่า ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังกล่าวพรรคนักศึกษาหาเงินมาใช้จ่ายอย่างไร จึงจะพอต่อค่าใช้จ่ายดังกล่าว ซึ่งเมื่อคิดคำนวณตัวเงินแล้วนับว่ามีค่ามากทีเดียว แม้ว่าส่วนหนึ่งพรรคนักศึกษาจะได้รับเงินช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัยที่มีการจัดทำงบประมาณไว้ให้ตามความเหมาะสม ตามระเบียบข้อบังคับมหาวิทยาลัยรามคำแหงว่าด้วยกิจกรรมนักศึกษา พ.ศ. 2522 ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2530-2534 พรรคนักศึกษาแต่ละพรรคได้รับเงินอุดหนุนประมาณพรรคละ 3,000 บาท<sup>15</sup>

<sup>15</sup> มหาวิทยาลัยรามคำแหง, "ข้อบังคับมหาวิทยาลัยรามคำแหงว่าด้วยกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2522 ส่วนที่ 4 ข้อ 77.

จากคำถามที่สำคัญดังกล่าว คุณหนู๋ (นามสมมติ) ได้ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่มาของเงินในการเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ว่ามีที่มาจากไหนบ้าง<sup>16</sup>

"การทำกิจกรรมการเมืองของพรรคการเมืองในรามไม่ได้มีเฉพาะในขอบเขตในมหาวิทยาลัยเท่านั้น ในกรณีพรรคสังคมนิยมก็ต้องออกมาถึงข้างนอก เพราะฉะนั้นความรับผิดชอบของพรรคไม่ได้จำกัดเฉพาะมหาวิทยาลัยรามคำแหง แต่ต้องรับผิดชอบต่อข้างนอกด้วย เป็นปากเป็นเสียงของประชาชน พรรคการเมืองในรามต้องเอียงซ้าย เพราะฉะนั้นต้องคำนึงถึงประชาชนเป็นหลัก ต้องคำนึงถึงบทบาทการเมืองภายนอก ในฐานะกลุ่มพลังนักศึกษา เพราะฉะนั้นจุดนี้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกต้องใช้เงินลำพังเฉพาะเงินที่ได้จากมหาวิทยาลัย เงินที่มหาวิทยาลัยสนับสนุนนั้นไม่เพียงพอไปทำกิจกรรม เพราะฉะนั้นพรรคจะต้องยืนอยู่ให้ได้ ต้องมีวิธีการในการหาเงิน

วิธีการที่ 1 ก็คือ ถ้าคลื่นประชาธิปไตยก็ต้องเคลื่อนไหวหาเงินจากแนวร่วม เช่น การสร้างเขื่อน มันมีกองทุนของมันอยู่ อีกส่วนหนึ่งก็คือพรรคนักศึกษารามฯ จะเป็นพรรครับใช้ พรรคสนับสนุนรับใช้ ฉะนั้นพรรคเหล่านี้จะมีวิธีการหาเงินอยู่ เช่น จากกลุ่มทหาร กลุ่มโน้นกลุ่มนี้อีกกลุ่มก็พวกพ่อค้าหน้ารามฯ เช่น ส. คอมพิวเตอร์ (นามสมมติ) หรือร้านถ่ายรูป ช.(นามสมมติ) อะไรพวกนี้ ธุรกิจหน้ารามฯจะให้เงินสนับสนุนพรรคมากที่สุด โดยเฉพาะพรรค พ.(นามสมมติ) เพราะพรรคนี้จะมีวิธีการหาเงิน เพราะเป็นมาเฟียคุม จะเห็นป้ายโปสเตอร์หน้ารามฯ โหมเบ้อเริ่มเลย พรรคนักศึกษาในรามฯที่ล้มลงไปเพราะขาดเงินทุนในการดำเนินกิจกรรม เป็นปัจจัยหลักที่กล้าซื้อได้เลย

พรรคการเมืองในรามฯ มันถึงเป็นสนับสนุนรับใช้เพราะไปรับเงินเขามา เขาใช้ให้ทำอะไรก็ทำ โดยเฉพาะนักการเมืองในกรณีของ นาย ว.(นามสมมติ) จะรู้จักกับพวกเด็กใต้ในพรรค พ. ฉะนั้นนาย ว. เคยเสนอให้พรรคทั้ง 2 นี้ นาย ว. ให้

<sup>16</sup>สัมภาษณ์ คุณหนู๋ (นามสมมติ), อ่างแล้ว.

ทั้ง 2 พรรค หรือในกรณีของพรรค พ. จะได้รับเงินจากตำรวจ จาก พล.ต.อ.ม. (นามสมมติ) ไปขอเงินจาก ส.ส. ส. (นามสมมติ) โดยผ่าน อ. พ (นามสมมติ) อะไรนี้เป็นตัวผ่าน เขียน จม.ไปหาเพื่อน ส.ส.ส (นามสมมติ) นี้แหละ ฉะนั้นเงินของพรรคที่ได้มาก็จาก 1. มหาวิทยาลัย ก็จากข้างนอกไล่มาจากพ่อค่านักธุรกิจ หน้ารามฯ 2. นักการเมือง และ 3. กลุ่มนักผลประโยชน์ มันแล้วแต่ว่าจะมาทางไหน ส่วนอาจารย์เขาจะให้ในกรณีที่เขาจะลงอธิการบดี แต่ถ้าเขาจะให้จริง ๆ เขาจะเขียนหนังสือไปให้อีกที เช่น อ. พ. เขาก็จะให้ นาย จ. (นามสมมติ) ถือหนังสือไปหา ส.ส. ส (นามสมมติ) ไปขอเงินเขา ส่วนจะได้แค่ไหนก็แล้วแต่ เงินมันเกินแสนนะ อย่างกรณีของผู้นำพรรค ท. (นามสมมติ) นาย ป. (นามสมมติ) อยู่องค์การปีเดียว มันมีบ้านมีรถ มันเชิญ นาย ย. (นามสมมติ) ไปเปิดพรรคที่รามฯ เลย ช่วงที่นาย ย. เป็นใหญ่ เป็นหลักล้านเลยแหละแต่ก็ได้มันต้องเลี้ยงลูกน้อง แจก staff อย่างนาย น. (นามสมมติ) ใครนั่งแถว ๆ นั้นวันลงทะเลเบียนแถวซุ่ม หนีปูน ทำศาลา กุ้งสง มันลงทะเลเบียนให้หมดเลย ไม่มีเงินสักบาทเดียว แต่มันสามารถทำให้เราลงทะเลเบียนได้ เพราะฉะนั้นพรรคอื่นจึงสู้พรรค พ. ไม่ได้ เพราะพรรคนี้หนักเลงกว่า"

นับว่าเปรียบเทียบได้อย่างรุนแรงมากสำหรับคุณหนู๋ (นามสมมติ) ต่อกรณีที่พรรคนักศึกษาหาเงินเข้าพรรคโดยการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ที่คุณหนู๋ (นามสมมติ) ใช้คำว่า "ส่นรับใช้" ซึ่งสำหรับแหล่งที่มาของเงินทุนพรรคนักศึกษาสำหรับการเปิดเผยของคุณหนู๋ (นามสมมติ) มีที่มาจาก 4 ทางคือ แหล่งธุรกิจหน้ามหาวิทยาลัยรามคำแหง, นักการเมือง, ข้าราชการตำรวจ ทหาร และผู้บริหารมหาวิทยาลัย

จากการเปิดเผยของคุณอัลดลคอคเต เจ๊ะอูเซ็ง ในเรื่องแหล่งที่มาของเงินทุนพรรค อธิปไตยมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับคุณหนู๋ (นามสมมติ) ถึงแม้ว่าจะไม่เปิดเผยรายละเอียดในแง่มุมที่ลึกมากนักก็ตาม<sup>17</sup>

<sup>17</sup> สัมภาษณ์ อัลดลคอคเต เจ๊ะอูเซ็ง, อ้างแล้ว.

"เงินของอธิปัตย์จะมาจากข้างนอก จะมาจากหนึ่งภายในพรรคก่อน ภายในมหาวิทยาลัยรามฯเอง และจากภายนอกมันมีสามทาง ภายในพรรคหมายถึงความศรัทธาของสมาชิก แล้วแต่เขาจะให้บางคนไม่ให้เรามีตู้บริจาคก็ได้บ้างไม่ได้บ้าง อีกส่วนคือ แม้ค่าต่าง ๆ แม้ค่าถ้าเขาเห็นว่าพรรคไหนจะได้ เขาก็ทุ่มเต็มที่เลย เพราะว่าเขากลัวพวกบริหารอย่างพวกผม ที่บริหารองค์การฯรามคำแหง เขากลัวว่าร้านพวกเขาจะไม่ได้อยู่ เพราะมันอยู่ผิดกฎทั้งนั้นแหละ หรืออย่างพวกถ่ายเอกสาร พวกนี้ไม่ได้ตั้งเฉย ๆ นะ เป็นแสนนะ หรืออย่างข้างนอกก็เป็นพวกนักการเมืองนะ อย่างเราก็ได้อย่างน้อยครั้งละห้าหมื่น ย้อนไปที่พวกร้านค้าอย่างร้านน้ำที่เขาให้ก็พวกร้านน้ำไม่ถูกหลัก พวกนี้ก็ดิ้นรนอยากให้องค์การฯไปช่วยเราก็ช่วย ๆ ไป ซึ่งได้มาก็จากเก่าแก่หลายคนนะ จำชื่อไม่ได้แล้ว ได้มาก็สี่หมื่นหลายร้านนะ เยอะแคะหมด

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยก็มีส่วน พวกอาจารย์ก็แบ่งส่วนกัน เป็นเรื่องของอาจารย์เองที่เขาก็อยากมีผลประโยชน์ เขาก็หาฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้งคณบดีหรืออธิการ ซึ่งมันเป็นอย่างนั้น มันเป็นผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ช่วงนั้นสมัยอาจารย์ ญ. (นามสมมติ) ซึ่งมันมีหลายสายเหลือเกิน แคะจะช่วยบ้างนะ อันนี้ผมไม่รู้นะ เพราะผมไม่ได้ไปเอา(หัวเราะ)

ส่วนภายนอกมหาวิทยาลัย หน้ามหาวิทยาลัยผมไม่รู้ ผมรู้แต่พรรคการเมืองพรรค ธ. (นามสมมติ) ก็ให้นาย ล. (นามสมมติ) ก็ให้สามหมื่น, ห้าหมื่นบ้าง ส่วนมากก็ให้ในนามพรรค โฉ้ยมันเยอะ มันไม่ใช่ชื่อเสียงนะ เป็นคำชื่อโปสเตอร์ชื่อข้าว ใช้จ่ายในการบริหารพรรคนักศึกษาเฉียบ

นักศึกษาเดี๋ยวนี้เปลี่ยนไป เปลี่ยนไปรับจ้างกันเยอะเลย เยอะมาก ที่เห็นชัด ๆ ก็มีแค่นี้ ส่วนที่รับมาอื่น ๆ เราก็ไม่รู้ เพราะบางทีได้มาก็ไม่ได้บอกใคร อุบเจียบเลย มาถึงตอนนั้นมันซับซ้อนไปหมด ผมรู้แต่ว่าพอรับเงินมาแล้ว งานมันเดินดี หลายสายเหลือเกิน มันหลากหลาย ที่มันแตกก็เพราะได้หลากหลายนี้แหละ"

สิ่งที่เพิ่มเติมมาสำหรับคุณอับดุลคอดี เจ๊ะอูซึ่ง ก็คือ แหล่งเงินที่มาจากภายในพรรค นั่นคือการเก็บรวบรวมการบริจาคเพื่อช่วยเหลือพรรค ซึ่งผลที่ได้รับก็คล้ายกับไม่ได้อะไรขึ้นมาเลย เพราะฉะนั้นแน่นอนที่สุด แหล่งเงินทุนก็จะต้องมีที่มาจากนอกระบบขององค์การนักศึกษา



นั่นคือจากธุรกิจในมหาวิทยาลัย, ผู้บริหารมหาวิทยาลัย, พรรคการเมือง, รวมไปถึงบุคคลที่หลายฝ่ายเรียกเขาว่า "เจ้าพ่อหรือผู้มีอิทธิพล" ซึ่งบุคคลและกลุ่มบุคคลดังกล่าว เป็นแหล่งเงินทุนนอกระบบขององค์การนักศึกษาทั้งสิ้น

ในการเปิดเผยแหล่งเงินทุนของพรรคนักศึกษา คุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ ก็ได้ให้ข้อเท็จจริงได้อย่างเป็นภาพที่ชัดเจนอย่างมากสำหรับพรรคนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง<sup>10</sup>

"เงินของพิทักษ์ธรรม นอกเหนือจากของมหาวิทยาลัย ก็ 3,000 กว่าบาทแล้ว เงินที่มาจริง ๆ แล้วก็เหมือนกันทุกพรรค คือจากกลุ่มผลประโยชน์ เอาภายในมหาวิทยาลัยก่อน สมาชิกพรรคนี้เราไม่เก็บเลย ส่วนคนศรัทธาก็ไม่มีเลยนะ ส่วนใหญ่ก็จะตื่นจากกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับรามฯ จากพ่อค้าแม่ค้าในรามฯ เขาก็ให้พวกโด้กอะไรอย่างนี้มีส่วน เขาจะมาต่อรองแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กัน หรืออย่างเครื่องถ่ายเอกสาร นี่เขาก็ให้เพราะเขามีคู่แข่งนี่ ซึ่งพวกถ่ายเอกสารนี่มันไม่ได้ผ่านการประมูลจากมหาวิทยาลัย คือมันมีระเบียบอยู่ แต่มหาวิทยาลัยเขาปล่อยให้เป็นเรื่องขององค์การนักศึกษาไป แต่รู้สึกเริ่มมาควบคุมเพราะมันขัดแย้งกัน เขาก็มาติดต่อ ซึ่งพวกนี้ก็เลยเลี่ยงค่าใช้จ่ายให้มหาวิทยาลัยพวกนี้ (พ่อค้า แม่ค้าในรามฯ) เขากลับคือเราสามารถร้องเรียนเรื่องความสะอาดต่อมหาวิทยาลัยได้ อย่างเครื่องถ่ายเอกสาร เขาก็ให้ประมาณ 3-4 แสนบาทต่อปี ส่วนพวกแม่ค้าเขาก็จะให้บริการกินฟรีในรูปของคูปองอะไรอย่างนี้ ส่วนอีกพวกก็จะเป็นการจัดเวรยามคอยดูแลร้านค้าให้ตอนกลางคืน มันมีผมไม่แน่ใจนะ แต่น่าจะรู้สึกว่าเบื้องหลังความเป็นไปได้รู้สึกจะมาจากเจ้าหน้าที่ธุรการบางกลุ่ม

ส่วนหน้ารามคำแหงที่เราได้ ก็จะเป็นส่วนใหญ่นั้นเป็นคิวเตอร์กลุ่มหลักเลยประจำเลย ส่วนมากจะให้เป็นที่นอนช่วยเหลือกัน อย่างเช่น การจัดการคิวประชาสัมพันธ์ เพราะถ้าจะใช้สถานที่คิวฟรี หรือเพื่อโฆษณาตัวเอง มันต้องขอมันต้องผ่านองค์การฯ เพื่อทำเรื่องขึ้นไป โดยเฉพาะคิวเตอร์ใหม่ ๆ ต้องการเปิด

<sup>10</sup> สัมภาษณ์ พัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์, อ่างแล้ว.

ตัวเอง พวกนี้ก็ต้องตีวฟรีไว้ก่อน หลายคนนะที่ให้ ใครอยากให้ก็ให้ เมื่อก่อนนี้ เช่น ติวเตอร์ ม. (นามสมมติ) ก็ให้หลายกลุ่ม จำนวนเงินที่ได้มันไม่แน่นอน อย่างต่ำนี้ผมว่าเป็นหมื่น นี่ขนาดแต่ละติวเตอร์นะ

พรรคการเมืองมันก็มีเหมือนกัน พวกนี้เราใกล้ชิดมาก มีการไปมาหาสู่ประจำ การให้เงินจะอยู่ในรูปของเงินอุดหนุนพรรคนะ บางทีก็มีใบเสร็จ (การรับทราบอย่างเป็นทางการ) บางทีมันก็ไม่มี เอามาก็บางทีมีจำนวนเงิน แต่ไม่มีตัวฐานก็มี ไม่รู้มันหายไปไหน(หัวเราะ)

ส่วนวงการธุรกิจโฆษณา ก็มีเหมือนกัน แต่ก่อนเป็นคอนเสิร์ตร่อนหน้านี้สัก 2-3 ปี แต่คอนเสิร์ตกับพิธีกรรมน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเข้ามาจากกระแสธรรมเป็นหลัก พวกบริษัทขายเทปก็จะติดต่อมาที่องค์การ องค์การก็ทำหนังสือเสนอขอใช้พื้นที่ สถานที่ ซึ่งเขาก็ให้มาเหยียบแสนบาทนะ เหยียบเลย

แหล่งที่มาของเงินพิธีกรรมแหล่งใหญ่จริง ๆ จะมาจากหน้ารามฯ ติวเตอร์เป็นหลัก ส่วนระเบียบการใช้เงินเขาก็มีระเบียบอยู่ ส่วนรับเงินภายนอกก็เป็นเรื่องของเขาแต่ละคน เงินที่ได้มาส่วนมากไม่เหลือไว้ในองค์การหรือพรรคไม่มีเลยใช้ให้หมด พอเลือกตั้งต่อไปก็หากันใหม่"

ในส่วนของคุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ ได้เปิดเผยอย่างน่าฟังไว้ว่า ในการเข้าไปขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในกิจกรรมของพรรคพิธีกรรมนั้น จะไม่เข้าไปขอกันตรง ๆ แต่จะมีวิธีการที่ดูเป็นทางการ นั่นก็คือ การเสนอแนบโครงการต่าง ๆ ไปด้วย ซึ่งถ้ามีโครงการนำเสนอไปด้วย ก็จะทำให้ดูมีรูปแบบที่เป็นทางการมากขึ้น ไม่น่าเกลียดกันมากจนเกินไปนัก

จากการเปิดเผยของผู้นำพรรคนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า พรรคนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มีแหล่งที่มาของเงินทุนสำหรับการทำกิจกรรมส่วนใหญ่แล้วจะได้มาจากนอกระบบของพรรคนักศึกษาทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าพรรคนักศึกษาจะได้รับเงินงบประมาณอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยประมาณ 3,000 บาทแล้วก็ตาม ซึ่งจากสภาพการณ์ความเป็นจริงของค่าครองชีพในปัจจุบันและในขณะเดียวกันการดำเนินกิจกรรมของพรรคนักศึกษาโดยเฉพาะในช่วงของการเลือกตั้งองค์การนักศึกษา ค่าใช้จ่ายนับได้ว่าสูงมากประมาณเกือบครึ่งละ

## 10 ล้านบาทเป็นอย่างต่ำ

คำถามที่ตามมาก็คือ แล้วพรรคนักศึกษาแหล่งนี้หาเงินมาจากไหน หรือใครเป็นคนให้เงินมา ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วพบว่า แหล่งเงินทุนของพรรคนักศึกษา จะมีที่มาจาก 2 แหล่งใหญ่ด้วยกันคือ แหล่งแรกภายในบริเวณมหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่กลุ่มธุรกิจต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย เช่น ร้านขายน้ำดื่ม ธุรกิจถ่ายเอกสาร เป็นต้น และแหล่งต่อมาก็คือ จากผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่ให้การสนับสนุน เพื่อที่ตนเองจะได้ก้าวไปสู่การเลือกตั้งอธิการบดี เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยอย่างแท้จริง

แหล่งที่สอง ก็คือ ภายนอกบริเวณมหาวิทยาลัย ซึ่งก็ได้แก่ กลุ่มธุรกิจหน้ามหาวิทยาลัย เช่น สำนักพิมพ์ต่าง ๆ กลุ่มอิทธิพลหน้ามหาวิทยาลัย เป็นต้น รวมไปถึงข้าราชการทหารและตำรวจที่ต้องการเข้ามาแทรกแซงในการดำเนินกิจกรรมของนักศึกษาและแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่สุดก็คือ นักการเมือง ซึ่งสำหรับนักการเมืองแล้วในการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษานั้น ก็เพื่อที่ต้องการใช้พลังของนักศึกษาไปดำเนินกิจกรรมต่อรองทางการเมือง ตามสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น ๆ นั่นเอง

จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การส่งเสริมการรับรู้และสร้างสำนักทางบทบาทหน้าที่ให้แก่นักศึกษา จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้เกิดการผลักดันให้การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมือง ที่สนองต่อเจตนารมณ์ของประชาธิปไตย ไม่ใช่เป็นกิจกรรมทางการเมืองของการได้มาซึ่งอำนาจของคนบางกลุ่มเท่านั้น

การที่จะทำให้นักศึกษาเกิดความเชื่อถือและสนับสนุนพรรคนักศึกษาได้ พรรคนักศึกษา ก็ต้องให้ข่าวสารเกี่ยวกับพรรคของตนแก่เพื่อนนักศึกษาอย่างทั่วถึงเป็นประการเรื่องแรก ซึ่งการให้ข้อมูลข่าวสารหรือนโยบายของพรรคนักศึกษานี้ ทุกพรรคจะมีลักษณะที่คล้าย ๆ กัน จะต่างกันก็เพียงปริมาณของการสนับสนุน ความพร้อมและความสามารถของแต่ละพรรคเท่านั้นเอง

บทบาทในการเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งทุกพรรคนักศึกษา ได้ดำเนินการก็คือการให้ข่าวสารด้านใบปลิว บ้ายโฆษณา เครื่องมือ กำลังคน ตลอดจนวัสดุ

ต่าง ๆ ที่พรรคนักศึกษาจะต้องจัดหา แน่แน่นอนที่สุดการจัดหาอุปกรณ์ที่กล่าวมาพรรคนักศึกษาจะต้องใช้เงินทุน ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ดังนั้น "เงิน" จึงเป็นปัจจัยสำคัญของการหาเสียงเลือกตั้งองค์การนักศึกษาที่จะมองข้ามไม่ได้ โดยมีหลักการที่ว่า "ความเป็นไปได้ของพรรคที่จะชนะในการเลือกตั้ง"

อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าเงินเป็นเพียงปัจจัยเดียวในการเอาชนะเลือกตั้งได้ โดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัย ที่นักศึกษาที่ระบบการเรียนรู้ความเข้าใจทางการเมืองได้เป็นอย่างดี ส่วนหนึ่งพรรคนักศึกษาก็ยังต้องคำนึงถึงฐานะและแนบเสียงที่มีจิตสำนึกในความเข้าใจความสำคัญของการเลือกตั้ง มากกว่าที่จะเห็นเพียงแค่ผลประโยชน์เล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น และในมุมมองที่กลับกัน เมื่อพรรคนักศึกษาได้รับเลือกตั้งเข้าไปแล้ว มีโอกาสที่จะหาผลประโยชน์มาชดเชยกับเงินที่ตนเอง "ลงทุน" ไปในการเลือกตั้ง เขาก็หวังว่าจะได้เข้าบริหารในองค์การนักศึกษา ซึ่งมีอำนาจตัดสินใจและอำนาจตัดสินใจนั้นสามารถจะนำมาซึ่งผลประโยชน์นั่นเอง

#### การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของนักศึกษา

จากบทบาทของพรรคนักศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้เห็นว่าพรรคนักศึกษายังต้องพัฒนาอีกมาก จึงจะสามารถเป็นกลไกหลักของพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้ และที่สำคัญก็คือ แนวทางการพัฒนาพรรคนักศึกษาให้มั่นคงและเข้มแข็งจะเกิดขึ้นไม่ได้ ตราบเท่าที่พรรคยังไม่มีฐานมาจากนักศึกษาทั่วไป

ในสภาพความเป็นจริงของพรรคนักศึกษา อาจกล่าวได้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยโดยทั่วไปยังไม่มีจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนในกิจกรรมการดำเนินบทบาทของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในรูปของพรรคนักศึกษา นั้นเพราะผู้นำของพรรคบางกลุ่มและผู้มีอิทธิพลในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการเงินหรืออำนาจ ยังคงเป็นผู้เข้ามามีอิทธิพลภายในพรรคนักศึกษา ผลที่ตามมาคือพรรคนักศึกษาแทนที่จะกระทำการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการรักษาผลประโยชน์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่กลับถูกนำไปใช้ เพื่อการรักษาผลประโยชน์ของผู้นำของพรรคหรือผู้ที่มีอิทธิพล ที่เข้ามาสู่การดำเนินกิจกรรมพรรคนักศึกษา

ตั้งข้อเขียน James Bryce ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมืองในสหรัฐอเมริกาไว้ว่า อำนาจข้อบังคับต่าง ๆ ที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้นั้น อำนาจเหล่านี้จะทำให้พรรคสามารถนำไปกำกับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมืองในสภา มีลักษณะเป็นการต่อสู้เพื่อเอาชนะกันมากกว่าการปรึกษาหารือ เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม<sup>19</sup>

นั่นหมายความว่า ในการพัฒนาพรรคนักศึกษาให้มีความมั่นคงและเข้มแข็งนั้นจะพิจารณาเพียงว่า จะทำอย่างไรจึงจะทำให้พรรคนักศึกษาเข้มแข็งและมั่นคงไม่ได้ แต่จะต้องพิจารณาควบคู่กันไปด้วยว่า จะทำอย่างไรจึงจะทำให้พรรคนักศึกษาเป็นตัวแทนที่จะรักษาผลประโยชน์ของนักศึกษาด้วย ไม่เช่นนั้นจุดมุ่งหมายที่ดีอาจนำมาซึ่งผลเสียได้ดังที่ปรากฏให้เห็นแล้ว

การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษานับได้ว่าเป็นความสำคัญมาก ซึ่งลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาจะมีความแตกต่างกันไปตามทัศนคติต่อกิจกรรมนั้น ๆ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับตัวแปรอื่น ๆ อีกหลายอย่างด้วย ซึ่งสาเหตุที่กระตุ้นให้นักศึกษาต้องการมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมโดยเฉพาะการเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น คุณอุบลคอคอดเด เจ๊ะอูเซ็ง ได้เล่าให้ฟังถึงสาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของพรรคอริปไตย ว่า<sup>20</sup>

<sup>19</sup>James Bryce, "The Decline of Legislature" in Modern Parliaments : Change or Decline (New York : Aldine, Atherton, inc, 1974), p. 62.

<sup>20</sup>สัมภาษณ์ อับดุลคอคอดเด เจ๊ะอูเซ็ง, อ้างแล้ว

"ผมเองส่วนหนึ่งมันอย่างเงี้ย คืออยู่ 5 จังหวัดภาคใต้ อันดับแรกที่ผมเลือกเรียก รัฐศาสตร์เพราะว่าอยากจะเป็นปลัดอำเภอ อยากจะเป็นนายร้อย คือดูสภาพบ้าน ผม แกวโน้นเมื่อ 5-6 ปีที่แล้ว ประชาชนถูกกดขี่มาก ทำให้ผมมีความรู้สึกว่ามันไม่ได้ มันจะปล่อยอย่างนี้ไม่ได้ เปรียบเทียบง่าย ๆ ดินแดนของอิสลามใน 4 จังหวัดภาคใต้มีตั้ง 80 % แต่ที่นี้ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเป็นผู้กำหนด และเวลา คุณพูดไป หรือไปทำบัตรประชาชน ตอนไปพร้อม ๆ กัน หรือคนอิสลามไปก่อน (ก่อนคนพุทธ) เขาก็จะเรียกคนพุทธก่อน เป็นอย่างนี้ประจำ ผมได้ยินประจำ ทำให้ผมรู้สึกว่าไม่เป็นธรรม ผมต้องกลับมาปกครองในบ้านผมอะไรอย่างนี้ พอมาใน รามฯ บังเอิญในรามฯมีลักษณะเข้าพรรค ไซปาร์คอะไรอย่างนี้ ผมดูใหม่ ๆ ก็ เออดีนะเขาทำดี เราน่าจะเข้าไปบ้าง ก็เลยในจุดนี้ทำให้ผมเข้าไป(มีส่วนร่วม ในพรรคนักศึกษา) ที่แรกเข้าไปในชมรมมุสลิม คือจริง ๆ แล้วกลุ่ม 4 จังหวัด ภาคใต้มันมีกลุ่มอยู่แล้วคือกลุ่ม PNY (P = บัตตานี N = นราธิวาส และ Y = ยะลา) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างใหญ่ และมีสมาชิกเป็นพันคนจะเรียกมาภายในไม่กี่วันนี้ได้เลย ระดมมาสบายมาก ผมก็เข้าไปในนั้น แล้วก็กลุ่มพวกเรานี้ก็ทำกิจกรรม นักศึกษามาโดยตลอด เช่น บางคนก็เคยเป็นถึงรองนายก(องค์การนักศึกษา) ประธาน(นักศึกษา) เขาก็เลยดึงไป แต่ตอนแรกผมก็ยังไม่เข้าพรรค ผมเข้าชมรม ก่อนเข้าพรรค ตอนเข้าพรรคผมไม่ได้เข้าไปคนเดียว มันจะแตกต่างกับพรรคอื่นคือ ได้รับมติที่ประชุมของกลุ่ม PNY เสนอชื่อผมให้ลงสมัครในตำแหน่งสวัสดิการ ผมจึง เข้าไป แต่โดยส่วนตัวผมก็คลุกคลีอยู่กับอธิบัตย์มาตั้งแต่ก่อตั้งแล้ว แต่ผมจะทำอะไร โดยผลการไม่ได้ ผมต้องได้รับมติจากกลุ่ม PNY ก่อน

ซึ่งตอนนั้นกลุ่ม PNY มีบทบาทมาก หมายถึงว่ากลุ่ม PNY อยู่พรรค(นักศึกษา) ไหน แสดงว่าพรรคนั้นต้องชนะ(เลือกตั้งองค์การนักศึกษาฯ) มันเป็นอย่างนั้น เพราะมันมีสมาชิกมาก และสมาชิกเขามีเอกภาพ มีความคิดคล้าย ๆ กัน ผมว่านี่ เป็นจุดสำคัญนะ สำหรับพรรคนักศึกษาในปัจจุบัน"

ส่วนหนึ่งสำหรับคุณอัลตุลคอดี เจ๊ะอุเซ็ง ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการดำเนินกิจกรรม ในพรรคอธิบัตย์ เป็นเพราะเกิดจากแนวความคิดเกี่ยวกับการแบ่งชั้นทางสังคมของสังคมดินแดน 5 จังหวัดภาคใต้ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าพวกตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะฉะนั้นถ้ามี

หนทางที่เป็นไปได้ ตนเองจะต้องเข้ามาดำเนินการแก้ไขในจุดนี้ นี่คือปัจจัยหลักสำหรับคุณอัปเดตคอคเต เจ๊ะอูเซ็ง และนักศึกษากิจกรรมอื่น ๆ อีกที่ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษามุสลิม 5 จังหวัดภาคใต้ ที่เข้ามามีส่วนร่วมของพรรคนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

ในส่วนของคุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ นักศึกษากิจกรรมพรรคพิทักษ์ธรรม ซึ่งเป็นนักศึกษาภาคใต้ เป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้แสดงทัศนะสำหรับปัจจัยสาเหตุที่ต้องเข้ามาบิบทบาทในพรรคนักศึกษา ก็คือ<sup>21</sup>

"คือช่วงที่ผมเรียนผมเริ่มสัมผัสจากชมรมก่อน ตอนนั้นมันอยากรู้ในส่วนที่อยากจะรู้ อยากมีประสบการณ์ทางการเมือง พอผมเข้ามาจุดแสวงหาผลประโยชน์ผมไม่มีเลย แต่คนอื่นผมไม่รู้ ผมไม่คิดเลย แต่ส่วนใหญ่ภาพรวมมันจะเป็นอย่างนั้นเลย (การแสวงหาผลประโยชน์) ทุกฝ่ายมันอยู่ด้วยกันเพราะผลประโยชน์ มันมีผลประโยชน์ร่วมกัน แต่ส่วนใหญ่ของพิทักษ์ธรรมเรามันต้องสัมพันธ์ รู้จักเขาให้หมด ทั้งข้างบน คือการหาทุน และข้างล่างก็คือการหาฐานคะแนนเสียง เราต้องพยายามหาจุดนี้ไว้"

โดยส่วนตัวของคุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์เอง ก็เป็นหนึ่งในหลายความคิดเห็นของนักศึกษา ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพรรคนักศึกษา ก็เพราะต้องการมีประสบการณ์การเรียนรู้ทางการเมืองเบื้องต้น แต่โดยภาพรวมแล้วนักศึกษาที่ได้ก้าวเข้ามาในรูปของสมาชิกพรรคศึกษานั้น ส่วนใหญ่ก็ต้องการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ที่เขาคิดว่าสามารถจะแสวงหาได้ และในเมื่อจุดประสงค์แรกของการก้าวเข้ามาบิบทบาทในกิจกรรมมันผิดวัตถุประสงค์ตั้งแต่แรก ความผันผวนของพรรคนักศึกษาจึงตามมาอย่างไม่ต้องสงสัยเลย

ภายหลังที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคนักศึกษาแล้ว บทบาทความสัมพันธ์กับชมรม พรรคนักศึกษาอื่น ๆ ตลอดจนกลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ จะมีลักษณะอย่างไรบ้าง ในขณะที่

<sup>21</sup> สัมภาษณ์ วัฒนไพฑูรย์ มีพันธ์, อ่างแล้ว.

เดียวกันผลประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับจากความสัมพันธ์กับกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าว มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในรูปใดบ้างนั้น คุณหนู๋ (นามสมมติ) ได้เปิดเผยว่า<sup>22</sup>

"การไปเยี่ยมเยียนเพื่อนนักศึกษาตามซุ้มมันไม่มี แต่ถ้าจะมีก็ตอนเลือกตั้งองค์การ นคร.รามฯ นายกองคํการนักศึกษาเดินเอง ขอเอง พบประธานซุ้มเอง มันไม่ใช่ การเยี่ยมเยียนมันเป็นการหาเสียง พอได้รับเลือกตั้งแล้วมันก็หายไป ถ้าพูดจริง ๆ แล้ว มันก็เหมือน ส.ส.นั่นแหละ พอได้รับเลือกตั้งก็หายไป หายหมด

ความสัมพันธ์กับอาจารย์นี่คิดว่าผู้นำพรรคจะสนิทกับอาจารย์โดยเฉพาะอาจารย์ที่เป็นอาจารย์สนใจการเมือง หรือเป็นประธานอะไรนี่จะให้ความสนใจมาก แต่ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาซุ้มซึ่งมาให้สนับสนุนใคร ซุ้มนั้นก็โอ.เค.สนับสนุนพรรคนั้น

พรรคด้วยกันเองนั้น พี่คิดว่าเขารู้จักกันนะ ช่วงปกติเขาจะรู้จักกัน เว้นแต่ช่วงเลือกตั้งอาจเครียดหน่อย แต่ก็ยังมีบางพรรคคนที่ไม่รู้จักกัน แต่จริง ๆ แล้วผู้นำพรรค เขารู้จักกัน แต่เขาเล่นไปตามเกมส์"

คุณหนู๋ (นามสมมติ) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหงคือ กลุ่มเพื่อนนักศึกษา ปกติความสัมพันธ์แทบจะไม่มี จะมีก็แต่เฉพาะระหว่างประธานซุ้มผู้กุมฐานะ คณะหรือผู้นำของซุ้มเท่านั้น ส่วนใหญ่แล้วพรรคนักศึกษาจะแสดงความสัมพันธ์กันช่วงการหาเสียงเลือกตั้งองค์การนักศึกษาเท่านั้น หลังจากนั้นแล้วก็เงียบหายกันไป ซึ่งภาพดังกล่าวสะท้อนระบบการเมืองไทยได้เป็นอย่างดี กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในช่วงการหาเสียงเลือกตั้ง พอมหมดช่วงดังกล่าวแล้วต่างคนก็แยกย้ายกันไปหมด

ในส่วนของคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัย จะมีความสัมพันธ์กันโดยตรงก็คือการที่อาจารย์แต่ละท่านจะรับเป็นที่ปรึกษาของซุ้มนักศึกษาแต่ละซุ้ม แต่กรณีดังกล่าวก็แทบจะไม่มีประโยชน์เลย นั้นเพราะการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหน้าที่หลักก็คือการเซ็นอนุมัติรับรองการทำกิจกรรมรับน้อง หรือออกค่ายอาสาพัฒนาเท่านั้นเอง

<sup>22</sup> สัมภาษณ์ หนู๋ (นามสมมติ), อ่างแล้ว.



สำหรับพรรคนักศึกษาด้วยกันเองนั้น ส่วนใหญ่จะมีแนวความคิดที่คล้ายคลึงกัน แต่รูปแบบการดำเนินกิจกรรมจะแตกต่างกัน มีกระทบกระทั่งกันบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของส่วนตัว แต่ในภาพรวมพรรคนักศึกษาได้มีการรวมกลุ่มกันมากขึ้นเรื่อย ๆ นับเป็นเครื่องต่องรองที่ดีและถือเป็นการต่อสู้ในรูปแบบที่ถูกต้องด้วย

กับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักศึกษาด้วยกันนั้น คุณอัลดุลคอเด เจ๊ะอูเซ็ง ได้ให้ทัศนะถึงลูกถึงคนแบบมวลชนได้ว่า<sup>๒๓</sup>

"การรับสมาชิกนั้นเราจะประกาศรับสมัครสมาชิก ใครจะมาเป็นสมาชิกเรารับหมด คือก่อนที่จะรับสมาชิก ทุกปีเขาจะมีการรับน้องพาไปวังตะไคร้บ้าง มีการรับสมัครไปกัน และพอตอนหลังก็มารองอีกทีหนึ่ง กรองในที่นี้คือเอาคนที่มีความคิดหรืออุดมการณ์ที่คล้าย ๆ กัน เอาพวกนี้แหละมาปฏิบัติการ ฝ่ายปฏิคม หรืออะไรอีกมากมาย ก็เอาไปสัมภาษณ์พรรคว่าทิศทางของอธิปัตย์ปีนี้จะไปในทางไหน เช่น ต้องปกป้องผลประโยชน์ของนักศึกษาประชาชนเป็นหลัก จะต่อสู้กับเผด็จการทุกรูปแบบ อะไรอย่างนี้แหละ แต่ก็มีบางทีนะที่เราต้องลุยกันนอกกรอบแบบ อย่างแต่ก่อนนั้นในรามฯมีการยิงกัน ตอนนั้นผมก็เลยไปเรียกสมาชิกกลุ่ม PNY ใน 15 วัน มาตั้ง 200-300 คน แบบเดียวเอง(หัวเราะ) คือระบบของ PNY มันดีเราประสานกัน หมายถึงแต่ละจุดเราจะมีคนคุมแต่ละจุดเป็นผู้ใหญ่บ้านแถวบางกะปิเป็นจุด ๆ พอมีอะไรบู๊เราก็ติดต่อผู้ใหญ่บ้านเรียกคนมา ถึงทันทีภายใน 15 นาทีผมรับรองเลยว่า 300 คนมาสบาย ๆ"

"สัมมนา" ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกพรรคอธิปัตย์ รวมไปถึงพรรคอื่น ๆ ด้วย วิธีการที่ใช้กันมากที่สุดก็คือการจัด "รับน้อง" หรือการ "สัมมนา" ในพรรคนั้น ๆ เมื่อผ่านการรับน้องหรือสัมมนามาแล้ว ความรู้สึกในการเป็นพวกเดียวกันก็เกิดขึ้น เมื่อเกิดความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้ว การชุมนุมรวมกลุ่มในการเรียกร้องสิ่งต่าง ๆ ก็สามารถเกิดขึ้นได้อย่างง่ายดาย และสิ่งนี้

<sup>๒๓</sup> สัมภาษณ์ อัลดุลคอเด เจ๊ะอูเซ็ง, อ่างแล้ว.

นี้เอง ที่เป็นที่มาของการรวมกลุ่มที่เราเรียกกันว่า "ม็อบ(mob)" หรือการรวมกลุ่มของฝูงชนที่เรารู้จักกันดีนั่นเอง

สำหรับพรรคนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหงแล้ว ความสัมพันธ์และผลประโยชน์ที่มีการแลกเปลี่ยนต่อการทำกิจกรรมนั้น คุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพัฒน์ ให้ข้อมูลที่ละเอียดและลึกมากสำหรับพรรคนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง<sup>24</sup>

"พวกแก๊งค์มาเฟียหน้าราม, ที่เขาพูดกันมาก ผมมองว่าเขาเป็นพวกเก่าแก่ เขาจะให้เข้าที่ตึกแดงขายหน้าร้าน เขาจะจัดที่ริมฟุตบอลเป็นล็อค ๆ เป็นเรื่องของมาเฟียเขา หน้ารามฯพรรคไม่ได้เข้าไปยุ่ง ส่วนมากเราจะอยู่ในเซตมหาวิทยาลัย ส่วนความสัมพันธ์ส่วนตัวมันต้องสัมพันธ์กันและกัน มันต้องรู้จักกันนะ อย่างผมก็รู้จักเป็นนักศึกษาแต่คงไปไม่รอด เรียนไม่ไหวแล้ว แก่แล้ว คือสร้างบารมีตัวเองจากในรามฯ แล้วก็ออกไปลุยข้างนอก อย่างนาย ล.(นามสมมติ) ที่ตั้ง ๆ ผมว่าเขาไม่เข้ามาเฟียหน้ารามฯ นะ เพราะเขาเข้ามาสร้างฐานอำนาจให้กับเจ้านายเขาอีกที เพราะเล็ก พันเหลืองจะอยู่กับอาจารย์ในรามฯ เป็นลูกน้องอาจารย์ในรามฯ และอาจารย์คนนี้ก็ลงเลือกตั้งอธิการบดี เขา(อธิการบดี) ก็ดึงเข้ามา

ส่วนเจ้าหน้าที่ธุรการในรามฯ เขาก็จะได้ผลประโยชน์ตอบแทนในเรื่องตำแหน่ง เพราะเขามาเล่นคลุกคลีกับเรา เขาก็พยายามดึงพรรคใหญ่ ๆ เพื่อผลข้างหน้า คือต้องการเอานักศึกษาหรือพรรคเหล่านี้มาเป็นฐานคะแนนเสียงของการเลือกตั้งอธิการบดีต่อไป เจ้าหน้าที่ธุรการจึงเป็นตัวเชื่อม แต่เป็นตัวเชื่อมที่มีบทบาทมาก คุ่มหมดถึงองค์การนักศึกษาเลย ก็อยู่ที่ตึกกิจกรรมองค์การนักศึกษานั้นแหละ ที่อื่นก็มีตึกอธิการบดี แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ตึกอธิการบดี

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่มีความสัมพันธ์กับนักศึกษาก็อาจารย์ชูศักดิ์ (รศ.ชูศักดิ์ คีรีนิล - อธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง) เขาก็จะมาเป็นที่ปรึกษาพรรค ส่วนอื่น

<sup>24</sup> สัมภาษณ์ พัฒน์ไพฑูรย์ มีพัฒน์, อ่างแล้ว.

จะไม่คลุกคลีเท่าไร องค์การนักศึกษาเขาจะไม่ค่อยเข้ามายุ่งเท่าไร ส่วนมากจะยุ่งมากตอนเลือกตั้งอธิการบดี

บึงบระมาขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยให้มาตอนบิที่ผมอยู่เขาให้มา 7 ล้านกว่าบาท ก็จุดนี้แหละที่เขาว่ากันว่าเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ในองค์การนักศึกษา มันมีผลมากนะ เงินที่ออกมาเราสามารถใช้ได้ตลอด ส่วนใหญ่ทำเรื่อง (เสนอโครงการ) เช่น ชมรมค่ายอาสาบประมาณทำด้วยก็แสนกว่าบาท ถ้าขอมาท้องค์การนักศึกษา องค์การฯเองถ้าต้องการฐานคะแนนเสียงเราก็จะให้มันไปเลย แต่ถ้าเป็นฝ่ายตรงข้าม เราก็จะตัดออกหน่อย (หัวเราะ) มันเป็นยุทธวิธีนะ"

จากการเปิดเผยของคุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ ทำให้เห็นได้ว่า พรรคนักศึกษารวมไปถึงองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้พยายามมีความสัมพันธ์กับกลุ่มต่าง ๆ ให้มากที่สุดไม่ว่าจะเป็นกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย รวมไปถึงส่วนอื่น ๆ คำถามก็คือว่าเพราะเหตุใดพรรคนักศึกษาจึงต้องเข้าไปมีความสัมพันธ์กับกลุ่มดังกล่าว และผลที่ได้รับคืออะไรบ้าง มาถึงจุดนี้ก็อาจตอบได้ว่าในภาพรวมของพรรคนักศึกษาหรือขององค์การนักศึกษา ดังที่เราทราบกันดีอยู่แล้วว่าส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ กัน มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน พอมีผลประโยชน์เข้ามาเป็นตัวหลักในการดำเนินกิจกรรมแล้ว บทบาทการดำเนินกิจกรรมของพรรคนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษาจึงมีลักษณะที่เบี่ยงเบนไปจากบทบาทหน้าที่ที่มีอยู่

การที่พรรคนักศึกษารวมไปถึงองค์การนักศึกษาจะสามารถแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ นั่น ส่วนหนึ่งที่เป็น "ช่องทาง" ในการดำเนินดังกล่าวก็คือการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งองค์การนักศึกษา โดยมีนักศึกษาผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นตัวแปรที่สำคัญนั่นหมายความว่า ถ้ากลุ่มพรรคนักศึกษาใดสามารถ "คุม" คะแนนเสียงได้มาก โอกาสที่จะได้รับชัยชนะก็ย่อมมากตามไปด้วย และเมื่อนั้นความต้องการที่จะเข้าไปบริหารองค์การนักศึกษาก็จะเป็นความจริงมากขึ้น

มาถึงจุดนี้ ทำให้เกิดคำถามขึ้นว่า สาเหตุที่แท้จริงที่นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ได้ออกมาเลือกพรรคนักศึกษานั้น ๆ เป็นเพราะอะไร และในขณะที่เดียวกันพรรคนักศึกษานั้น ๆ มีรูปแบบ

การรักษารัฐคณเสียงเหล่านี้อย่างไรบ้าง ซึ่งคุณหนู (นามสมมติ) ได้ให้ข้อคิดที่น่าพิจารณาว่า<sup>25</sup>

"ที่มีนักศึกษาไปเลือกตั้งนั้น สำหรับนี่คิดว่าเป็นเพราะ 1. คือผลประโยชน์ที่เสนอให้สูงกว่า 2. คือความสัมพันธ์ส่วนตัวมีความสนิทสนมกัน 3. คือเกรงกลัวอิทธิพลมืด เมื่อมีผู้เสนอผลประโยชน์ที่ใกล้เคียงกันก็เลยต้องให้หรือรับก็ไปเลือกพรรคนั้น เงินก็ได้ สนิทสนมก็ได้ใช้ใหม่ละ ไม่ต้องโดนอิทธิพลมืดด้วยก็เลยสนับสนุนแบบนี้ ต้องพิจารณาหลายทาง ถ้าจะตอบปัญหาตอบตรง ๆ เลย นี่คิดว่าเงิน (หัวเราะ) หรือผลประโยชน์เป็นหลัก เพราะเป็นผลประโยชน์เฉพาะหน้า เฉพาะกิจ มันระยะยาวด้วยใช้ใหม่ ถ้าได้เงินน้อยจริง แต่โอกาสที่พรรคนี้จะได้รับเลือกตั้ง เงินก็ได้ รถก็ได้ มันติดต่อกันให้หมด เป็นคุณคุณจะเลือกอะไรใช้ใหม่ละ เพราะฉะนั้นผลประโยชน์เป็นหลัก แต่อุดมการณ์ก็มีอย่างอริบัตย์สมัยก่อน อริบัตย์ชนะเลือกตั้งไม่ใช้เงินเลย เสี่ยงสนับสนุนทั้งนั้น เมื่อก่อนเชื่อว่ากลุ่ม 5 ค่ายเท เสี่ยงให้ใคร พรรคนั้นจะชนะ พรรคอริบัตย์ที่ได้เป็นองค์การฯ 2 ปีนะเลย และที่เราล้มอริบัตย์เองก็เพราะผู้นำอริบัตย์มันไม่ดี ถือว่าตัวเองเป็นใหญ่แล้วถือว่าตนเองเก่ง ก็เลยปลดมันเลย

คณเสียงที่พรรคนักศึกษาได้รับอย่างพิทักษ์ธรรม 2,000 กว่าคณเสียงก็ได้เป็นองค์การฯ ใ้อ้อ้อ (นายไพศาล ชาวนะ - นายองค์การนค.รามฯ ปี 2534 พรรคพิทักษ์ธรรม) ลุยเองเลย มันเป็นคณเสียงจัดตั้งพวกใจรักจริง ๆ ที่มาเลือกตั้ง มีแค่ 10 เปอร์เซ็นต์ แต่คณเสียงจัดตั้งจริง ๆ มันมีถึงประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ โดยเฉพาะเรื่องเงินเรื่องใหญ่ เพราะมันเป็นคณเสียงจัดตั้ง มันทำได้หมด นี่คิดว่าตรงนี้มันเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กัน"

<sup>25</sup>สัมภาษณ์ หนู (นามสมมติ), อ่างแล้ว.

เหตุผลที่นักศึกษาได้ไปเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น คุณหนู๋ (นามสมมติ) ได้ให้ทัศนะ 3 ข้อด้วยกันคือ 1. เป็นเพราะผลประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับสูงกว่า 2. ความสัมพันธ์ส่วนตัวและ 3. ก็คือการเกรงกลัวอิทธิพล ที่กล่าวเช่นนี้ก็เพราะว่าคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ได้รับในแต่ละปีนั้น คุณหนู๋ (นามสมมติ) ได้กล่าวชี้แจงว่า นักศึกษาที่มีจิตสำนึกทางการเมืองแค่ 10% เท่านั้น ส่วนอีกประมาณ 90% เป็นคะแนนเสียงจัดตั้ง นั่นเพราะว่าทุกอย่างมันขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ทั้งสิ้น

รูปแบบการรักษาฐานคะแนนเสียงก็เป็นกระบวนการหนึ่งของพรรคนักศึกษา ที่จะรักษาคะแนนเสียงสำหรับพรรคของตนเพื่อที่จะให้ได้รับการเลือกตั้งในองค์การนักศึกษา ส่วนจะมีรูปแบบใดนั้นคุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ ได้เปิดเผยว่า<sup>26</sup>

"พิธีกรรมเราก็มีการเช็คคะแนนในวันเลือกตั้งมาโดยตลอด ภายในเขาเช็คได้สบาย ซึ่งรูปแบบการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งของพิธีกรรม เราให้เปล่าไปเลย พอเข้ามาติดต่อกัน (ขอใช้เงิน) ขอปรับปรุงซุ้มอะไรนี่ ต้องการทำอะไรก็ให้ไปเลย เอาไปใช้เลย เอาไปทำอะไรก็เอาไป แต่พิธีกรรมไม่เคยเอาเงินไปแจกจ่ายหัว เราไม่เคยจริง ๆ เราแจกใหญ่(หัวเราะ) ซึ่งแต่ละซุ้มพิธีกรรมเราเคยให้ก็ 2,000-3,000 บาทนะต่อซุ้ม กองทุนมันถึงต้องมีเตรียมไว้ เป็นแสนนะ ก็สูงสุดที่พิธีกรรมใช้ก็ 3 แสนกว่า(บาท) นะ บางทีมันก็เยอะ ยิ่งโงะละ มันแบบพูดลำบาก หรือบางทีตัวเลขใช้จ่ายมันสูง แต่ใช้จริง ๆ ไม่ถึงก็มี (หัวเราะ)

ที่เราเชื่อใจ ให้(เงิน)เขาไปนี่เราเช็คได้สบายคือความเกรงใจ เช็คได้เลย ว่าให้ไปแล้วนะ ต้องมาเลือกให้เงินไปแล้วต้องมาเลือกแน่นอน

ก่อนหมดเวลา เวลาเราเช็คตอนก่อนบ่ายโมง ถ้าเช็คคะแนนไม่ไหวแล้ว ก็ต้องเกณฑ์กัน ที่นี้ก็ใช้ทฤษฎีการชนแล้วเริ่มทำงานหนักเลย คือจึลๆเลย มีอยู่ปีหนึ่งเราไปชวนเอาคนงานบริษัท ร.(นามสมมติ) ชนมาเลย พวกนี้เรียนรามฯเยอะ เราไปคุยกับผู้บริหารก็ขอเขามา

<sup>26</sup> สัมภาษณ์ พัฒนไพฑูรย์ มีพันธ์, อ่างแล้ว.

การโง่งเลือกตั้งมันทำยากนะ แต่มันก็มีนะ แต่น้อย มันน้อย คือมันต้องรู้กันทั้ง 2 ทาง สำหรับผม ผมไม่ได้ทำ ส่วนคนอื่น (ในพรรคนิทกัษธรรม) เขาทำผมไม่แน่ใจ (หัวเราะ) ถ้ารู้ว่าก่อนเลือกตั้งมาแน่ก็สบายใจ แต่ถ้าบี้กัน (คะแนนสุลี) อันนี้ชัด (เราเกณฑ์มาลงคะแนนเสียง) เลย

ที่เขา (ชมรม, กลุ่มต่าง ๆ) ที่เขามาเลือกนิทกัษธรรม น่าจะเป็นเพราะว่าเขาอาจจะส่วนใหญ่จะเลือกเพราะเราไปขอร้องเขาให้ช่วยมากกว่า เป็นเรื่องความจริงใจมากกว่า มากกว่าจะไปขู่เขา

ส่วนหลังเลือกตั้ง เราประเมินได้ตอนเลือกตั้งเลย เราไม่มาประเมินตอนหลังว่าใคร (กลุ่ม, ชมรม) ไหนเลือกหรือไม่เลือกเราบ้าง เราเช็คได้ตอนเลือกตั้งเลย สมมติคะแนนจัดตั้งของเรา 2 พันกว่าเสียง พอเลือกตั้งออกมาเราได้ 2 พันกว่าเสียงเราก็ O.K. (ไม่ตามประเมินอีกว่าใครมาเลือกหรือไม่มาเลือกบ้าง)

กลุ่มที่จะเป็นตัวแปรในการเลือกตั้งคือกลุ่มพวกนักศึกษาอิสลาม พวก PNY พวกนี้จะรวมกันได้แข็ง พวกนี้คือตัวแปรเลยนะ แข็งมาก แข็งกว่าชมรมอีก ถ้าใครเจาะหรือดึงพวกนี้มาได้ ก็ได้ชัยชนะมาครึ่งหนึ่งแล้ว ปีที่เราโค่นอธิปัตย์ได้ (2532) เพราะกลุ่มนี้ (PNY) โดนดึงมาแล้ว และขณะเดียวกันรู้สึกว่าอธิปัตย์เองเขาก็แตกแล้วด้วย ผมก็ยังสงสัยนะว่าอธิปัตย์เขาแพ้ได้ยังไง สงสัยมันหักหลัง หรือจัดสรรตำแหน่งในพรรคไม่ลงตัวมึง ข่าวมันออกมาเยอะ"

จุดสำคัญสำหรับคุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ ได้ให้ทัศนะก็คือ การเช็คฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้งองค์การนักศึกษา โดยเฉพาะพรรคนิทกัษธรรม ได้เช็คกันก่อนการเลือกตั้ง ประเมินฐานคะแนนเสียงเสมอ ประเมินกันในวันเลือกตั้ง มีส่วนสำคัญมากที่สุด เพราะวันนั้นจะเป็นตัวชี้ว่าพรรคจะได้รับการเลือกตั้ง โดยรูปแบบหนึ่งก็คือการที่ต้อง "เกณฑ์กันมาเลือกตั้ง" ต้องพยายามกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้รับชัยชนะรูปแบบหนึ่งที่พูดกันมากที่สุดก็คือ "การโง่งการเลือกตั้ง" ซึ่งคุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ เองก็ยอมรับในจุด ๆ หนึ่งเหมือนกัน ว่าการเลือกตั้งองค์การศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีการทุจริตการเลือกตั้ง โดยสอดคล้องกับการเปิดเผยของมติชนว่า<sup>27</sup>

<sup>27</sup> "แนวรบในรั้วมหาวิทยาลัยรามคำแหงไม่เคยเปลี่ยนแปลง" มติชนสุดสัปดาห์ 10,492 (4 กุมภาพันธ์ 2533) : 14.

"มีสิ่งผิดปกติที่สื่อแสดงความไม่ชอบมาพากลในการเลือกตั้งองค์การนักศึกษาคือ

1. มีบัตรผีจำนวน 110 บัตร คือ บัตรคะแนนที่นับโดยคอมพิวเตอร์ได้ 12,035 บัตร แต่ที่นับได้ขณะปิดหีบมี 11,925 บัตร
2. จำนวนบัตรเสียจากการเลือกตั้งมีมากกว่าทุกปี คือ เลือกองค์การนักศึกษามี 1,145 บัตร เลือก ส.ส.ระบุนครมี 1,680 บัตร และเลือก ส.ส.ระบุนั้นปีมี 943 บัตร
3. มีบัตรหายในบางพรรค เช่น พรรคนักศึกษา 5 พรรคมีบัตรหาย 5 ใบ รวมทั้งขอให้มหาวิทยาลัยกำหนดวันเลือกตั้งขึ้นใหม่โดยเร็ว

ด้านนายชุกศักดิ์ แม้จะรับหนังสือร้องเรียนไว้อย่างไม่เต็มใจ แต่ก็ได้พิจารณาหาเหตุผลได้ในทุกประเด็นที่กลุ่มนักศึกษาคัดค้าน คือ เรื่องบัตรผีนั้นเป็นความผิดพลาดในการนับรายชื่อจากบัญชีเซ็นชื่อของเจ้าหน้าที่เพราะเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นกรรมการคนหนึ่งจะต้องรับผิดชอบรายชื่อนักศึกษาว่า 3,000 คน หรือเกิดจากความสะเพร่าของนักศึกษาเองที่ไม่ได้เซ็นชื่อก่อนไปรับบัตรลงคะแนน และเรื่องบัตรเสียนั้นอาจจะเป็นความตั้งใจของนักศึกษา นักศึกษาอาจสับสนเรื่องสีของบัตรเพราะพรรคที่ลงสมัครมีจำนวนมาก"

ข้อยืนยันของการทุจริตการเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกผู้หนึ่งก็คือ คุณอุลลคคอคเต จะอูเซ็ง ได้กล่าวในเรื่องการทุจริตดังกล่าวว่า<sup>๒๒</sup>

"การโกงการเลือกตั้งเหอ มันก็เคยปรากฏอยู่เหมือนกัน แต่ไม่มาก มันก็มีบ้าง มันก็ต้องชั่วกันข้างใน (ในคูหาเลือกตั้ง) อีกที สำหรับผมยังไม่เคยเห็นกับตาเนะ แต่เห็นพูด ๆ กันอยู่ มี staff ทำ ของยั้งจี้มันต้องมีบ้าง เพราะคนมาใช้สิทธิน้อยกันเหลือเกิน ขอให้ยื่นบัตรไปก็พอ มัน (เจ้าหน้าที่) ก็ไม่ได้มองหน้าอะไรหรอก มันไม่ได้เข้มงวดอะไรมากมาย มันมี"

<sup>๒๒</sup> สัมภาษณ์ อุลลคคอคเต จะอูเซ็ง, อ้างแล้ว

แต่ผู้ที่เปิดเผยถึงยุทธวิธีโครงการเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้ชัดเจนที่สุด ก็คือ คุณอภิรักษ์ รัตนสุนันท์ ผู้สมัครนายกองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 2534 พรรคสังคมนิยม โดยคุณอภิรักษ์ ได้เปิดเผยว่า<sup>๒๑</sup>

"วิธีโกง มันโกงได้หลายระบบ อาจมีที่นักศึกษาไม่มาใช้สิทธิอาจเห็นชื่อแทนอะไร อย่างนี้ แต่ผมเห็นมีสำนักติวหน้ารามบางสำนักในซอยรามคำแหง 43 เขาเคยมา เสนอผมตอนผมลงสมัครนายกองค์การฯ ปี 2534 เขาบอกว่าบัตรนักศึกษาที่ คือ ต้องยอมรับว่าวิธีทำบัตรนักศึกษาที่มีอยู่ที่ สวป. (สำนักบริการทางวิชาการและทดสอบประเมินผล) แล้วยังมีอยู่ที่หน้ารามฯ ในการทำบัตรนักศึกษา ก็ไปเก็บบัตรนักศึกษา โดยไปถ่ายรูปใหม่ แล้วก็ปลอมบัตร ปลอมลายเซ็นไปเลย คนหนึ่งใช้สิทธิ ได้หลายชั้นปี ตั้งแต่ปี 1 - ปี 4 แต่อย่าให้คณะกรรมการเขาจับได้ แต่เปลี่ยนบัตร อยู่เรื่อย หน้ารามฯนี้แหละต้องสงวนนามที่จะไปเผยแพร่ให้เขา รู้ สำนักนั้นก็สำนัก กข. (นามสมมติ) ของนาย ล. (นามสมมติ) ของร้าน ผ. (นามสมมติ) คุณลองไปดูสิ มีอยู่ 3 เครื่องที่ท่า ที่หนังสือพิมพ์มติชนเขาเคยออกข่าวมาว่า รามฯโกงใบเสร็จ 30 กว่าล้าน ก็พวกนี้แหละ เจ้าหน้าที่ชื่อนาย ช. (นามสมมติ) อยู่ชั้น 6 สวป. อยู่นั่นแหละเขาทำกันจริง"

ซึ่งการทุจริตการเลือกตั้งดังกล่าว สิ่งหนึ่งที่สามารถกล่าวได้อย่างแน่ชัดเลยก็คือเกิดขึ้นจริง แต่ไม่มีหลักฐาน นั่นเพราะว่าถ้ามีการเปิดเผยขึ้นมาเมื่อไร ผลกระทบที่จะต้องเกิดขึ้นแบบลูกโซ่เป็นวงจรถูก เป็นระบบที่ไม่สามารถแก้ไขได้เลยนับตั้งแต่พรรคที่ได้รับการจัดตั้ง, เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย, รวมไปถึงผู้บริหารมหาวิทยาลัยในที่สุด

<sup>๒๑</sup> สัมภาษณ์ อภิรักษ์ รัตนสุนันท์, สมาชิกสภานักศึกษาระบุพรรค ปี พ.ศ. 2530 - 2533, 18 มีนาคม 2535.



ขอย้อนกลับไปที่การรักษาฐานะคะแนนเสียงอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งคุณอัลลคอคโคเต เจ๊ะอูเซ็ง ได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมไว้ว่า<sup>๓๐</sup>

"การที่ฐานะคะแนนเสียงอันนี้เรามีการเช็คกัน มีประเมินตลอด ก่อนเลือกตั้งก็ประเมิน แจ้งก่อนเลือกตั้ง 1 สัปดาห์ อะไรอย่างนี้ เราประเมินตลอด คะแนนมันเช็คกันไม่ยาก คะแนนจัดตั้งเราเช็คได้เลย อย่างกลุ่ม PNY ทุกปีอย่างน้อยที่สุดประมาณ 600-700 คน พวกค่ายหรือชมรมต่าง ๆ ตีประมาณอีก 600-700 คน แล้วก็กลุ่มต่าง ๆ อีกได้ประมาณอีกกลุ่มละ 50 กว่าคน อันนี้เราเช็คได้ประเมินได้ แต่ที่ประเมินยากคือนักศึกษาทั่วไป แต่ที่สำคัญเรามีคะแนนจัดตั้งอยู่แล้ว ประเมินไม่คอยผิดหรอก

วันเลือกตั้งก็ยังเช็คได้ ถ้าเกิดไม่ไหวบ๊อบ จะรู้ทันที เช่นตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ เขาก็มีรวม มีการพูดคุยกันอยู่แล้ว ถ้าค่อนข้างซัดที่สุดก็ของ PNY เราจะดู เอ๊ยใครยังไม่มา อะไรยังงี้ มึงไปตามมาไป เขาเช็คตลอด กลุ่มอื่น ๆ ก็เหมือนกัน คะแนนจัดตั้งมันไม่ยาก แต่คะแนนทั่วไปมันลำบาก มันยังงี้แหละ

คือที่นักศึกษาเลือกอธิปัตย์นี้หรือ อย่างอธิปัตย์นักศึกษาหรือแนวร่วมเขาเห็นว่าทำจริง หรือมีความคิดที่คล้าย ๆ กัน เรียกว่าเขาเห็นอธิปัตย์เคลื่อนไหวตลอดทั้งปี เขาเห็นผลงานอะไรอย่างนี้ พวกนี้เขาประจำ ส่วนพวกทั่วไป มันไม่แน่นแล้วแต่สถานการณ์ ปีนี้เลือกพรรคนี้ ปีหน้าก็เลือกพรรคอื่น วันดีคืนดี พรรคเทอดราม เสียงขมจีน ก็ไปเลือกเทอดราม มันไม่แน่นอน พวกที่ซัวร์คือพวกค่าย ชมรมอะไรอย่างนี้ มันเป็นลักษณะความผูกพันกันอยู่ เช่นพวกชมรมออกค่ายเขาทำโครงการ เสนอมา ก็โอ.เค. เลขคุณเลือกเรา ก็เอาไปเลยงบประมาณ หรือบางทีก็มีพวกอุดมการณ์แนวความคิดคล้าย ๆ กันเขาก็เลือกเราก็มี มันเป็นอย่างงั้นแหละ ผลประโยชน์ร่วมกัน คือบางกลุ่มอุดมการณ์มาก่อน บางกลุ่มผลประโยชน์มาก่อน

<sup>๓๐</sup>สัมภาษณ์ อัลลคอคโคเต เจ๊ะอูเซ็ง, อ้างแล้ว.

มันยังเงื่อนงำองค์การนักศึกษาเทียบเท่ากับคณะรัฐมนตรี สถานักศึกษาเทียบเท่าฝ่ายนิติบัญญัติ เขาก็มีประธานอะไรเขาไป การจัดตั้งชมรม งบประมาณ อันนี้เข้าสภา (นักศึกษา) ส่วนกฎระเบียบต่าง ๆ นี่องค์การออกได้เขาก็มี หรือนี้เขาเรียกว่ากฎกระทรวงอะไรนั่นแหละ ซึ่งส่วนใหญ่ถ้าเลือกองค์การแล้ว ส.ส.ระบอบพรรค ส.ส.ระบอบบุคคลก็จะได้ตามมาด้วย มันก็เหมือนกับ(พรรคการเมือง)ข้างนอก พออธิปไตยได้องค์การฯ ก็สามารถเสนออะไรมา สถานักศึกษาคือซึ่งเป็นพวกเดียวกันก็ผ่านหมด เพราะเป็น ส.ส.ของเรา มันผ่านอยู่แล้ว ก็ของเรา มันก็จำลองการเมืองภายนอกมาเบ๊ะเลย"

จากทัศนะที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดเห็นได้ว่า การเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่างตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลักทั้งสิ้น ส่วนผลประโยชน์ร่วมกันเป็นเพียงส่วนประกอบเข้ามา จึงทำให้กลุ่มนักศึกษาไม่ใช่กลุ่มผลประโยชน์ในความหมายทั่วไป เพราะโดยความหมายของภาษาก็ชัดเจนแล้วว่ากลุ่มเกิดขึ้นเพราะผลประโยชน์และรวมกันก็เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน<sup>31</sup> แต่กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงรวมกลุ่มกันเพราะเป็นเพื่อนหรือพวกกันมากกว่า

ในประเด็นสุดท้ายคุณหนู่ย (นามสมมติ) ได้สรุปบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมนักศึกษาของพรรคนักศึกษา รวมไปถึงองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ไว้อย่างชัดเจนและครอบคลุมที่สุดว่า<sup>32</sup>

"บทบาทหน้าที่ขององค์การรวมกับสถานักศึกษา องค์การฯนั้นตามข้อบังคับคือภารกิจให้ความช่วยเหลือหรือการให้การสนับสนุนกิจการของนักศึกษา นี่คือกิจการขององค์การ แต่บทบาทจริง ๆ พี่ไม่รู้ละ แต่ที่พี่คิดว่า เขาทำแล้วนะเพื่อที่จะปรับปรุง

<sup>31</sup> วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์, พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์, (แสงจันทร์การพิมพ์ : กรุงเทพฯ, 2528), หน้า 282.

<sup>32</sup> สัมภาษณ์ หนู่ย (นามสมมติ), อ่างแล้ว.

ที่ผ่านมา อย่างไอ้ชอ (นายบัญชา แซ่ชอ - นายกองค้การนศ.ราม, ปี 2529 พรรคเทอดราม) มันภูมิใจอะไรละ เปลี่ยนจากงานพลาสติกเป็นงานกระเบื้องอะไรอย่างนี้ พรรคอื่นก็เหมือนกัน ต้องให้บริการนักศึกษา แต่บทบาทภายนอกก็มีเหมือนกัน บทบาทภายในเขาก็ให้ความสำคัญมากนัก เพราะเพื่อผลเลือกตั้ง แต่เท่าที่ผ่านมา พี่คิดว่าเขาทำเต็มที่ แต่ทั้งนี้และทั้งนั้น พี่คิดว่ามันขึ้นอยู่กับผู้บริหารมหาวิทยาลัยด้วยนะ เพราะถ้าอธิการบดีไม่เล่นด้วย มันก็ไม่รอด เช่น เกรตจาก 2.25 ให้เป็น 2.5 ให้เหมือนมหาวิทยาลัยทั่ว ๆ ไป จุดนี้ทางสภามหาวิทยาลัยไม่เห็นด้วย แม้พรรคจะเรียกร้องก็ครั้ง ๆ ทางสภามหาวิทยาลัยไม่สนองตอบมันก็เลยไม่มีผล ไม่รอด

อีกบทบาทคือบทบาทของสภานักศึกษา ส่วนใหญ่พรรคที่ได้รับการเลือกตั้งองค์การฯ ก็จะได้คุมสภานักศึกษาด้วย เพราะฉะนั้นบทบาทมันจึงลู่ไปตามลม พวกที่ไม่เห็นด้วย พวกฝ่ายค้านก็จะออกมาโจมตี มาพูดไปปาร์ตี้อะไรอย่างนี้ เพราะมันแสดงในสภาไม่ได้ มันก็เลยมาเปิดเวทีหน้ารามฯ หรือลานสวป.อะไรก็แล้วแต่ มันก็จะโจมตีองค์การ รวมไปถึงผู้บริหารมหาวิทยาลัยด้วย เช่น ส่วนบทบาทในสภาจริง ๆ พี่ไม่แน่ใจว่ามันจะมีอะไรบ้างนะ แต่พี่คิดว่า ส.ส.ในสภาก็จะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ คือมันไม่ชัด มันแค่เรื่องพิจารณางบประมาณเท่านั้น ชมรมพี่โดนตัดประจำ บ 8 ล้าบทบาทองค์การฯ มันคุมโดยสภานักศึกษามันเป็นตัวอนุมัติ มันจึงไปด้วยกันหมด"

จึงอาจกล่าวได้ว่าพรรคนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้เน้น "ฐานคะแนนเสียง" เป็นหลัก พยายามทำทุกวิถีทางที่จะรักษาฐานคะแนนเสียงของพรรคตนเองไว้ เพื่อผลในการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นทุกพรรคต้องกำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยเอาจุดยืนของพรรคเป็นหลัก เพราะภายหลังจากเลือกตั้งแล้วก็จะหยุดทำงานไม่มีบทบาทเลย ฉะนั้นพรรคนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหงจึงทำงานไม่ต่อเนื่องเลย ส่วนบทบาทจริง ๆ แล้วจะอยู่นอกมหาวิทยาลัย ซึ่งจะเป็นบทบาททางการเมืองเสียเป็นส่วนใหญ่

### บทสรุป

"กลุ่ม" เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของบุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีเป้าหมายหรือความต้องการร่วมกันที่เห็นว่าโดยลำพังตนเองไม่สามารถจะบรรลุถึงเป้าหมายหรือความต้องการนั้น หรืออาจจะบรรลุได้แต่ไม่ดีเท่ากับการมีบุคคลอื่นที่มีเป้าหมายหรือความต้องการร่วมกันมาช่วยผลักดันให้ถึงเป้าหมายที่ต้องการได้

ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าวก็เกิดคำถามขึ้นว่า ในสังคมของมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีการรวมกลุ่มของนักศึกษาที่เท่าเทียมกันและเป็นธรรมหรือไม่ คำตอบที่ชัดเจนก็คือ การรวมกลุ่มของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหงหรือมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำมาก และมีเฉพาะนักศึกษาบางกลุ่มเท่านั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้เปรียบทางสังคมภายในมหาวิทยาลัย ที่สามารถรวมกลุ่มกันได้อย่างค่อนข้างเข้มแข็ง

นั่นเพราะว่าพรรคนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงในปัจจุบันนี้ กลุ่มพลังทางการเมืองภายนอกได้เข้ามามีบทบาทแทรกแซงมากเกินไป นักศึกษาก็เลยเปลี่ยนไป โดยเฉพาะกิจกรรมในการรวมกลุ่มโดยมีผลแปรปรวนตั้งแต่การกำเนิดของพรรคนักศึกษา, อุดมการณ์และนโยบายของพรรคนักศึกษา, การคัดเลือกผู้สมัครของพรรคนักศึกษา, พรรคนักศึกษาและเงินกับการเลือกตั้งองค์การนักศึกษา และบทบาทที่เบี่ยงเบนของนักศึกษาต่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมต่าง ๆ

ผลที่ตามมาคือทำให้นักศึกษาผู้มีอุดมการณ์ทางการเมืองไม่ยอมเข้ามามีส่วนร่วม นี่คือจุดบกพร่องขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง สภาพดังกล่าวมีสะท้อนภาพภายนอกของสังคมไทยด้วย เพราะเราไม่ได้ปลูกฝังจิตสำนึกทางการเมือง เพราะฉะนั้นนักศึกษาจึงไม่มีอุดมการณ์ทางการเมือง จิตสำนึกทางการเมืองของนักศึกษาจึงต่ำมาก

จากลักษณะการรวมกลุ่มของนักศึกษาในรูปของ "พรรค" นักศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีลักษณะที่แตกต่างไปจาก "พรรค" ทางการเมืองเป็นอย่างมาก โดยที่ Gabriel A. Almond ได้กล่าวถึงลักษณะของพรรคการเมืองในฐานะองค์กรสาธารณะไว้ว่า ในสังคม

เบ็ดเสร็จ (totalitarian community) จะใช้พรรคการเมืองเป็นเสมือนเครื่องมือที่จะให้  
ได้มาซึ่งเสียงสนับสนุนจากมวลชน และจะใช้พรรคการเมืองเป็นเสมือนช่องทางที่จะแสดงออก  
หรือรวบรวมข้อเสนอต่าง ๆ เข้าสู่ระบบการเมือง<sup>๑๑</sup>

พรรคการเมืองจะเป็นผู้เสนอแนวนโยบายที่ดีที่สุดสำหรับประชาชน ทำให้ประชาชน  
มองเห็นประโยชน์ และความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น พรรคการเมืองเป็น  
องค์กรที่ทำหน้าที่ปลุกกระดมมวลชนให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยการ  
เลือกตั้ง

พรรคการเมืองจะเป็นผู้กำหนดนโยบายสาธารณะ โดยการจัดตั้งรัฐบาลหรือเป็นผู้  
ควบคุมและคัดค้านทั้งตั้งรัฐบาลในกรณีที่เป็นฝ่ายค้าน อันจะยังผลให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจใน  
การรักษาผลประโยชน์ของชาติและประชาชน

จากลักษณะของพรรคการเมืองตามความหมายดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะ  
ของพรรคนักศึกษา อาจกล่าวได้ว่า ในส่วนที่เหมือนกันก็คือ ความพยายามที่จะหาเสียงสนับสนุน  
ที่จะมาเป็น "ฐานคะแนนเสียง" ของพรรคตน เพื่อผลเป้าหมายสุดท้ายก็คือการ "ได้รับชัยชนะ  
ต่อการเลือกตั้ง แต่ลักษณะที่แตกต่างกันของพรรคนักศึกษาและพรรคการเมืองก็คือ "ฐาน" ของ  
คะแนนเสียง

พรรคนักศึกษารัฐธรรมนูญจะมาจาก "นักศึกษา" ภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหง  
แต่ฐานของพรรคการเมืองจะอยู่ที่ "มวลชน" เป็นหลัก รวมไปถึงรูปแบบองค์กรการจัดตั้ง รวม  
ไปถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก เป้าหมายหลักของพรรคการเมืองจะอยู่ที่การเป็นรัฐบาล  
หรือฝ่ายค้าน แต่เป้าหมายของพรรคนักศึกษาจะอยู่ที่การรักษาผลประโยชน์ของนักศึกษา หรือ

<sup>๑๑</sup> อ่างใน ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, พรรคการเมืองและปัญหาพรรคการเมืองไทย  
(พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2524), หน้า 19.

เฉพาะพรรคของตนเองลักษณะของพรรคนักศึกษาที่มีพื้นฐานจากสมาชิกนักศึกษา จากกลุ่มชมรมต่าง ๆ มารวมตัวกันแล้วให้ชื่อว่า "พรรคนักศึกษา" ไม่ได้เป็นรูปแบบของ "พรรค" ทางการเมืองเลย

พรรคนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษาเองก็ต้องปลูกฝังจิตสำนึกทางการเมืองให้กับสมาชิกด้วย พยายามเปิดภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักศึกษาทั่วไปสามารถตรวจสอบการทำงานได้ ให้นักศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมเป็นหลักการที่ดี และสามารถช่วยส่งเสริมหลักการของการเป็นตัวแทนของนักศึกษาได้ แต่ตามสถานการณ์ความเป็นจริง กลับแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของนักศึกษาดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับหลักการที่แท้จริงเลย

นักศึกษานั้น เป็นศูนย์รวมแห่งพลังในกิจกรรมทั้งหลายของสถาบันอุดมศึกษา สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ขึ้นได้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ถ้าพลังนักศึกษาได้เข้าใจและดำเนินกิจกรรมไปตามบทบาทหน้าที่ที่มีอยู่ก็จะเป็นไปในทิศทางที่ดี แต่ถ้าในทางกลับกันก็จะก่อให้เกิดปัญหาหลากหลายโตจนกลายเป็นปัญหาของชาติได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะนักศึกษาได้ออกมามีบทบาทภายนอกมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะพรรคนักศึกษาและองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้ออกมามีบทบาททางการเมืองภายนอกมหาวิทยาลัยตลอดมา ซึ่งเพราะเหตุใดนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยจึงต้องออกมามีบทบาททางการเมืองบ้างจึงมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว รูปแบบการดำเนินกิจกรรมมีอย่างไรบ้าง และผลการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อ ซึ่งจะได้เสนอรายละเอียดในบทที่ 5 ต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง : บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มนุษย์ทุกคนจำเป็นที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมหรือยุ่งเกี่ยวกับการเมืองไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง โดยที่เขาจะปรารถนาหรือไม่ก็ตาม ถ้าเราศึกษาเราจะพบว่า การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจในการแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าของสังคม เมื่อนั้นปัจจัยที่ออกมาของระบบการเมือง ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของนโยบาย ระเบียบ ฯลฯ ก็ย่อมที่จะต้องกระทบกระเทือนต่อบุคคลแต่ละคนในสังคมไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งเราไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้

ถ้าเรามองว่าการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งของสังคมที่เป็นทันสมัย และสังคมที่ทันสมัยแล้วนั้นมีพื้นฐานที่สำคัญในทางการเมืองที่พัฒนาแล้ว เราจะพบได้ว่าการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทางการเมือง โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา ก็ได้พยายามเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ถ้าประเทศใดที่ยึดเอาอุดมการณ์ประชาธิปไตยเป็นหลักในการปกครอง ยึดหลักการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประโยชน์ ก็จำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนภายในประเทศเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น เพื่อคำว่า "ประชาธิปไตย" ของประเทศนั้น ๆ

กิจกรรมนักศึกษาโดยเฉพาะกิจกรรมทางการเมืองนั้น จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาได้รู้จักกับการปฏิบัติตนให้เป็นทั้ง "ผู้นำ" และ "ผู้ตาม" ที่ดี โดยไม่ขัดต่อระเบียบและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ กิจกรรมทางการเมืองจึงจัดเป็นกิจกรรมนอกชั้นเรียนที่มีคุณค่าสมควรได้รับการสนับสนุนจากทุก ๆ ฝ่าย เพื่อนักศึกษาจะได้มีพื้นฐานการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างถูกต้องตามที่ทุก ๆ ฝ่ายต้องการ<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup>นิพนธ์ คันธเสวี, "หน้าที่ของมหาวิทยาลัยในการผลิตผู้นำ," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ, (3 มีนาคม 2516), หน้า 25.

บทบาททางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ผ่านมา มักได้รับการจับตามองจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป ทหาร ตำรวจ สื่อมวลชน และอื่น ๆ อีกมากมาย นั่นเพราะว่าบทบาทของการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองดังกล่าว หาได้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ใจ ภาพพจน์ที่ออกมาจะพบว่ากลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ได้แสดงบทบาททางการเมืองนั้น ได้มีบทบาทที่ไร้แก่นสาร ไร้หลักการ เป็นการดำเนินการที่อิงแอบกับผลประโยชน์ของฝ่ายต่าง ๆ ผลที่ตามมาคือ ความเชื่อมั่นหรือความศรัทธาของฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องการความคาดหวังว่านักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง คงจะเป็นปากเป็นเสียงแทนพวกตนได้นั้น ต่างก็ต้องผิดหวังไปตาม ๆ กัน คำถามมากมายจึงเกิดขึ้น ซึ่งการวิจัยนี้ก็ได้นพยายามที่จะชี้ให้เห็นภาพดังกล่าวที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นมูลเหตุจูงใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง, ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง, รูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และผลการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ดังกล่าว อย่างน้อยที่สุดการวิจัยนี้คงให้ภาพที่ชัดเจนไม่มากนักน้อย เพื่อที่จะได้สะท้อนบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้เป็นอย่างดีต่อไป

### มูลเหตุจูงใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การที่นักศึกษาหรือองค์การนักศึกษายามที่จะทำให้เป้าหมายของพวกเขาประสบความสำเร็จหรือบรรลุได้นั้น ถ้าพวกเขาเห็นว่าอาจจะทำได้โดยวิธีการที่ไม่เป็นทางการเมืองหรือเห็นว่าวิธีการที่ไม่เป็นการเมืองน่าจะได้ผลดีกว่าวิธีการทางการเมืองแล้ว พวกเขาก็จะทุ่มเทให้กับวิธีการที่ไม่เป็นการเมือง แต่ถ้าจำเป็นต้องใช้วิธีการทางการเมืองเท่านั้นที่จะบรรลุผลได้ พวกเขาก็จำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่อาจที่จะหลีกเลี่ยงได้

สำหรับมูลเหตุแรงจูงใจที่ทำให้นักศึกษาหรือองค์การนักศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเพราะอะไรนั้น คุณอภิรักษ์ รัตนสุนทร ได้ชี้ให้เห็นถึงแรงจูงใจดังกล่าวว่า<sup>2</sup>

<sup>2</sup>สัมภาษณ์ อภิรักษ์ รัตนสุนทร, สมาชิกสภานักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระบุ  
พรรค ปี 2530-2533, 18 มีนาคม 2535.



"ที่พรรคเรา(สังคมนิยม)ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ไม่มีอะไรหรอก ผมพูดได้เลยคือตอบง่าย ๆ มันอยากดัง มีชื่อในหนังสือพิมพ์ เท่ห์(หัวเราะ) พูดง่าย ๆ อยากดังนะ ดีกว่าอยู่เปล่า ๆ แล้วไม่ต้องถามกันหรอกได้พวกอุดมการณ์อะไรนั้นนะ เพราะผมมันคิดแต่เรื่องอยากดัง เรื่องอื่นก็ไม่ต้องไปสนใจ ผลที่ตามมาคืออย่างที่รู้ ๆ อันคือ mob รับจ้างใช้ไหม นี่พูดกันซื่อ ๆ เลยนะ เห็นเป็นคนกันเอง สรุปอยากดัง อ้อมมีอีกอย่างหนึ่งมีเงินใช้ด้วยสิ(หัวเราะ)"

ที่คุณอภิรักษ์ รัตนสุคนธ์ กล่าว ในขณะที่เดียวกันกับสภาพความเป็นจริงของบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของพรรคนักศึกษาหรือขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง เราอาจกล่าวได้ว่า เป็นความจริงทีเดียว ตามที่คุณอภิรักษ์ รัตนสุคนธ์กล่าว บทบาทของนักศึกษาได้เบี่ยงเบนไปแล้ว และคุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ กรรมการบริหารพรรคนิทกัษธรรม สมาชิกสภานักศึกษาระบุพรรค ปี 2532 ก็ได้กล่าวคล้ายคลึงกันด้วยว่า<sup>3</sup>

"การที่เรา(นิทกัษธรรม)เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง คือคิดว่ามันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำมั่ง เป็นจิตสำนึกอยากมีส่วนร่วมทางการเมือง มันจำเป็นที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วม อยากเข้าไปนะ พอมันทำแล้วมันดัง เพื่อชื่อเสียงของตนเอง พอมีเหตุการณ์ทุกคนก็อยากกระโดดเข้าไปใส่เลยนะ"

แน่นอนที่สุดก็คือว่า การมีบทบาททางการเมืองทุกอย่างเมื่อได้มีบทบาทแล้ว มันทำให้มีชื่อเสียงขึ้นมา และสิ่งต่าง ๆ ก็ย่อมที่จะตามมาเป็นเงาตามตัว แต่ก็มีส่วนหนึ่งที่เป็นแรงจูงใจต่อการมีบทบาททางการเมืองนั่นก็คือการมีจิตสำนึกอยากมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่อยากมีส่วนร่วมต่อเหตุการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ กัน ดังที่คุณสุรศักดิ์ เลิศไกร ประธานพรรคนิทกัษธรรม ปี 2534 ได้ให้ข้อคิดไว้<sup>4</sup>

<sup>3</sup>สัมภาษณ์ พัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์, สมาชิกสภานักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงระบุงพรรค ปี 2532, 22 ธันวาคม 2534.

<sup>4</sup>สัมภาษณ์ สุรศักดิ์ เลิศไกร, ประธานพรรคนิทกัษธรรม ปี 2534, 14 พฤษภาคม 2535.

"อันนี้จริง ๆ แล้ว เราถือว่าเป็นหน้าที่ที่เราต้องทำด้วย ที่จะต้องออกมารณรงค์ ทำความรู้ความเข้าใจ (ทางการเมือง) ให้แก่ประชาชน เป็นลักษณะของการชี้ข้อเท็จจริงให้ทำ เช่น การเผาหุ่นเราก็ต้องชี้แจงด้วยว่าเราได้เผาทำไม ประชาชนจะรู้ว่า 100 คนนี้ที่โดนเผาหุ่นไปเป็นเพราะอะไร เราก็เคยเผามาเยอะ ก็เพิ่งไปเผา(หุ่น)นาย น. (นามสมมติ) มาแหม็บ ๆ ไม่ได้เผามานานแล้ว"

โดยส่วนตัวแล้วคุณสุรศักดิ์ เลิศไกร ได้กล่าวถึงมูลเหตุจูงใจที่ต้องเข้าไปมีบทบาททางการเมืองก็เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำอย่างหนึ่งของนักศึกษา ซึ่งความคิดที่ว่า เป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำนี้ คุณยุทธพันธ์ มีชัย ผู้ปฏิบัติการฝ่ายการเมือง องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 2533 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคसानแสงทอง ได้กล่าวถึงความคิดที่ว่า เป็นหน้าที่ว่า<sup>5</sup>

"ตอนนั้นมันมีเรื่องของเขื่อน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่ดิน แล้วก็ไ้อัยเยอะ เรื่องมันเยอะ ผมว่ามันเป็นภารกิจเป็นหน้าที่ ผมว่าบทบาทมันมี 2 ส่วน คือหนึ่งบทบาทของนักศึกษา ไม่ควรที่จะจำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน ไซ้ใหม่ครับ ควรที่จะไปศึกษา และช่วยเหลือสังคมในฐานะที่เป็นลูกหลานของประชาชนด้วย ในฐานะที่คุณได้อภิสิทธิ์ มาเรียน จริง ๆ แล้วคุณควรตอบสนองสังคมด้วย ไม่ใช่นั่งเรียนเฉย ๆ นั่นคือบทบาทของนักศึกษา และยิ่งเป็นบทบาทขององค์กรมันก็ต้องออกไปต่อสู้เรียกร้อง เรื่องของปัญหาที่ต่างที่เกิดขึ้นในสังคม ผมคิดว่ามันเป็นหน้าที่หลักขององค์การนักศึกษานะ นอกจากเรียนแล้วนะ"

ความคิดในเรื่องที่เป็นหน้าที่นั้นถือว่าเป็นความคิดที่สำคัญของผู้นำนักศึกษาที่ได้แสดงออกทางการเมือง เพราะการกล่าวรวมไปถึงการอ้างว่าเป็นหน้าที่นั้น มันจะส่งผลต่อการแสดงออกทางการเมืองด้วยเช่นกัน ผู้ที่กล่าวเรื่องดังกล่าวรวมไปถึงการมีจิตสำนึกที่จะเข้าไปช่วยเหลือ

<sup>5</sup>สัมภาษณ์ ยุทธพันธ์ มีชัย, เลขาธิการพรรคसानแสงทอง, 21 เมษายน 2535. สังคมอีกผู้หนึ่งก็คือ คุณอัลตุลคอดี เจ๊ะอุเซ็ง ผู้ร่วมก่อตั้งพรรคอริปไตย เป็นกรรมการบริหาร

พรรคอธิปัตย์ และกรรมการองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 2530 ได้ให้ข้อคิดในเรื่องดังกล่าวคือ<sup>๕</sup>

"การไปมีบทบาททางการเมืองภายนอก อันนี้มันเป็นเจตนาของพรรคด้วย อย่างคนเข้าพรรคมีการสัมมนาพรรค ก็มีการพูดอบรมกันตลอด เขามีจิตสำนึกที่จะช่วยเหลือสังคมอยู่แล้ว อันนี้พอมีเหตุการณ์ภายนอกเกิดขึ้นปั๊บ เขาก็ออกไป (มีบทบาททางการเมือง)ทันที อย่างตอนที่เด่น ๆ ก็มีเขื่อนน้ำโจน อ้อไล่เปรม (พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์) ก็ไปเอากับเขาด้วย มีอบเลย ยิ่งตอนมีอบโรงงานขอขึ้นค่าแรง มีการกรีดเลือดกันเลยนะ ผมว่ามันเป็นจิตสำนึกของเขาละ เขาอยากมีส่วนร่วมนะ คือช่วงนักศึกษามันมีเวลาว่างเยอะ มันไปได้หมด

คือมีอบในรามฯ มันก่อตั้งมาโดยตลอด ส่วนใหญ่ผมจะไม่ยุ่ง แต่มันต้องประสานตลอด พวก 5 ค่าย, หรือ 7 ประสานอะไรนี่ กินนอนอยู่นั้นแหละ

เมื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกกับการสร้างสถานการณ์ ผมว่าจิตสำนึกมันมาอันดับหนึ่ง ผมว่าจิตสำนึกมันมาก่อนใครละอยู่ที่บ้านสบาย ๆ นอนหลับสบาย ๆ ไปทำกิจกรรมนักศึกษาไม่ได้นอนกันเลย อดข้าว บางคนทำงานไปไม่มีข้าวกินก็มี มันเป็นจิตสำนึกนะ ผมว่าถ้าใครไม่มีพื้นฐานอันนี้(จิตสำนึก) มันคงทนไม่ไหวแน่ นี่คือสมัยนั้นนะ"

ส่วนหนึ่งของจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว สิ่งที่กำลังกล่าวกันมากที่สุดของบทบาททางการเมืองในองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงก็คือการระดมฝูงชน (mob) ที่ฝูงชนมารวมกันโดยการจัดตั้ง การเกณฑ์กันมาให้มีส่วนร่วมในการเรียกร้องต่าง ๆ ซึ่งผลที่ตามมามันกระทบต่อภาพพจน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงอย่างเต็มตัว และผู้ที่ให้ทัศนะเกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ชัดเจนมากที่สุด ให้ภาพที่ชัดเจนมาก

<sup>๕</sup>สัมภาษณ์ อัครดลคอบเด เจ๊ะอูเซ็ง, กรรมการสวัสดิการองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 2530, 3 มีนาคม 2535.

ที่สุดก็คือ คุณหนู (นามสมมติ) นักกิจกรรมในมหาวิทยาลัยรามคำแหงจากกลุ่มนิปูน จังหวัด นครศรีธรรมราช ผู้อยู่เบื้องหลังพรรคนักศึกษาหลายพรรค กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า<sup>7</sup>

"ที่เขาเข้าไปเล่นการเมืองนอกมหาวิทยาลัยนี่คิดว่าพวกนี้มันสนใจการเมืองเป็นหลัก คือใจรักนะ แล้วก็ได้เงินด้วย(หัวเราะ) มันอยากมัน อยากดัง อยากมีชื่อในหนังสือพิมพ์ ส่วนเงินที่ได้ส่วนใหญ่ก็จะเอาไปกินเหล้า กับเที่ยว เลี้ยงเพื่อนฝูง อะไรนี่ เพราะฉะนั้นพวกนักศึกษาในพรรคจะเป็นหนี้ตลอดเลย ไม่มีใครตั้งตัวได้เลย ผลประโยชน์มันมี ที่ผู้นำนักศึกษามันคำนึงถึงผลประโยชน์เหมือนกัน ตอนแรกนี่คิดว่าเขาคงคิดความมั่นเป็นหลัก แต่ตอนหลังอยู่ไป ๆ มันมีช่องทางได้เงินรู้จักก็ด้วย รู้จักผู้นำกองทัพ ไฉยเพียบ ได้ผลประโยชน์ 2 ต่อแล้ว คือหนึ่งได้ประสบการณ์ ความมั่น สองได้เงินเข้ากระเป๋าตัวเองเลี้ยงกัน สามรู้จักบ๊ิก ๆ อีกภายนอก ที่นี่บอกพวกสุนัขรับใช้มันจะคำนึงถึงจุดนี้เป็นหลัก แต่นักศึกษาที่คำนึงถึงผลประโยชน์ก็มี อย่างพวกที่ก่อตั้งอธิปัตย์ใหม่ ๆ หรือพวกที่แยกไปเป็นसानแสงทอง พวกนี้แหละถึงจะมีอุดมการณ์เป็นหลัก

ที่ว่าองค์กรนักศึกษา ต้องมีบทบาท 2 ส่วน คือบทบาทภายในมหาวิทยาลัย และบทบาทภายนอกมหาวิทยาลัย เพราะพื่อนักศึกษาเป็นคนมีโอกาสทางการศึกษาที่ดีกว่าพวกอื่น เพราะฉะนั้นเขาจึงต้องเป็นปากเป็นเสียงแทนคนที่มาแสดงบทบาทไม่ได้ เช่น การเรียกร้องราคาข้าว นักศึกษาก็ต้องมีบทบาทในการเรียกร้องแทน ชาวนาไป นี่คิดว่าพรรคนักศึกษาจึงต้องมีบทบาททั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย"

ในการดำเนินบทบาทกิจกรรมทางการเมืองนั้น เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าผู้ที่มีบทบาทเป็น "ผู้นำ" ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวส่วนหนึ่งก็คือ นักศึกษาหรือปัญญาชน นั้น

<sup>7</sup>สัมภาษณ์ หนู (นามสมมติ), สมาชิกกลุ่มนิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช, 18 กุมภาพันธ์ 2535.

เพราะว่าปัญญาชนจะเป็นผู้นำความคิดใหม่ ๆ หลักการต่าง ๆ นำมาเผยแพร่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของคนอื่น ๆ ในสังคมนั่นเอง<sup>๕</sup>

บทบาทขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงก็เช่นเดียวกัน มูลเหตุจูงใจที่ทำให้พวกเขาออกมามีบทบาททางการเมืองตามทัศนะที่ชัดเจนที่สุดของคุณหนู่ย (นามสมมติ) ก็คือ

1. พวกที่มีจิตสำนึกอยากมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. อยากมีชื่อเสียง
3. ได้ผลประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งแรงจูงใจทั้ง 3 ประการนั้น แรงจูงใจมูลเหตุจากความต้องการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ จะมีอยู่มากที่สุดในนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

นั่นหมายความว่า มูลเหตุจูงใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ก็คือความรู้สึกที่ว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น เป็นสิ่งที่พึงกระทำ เป็นหน้าที่ของนักศึกษาหน้าที่หนึ่ง ส่วนความรู้สึกที่แท้จริงไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความอยากมีชื่อเสียง หรือความต้องการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ นั้น ต่างก็มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองทั้งสิ้น ส่วนรูปแบบการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวจะเป็นอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวด้วยว่าจะเอื้ออำนวยต่อการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวอย่างไร



<sup>๕</sup>Myron Weiner, "Political Participation : Crisis of the Political Process," in Crisis and Sequence in Political Development, ed, by Leonard Binder and otehars (Princeton, N.J. : Princeton University Press, 1971), p. 167.

### ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จะต้องอาศัยปัจจัยตัวแปรต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม โดยพิจารณาจากปัจจัยทั้งทางด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ว่าสภาพดังกล่าวได้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินกิจกรรมขององค์การนักศึกษาหรือไม่อย่างไร

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญ ๆ มีอะไรบ้างนั้น คุณยุทธพันธ์ มีชัย ผู้ปฏิบัติการฝ่ายการเมือง องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 2533 ได้ให้ทัศนะแก่เราอย่างกว้าง ที่เป็นพื้นฐานต่อปัจจัยการดำเนินกิจกรรมขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงไว้ว่า<sup>๓</sup>

"ผมว่ามันมีทั้ง 2 ส่วนนะอะ ภาวะวิสัยมันต้องกำหนดภาวะวิสัยองค์กรด้วยใช่ไหม ว่าสภาพสังคมเป็นอย่างไรบ้าง สภาพปัญหาสังคมมันมีเยอะ ถ้าจะถามว่าอะไรเป็นหลัก บางทีต้องดูสถานการณ์ด้วย เช่น สถานการณ์ช่วงนายกฯ ชชาติชาย (พล.อ.ชชาติชาย ชุณหะวัณ - อดีตนายกรัฐมนตรี) ประชาธิปไตยมันค่อยเปิดกว้างพอสมควร มันมีตัวแทนที่ผ่านการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยเข้ามา ผมว่าระบบประชาธิปไตยมันเปิดขึ้น ผมก็ว่ามันน่าจะเน้นการกระจายการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น เพราะผมเห็นว่าการกระจายอำนาจมันน่าจะทำได้ มาในปีที่ผมว่าสถานการณ์มันเป็นตัวกำหนดนะในการเรียกร้องทางการเมือง แต่ส่วนใหญ่สถานการณ์มันจะกำหนดเรา

โดยค่านึงสถานการณ์ภายนอกเป็นหลัก คือเราไม่ได้มองรามคำแหงแยกส่วนไปจากสังคม เราถือว่ารามคำแหงเป็นส่วนหนึ่งของสังคม บางทีนักศึกษาทั่วไปมองแยกส่วน เพียงแต่ว่ามันปฏิสัมพันธ์กันอยู่ เข้าใจไหม สังคมใหญ่ก็ต้องมีรามคำแหงอยู่ข้างใน ถ้าสังคมใหญ่มันดี สภาพรามคำแหงก็ดีด้วย ถามว่าทำไมสภาพสังคมไทย

<sup>๓</sup> สัมภาษณ์ ยุทธพันธ์ มีชัย, อ่างแล้ว.

มันยังขำแยอยู่ เราก็บอกได้ว่ามาดูสังคมของรามคำแหงสิ สังคมใหญ่เป็นอย่างไร สังคมรามคำแหงก็เป็นอย่างนั้น"

โดยพื้นฐานแล้วผู้ที่จะมีส่วนร่วมอะไรก็ตาม เขาจะต้องมีความคิดมีจิตสำนึกในเรื่องนั้น ๆ เสียก่อน นั่นหมายความว่าบทบาทของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้นั้น เราก็ต้องมองบทบาทภายในของตนเองด้วย และบทบาทภายในของนักศึกษาที่ผ่านมามีส่วนหนึ่งต้องยอมรับว่านักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงส่วนใหญ่ที่เป็นนักกิจกรรม เขาต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่แล้ว ในขณะที่เดียวกัน การมีบทบาททางการเมืองจะดำเนินไปได้ ก็ต้องคำนึงถึงปัจจัยของสภาพทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจด้วย นั่นคือ ต้องคำนึงถึงสภาพสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วย ดังที่คณฤศน์พันธ์ มีชัย ได้เสนอทัศนะไปแล้ว สำหรับคุณวัชระ เพ็ชรทอง อดีตผู้สมัครนายกองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 2531 ปัจจุบัน เลขานุการพรรคสังคมนิยม ก็ได้แสดงทัศนะในบทบาททางการเมืองของกลุ่มพลังนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงไว้ว่า<sup>๑๐</sup>

"ผมว่ามันอยู่ที่เหตุผลและหลักการของการเคลื่อนไหว เรา (สังคมนิยม) ไม่ได้ยึดความดังของเหตุการณ์ เพราะว่าดังไม่ดัง ไม่ได้ตัดสินใจในการเคลื่อนไหวของกลุ่มพลังนักศึกษา คือบทบาทของนักศึกษาต่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปัจจุบันนี้มันมีลักษณะที่ซับซ้อนมากมายหลายประการ ไขใหม่ครับ โดยเฉพาะกิจกรรมของนักศึกษาเองจะว่าซบเซาก็ไม่ใช่ จะว่าเฟื่องฟูก็ไม่ใช่อีกเช่นกัน คือมันต้องดูนักศึกษาด้วย ดูว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใดในการทำกิจกรรม มีหลักการ มีทฤษฎี มีการสั่งสมความคิดที่ตกผลึกมากน้อยแค่ไหน ถ้าลำพังเห็นเพื่อนสนุกก็สนุกด้วย ก็ไม่ใช่กิจกรรมของนักศึกษา"

<sup>๑๐</sup> สัมภาษณ์ วัชระ เพ็ชรทอง, เลขานุการพรรคสังคมนิยม ปี 2534,

จากบทบาทดังกล่าวของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จะเห็นได้ว่า การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองดังกล่าวได้มีลักษณะที่ไม่ได้เป็นไปตามหลักการที่แท้จริง นั้นเพราะว่ากลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้มีลักษณะและการถูกแทรกแซงจากกลุ่มภายในหรือภายนอกมากมายด้วยกัน บทบาททางการเมืองของนักศึกษาจึงมีลักษณะซับซ้อนมากมาย ดังที่คุณอัลดุลคอเด เจ๊ะอูเซ็งได้ระบายออกมาว่า<sup>11</sup>

"สำหรับพรรคอริบัตย์ตอนนั้น (2530-2531) มันเป็นภาพบริสุทธิ์นะ มันมีอะไรที่คล้าย ๆ กัน คนมันยังน้อยอยู่ คนอื่นมองยังบริสุทธิ์อยู่ นักศึกษาเลยสนับสนุนเยอะ พอปีที่ 2 ของอริบัตย์คนก็เริ่มหลากหลายเข้ามา หลาย ๆ กลุ่มก็ส่งตัวแทนเข้ามา ซึ่งจริง ๆ พวกที่ส่งเข้าไปอาจจะมิผลประโยชน์ส่วนตัวของกลุ่มอะไรก็แล้วแต่เยอะ เยอะไปหมด บางคนต้องการเข้าไปเอาเงินมาใช้ในกลุ่มให้มาก บางคนเข้าไปเพื่อให้คนรู้จักมากขึ้น ก็หวังที่จะลง ส.ส. (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) ในอนาคต ตอนหลังนี้มันก็เลยมีอะไรแปลกแยกกันอยู่ มันก็เลยแย่งกันเป็นนายกองค์การ ผมว่าสมัยก่อนมันทำอะไรด้วยความจริงใจ เมื่อเทียบกับสมัยปัจจุบัน ปัจจุบันก็มีบ้างไม่ใช่ไม่มี พรรคนักศึกษามันเยอะเหลือเกิน ตั้งเกือบ 20 พรรค บางพรรคเกิดมาเพื่อเป็นฐานเสียงของอาจารย์คนหนึ่งเท่านั้นเอง บางพรรคตั้งมาเพื่อคนข้างนอก เพื่อจะมาต่อรองอะไรบางอย่าง บางท่านก็เคลื่อนไหวไปเรื่อย ๆ หาผลประโยชน์ไม่ยอมจบก็มี อันนี้เราปฏิเสธไม่ได้ในปัจจุบัน สมัยก่อนก็มีแต่มันน้อยมาก สมัยนี้จะเป็นการรับจ้างมากกว่า ความสำนึกตอนนี้มันจางหมดยุคไปแล้ว นักศึกษารามฯเองก็เปลี่ยนไป ตอนนี้อย่าให้ปลุกมือบพุดเป็นเดือนหาคนไปสนามหลวง รถสัก 4-5 คันมันยากเหลือเกิน คิดดูสมัยนั้นโล่เปรมฯให้มาลงชื่อจนรถมันเต็ม เพียบเลย สมัยนี้ยากมาก

<sup>11</sup> สัมภาษณ์ อัลดุลคอเด เจ๊ะอูเซ็ง, อ่างแล้ว.



พรรคนักศึกษาเองบางพรรคตั้งขึ้นมาเพื่อที่จะหาเงินอย่างเดียว บางชมรมตั้งขึ้นมาเพื่อหาเงินอย่างเดียว พวกคอนเสิร์ต ขึ้นคัทเอ้าท์ต่าง ๆ เพราะถ้าขึ้นข้างนอกมันต้องเสียภาษีเยอะเลย อย่างป้ายหนึ่ง ๆ ประมาณหมื่นกว่าบาท แต่ว่าพวกนี้มาโฆษณาในรามฯ ว่าพรรคนี้พรรคนี้ แต่จะมีโฆษณาอยู่แฝงอยู่ ผมสืบมาว่าค่าลงโฆษณาในป้าย เขียนชื่อชมรมนั้นชมรมนี้แล้วใส่โลโก้โฆษณาลงไป แต่ละตัวประมาณหมื่นกว่าบาท เช่นพรรคพิทักษ์ธรรมไม่เคยทำป้ายเอง มันมีคนทำให้เสร็จ แถมเอาเงินมาให้อีกด้วยซ้ำไป ป้ายหนึ่งคิดดูมันมีโฆษณาเพียบเลย แล้วคิดดูมันจะได้เท่าไรอย่างช่วงการสอบ มีป้ายขึ้นมาว่า ขอให้นักศึกษาโชคดีในการสอบ ตัวนิดเดียว แต่โฆษณาเพียบเบ้อเริ่มเลย (หัวเราะ) อย่างนี้มีเยอะ มันเป็นเรื่องไปหมด"

สิ่งหนึ่งที่สะท้อนออกมาสำหรับคุณอัลลอคคอเอ เจ๊ะอุเซ็ง ก็คือ ตัวของพรรคนักศึกษาหรือตัวขององค์การนักศึกษาเองที่เท่าที่ผ่าน ๆ มาต่างไม่มีจุดยืนในอุดมการณ์ที่แน่นอน พรรคนักศึกษาส่วนใหญ่จะแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ กัน โดยที่คุณวัชระ เพ็ชรทอง ได้กล่าวยกตัวอย่างพรรคที่ชนะการเลือกตั้ง และได้ควบคุมองค์การนักศึกษาไว้ โดยกล่าวว่า<sup>12</sup>

"จริง ๆ แล้ว ในรามคำแหงมันมีกลุ่มผลประโยชน์ที่สูง ถ้าเราไม่สามารถที่จะรับใช้ หรือต่อสู้กับกลุ่มผลประโยชน์ได้ เราก็ไม่สามารถทำอะไรได้ในรามคำแหง เพราะรามคำแหงเองไม่ใช่พลังนักศึกษาที่บริสุทธิ์ นับตั้งแต่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่มีส่วนกำหนดทิศทางพลังของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย จะสังเกตเห็นได้ชัดเจนในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาว่า พรรคที่ชนะการเลือกตั้งองค์การนักศึกษาคือพรรคที่เป็นลูกสมุนของผู้บริหารมหาวิทยาลัย คือสามารถรับใช้หรือ join ผลประโยชน์กับผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้ แต่พรรคที่คัดค้านผู้บริหารมหาวิทยาลัยไม่สามารถที่จะเอาชนะได้ เพราะอะไร ไม่ใช่เพียงเพราะว่านักศึกษาก่อนตัวลงเท่านั้น แต่เป็นเพราะว่าการทำกิจกรรมต้องอาศัยเครือข่าย กำลังคน ความคิดแล้วผลประโยชน์มันมาเกี่ยวข้อง"

<sup>12</sup> สัมภาษณ์ วัชระ เพ็ชรทอง, อ่างแล้ว.

ซึ่งแน่นอนที่สุดก็คือ การที่พรรคนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษาไม่ได้มีอุดมการณ์ มีจุดยืนอย่างหนักแน่นต่อการที่จะไปมีบทบาททางการเมืองภายนอกมหาวิทยาลัย ตามที่คุณวัชระ เพ็ชรทองกล่าว ในขณะที่คุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ อดีตกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภานักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 2532 ซึ่งเป็นพรรคที่คุณวัชระ เพ็ชรทอง ได้กล่าวอ้างถึง ซึ่งคุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ ได้กล่าวถึงบทบาททางการเมืองของพรรคพิทักษ์ธรรมว่า<sup>13</sup>

"เรื่องการทำหน้าที่ในองค์การฯ ผมคิดว่าเขาทำหน้าที่ได้แค่ระดับปานกลาง เพราะฝ่ายค้านมีสิทธิที่จะพูด แต่ก็ไม่มีผล ได้แต่โวยว้างขึ้นเถาะ เพราะทั้งองค์การฯ และสภานักศึกษาพวกเขา(พรรคที่ได้รับชัยชนะ)อยู่แล้ว พูดกันให้ละเอียดมากกว่า บทบาททางการเมืองมีตลอด ช่วงที่บูมตอนนั้นประท้วงเรื่องกาแฟราคาตกนะ มีอบที่เข้ามาจากสุราษฎร์ธานี เขาเข้ามาหาผู้นำนักศึกษาก่อนเลย มาหาเลย เขา มาหาพิทักษ์ธรรมให้ช่วย ก็ส่วนใหญ่จะมาขอเรื่องต้องการคนให้ไปช่วย เสนอเงินมาเลย เพราะเขาเสียผลประโยชน์กันเยอะเลยนะ ตอนนั้นเขาให้มานะก็ได้พอกินพอใช้ (หัวเราะ)

เรา(พิทักษ์ธรรม) ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยเข้ามาแทรกแซงเท่าไร เพราะถ้าพวกเขา (ทหาร, ตำรวจ) จะแทรกแซงส่วนมากจะเป็นเรื่องคอมมิวนิสต์ซะมากกว่านะ เราเลยไม่ค่อยโดนเท่าไร แต่ถ้าพรรคอื่นมีแน่ เพราะมันแรง แต่คนข้างนอกเขามองพิทักษ์ธรรมเขามองเรื่องผลประโยชน์ซะมากกว่า"

คุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ เองก็ยอมรับว่า บทบาททางการเมืองของพรรคพิทักษ์ธรรมเองนั้น ก็มีการแทรกแซงมีผู้เข้ามาเสนอให้ผลประโยชน์แก่พรรค เพื่อดำเนินกิจกรรมเรียกร้องทางการเมือง นั้นหมายความว่าคุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ เองก็คล้ายกับยอมรับข้อกล่าวหาของคุณวัชระ เพ็ชรทอง ที่กล่าวหาว่าพรรคพิทักษ์ธรรม อิงแอบกับกลุ่มผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งที่นี้เราย้อนกลับไปดูพรรคสังคมนิยม ซึ่งเป็นพรรค

<sup>13</sup> สัมภาษณ์ พัฒนไพฑูรย์ มีพันธ์, อ้างแล้ว.

ของคุณวัชระ เพ็ชรทอง ว่ามีลักษณะการดำเนินบทบาททางการเมืองอย่างไรบ้าง โดยที่ผู้ที่ให้ข้อมูลดังกล่าวก็คือ คุณอภิรักษ์ รัตนสุนทร ได้กล่าวว่า<sup>14</sup>

"การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสังคมนิยมเรา จะมีฝ่ายหาข่าว มีการเช็คข่าวความเคลื่อนไหวที่ตรงกับแนวความคิดของพวกเรา แล้วก็สอดคล้องกับสถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน เราก็เคลื่อนไหว เช่นเคลื่อนไหวเรื่องเรือประมงมาเลเซียจับเรือประมงไทย เราก็เคลื่อนไหว เราก็เชิญนายกประมงเขามาอภิปรายในรามฯ แล้วก็ก่อนที่เขาจะกลับ เราก็ไปกระซิบเขาว่า ค่าเครื่องเสียงเขาก็ให้มา (หัวเราะ) ครั้งละ 2-3 พันบาท พรรคสังคมนิยมเคยได้ครั้งละเป็นแสนบาทก็มีนะ ซึ่งถามว่า เราไปรับเงินจากพวกเขามา เราไม่มีข้อผูกมัดมา เราก็ใช้ไปในการดำเนินกิจกรรม เช่น ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ก็จะเป็นเครื่องเสียง ค่าโปสเตอร์ ค่ารถในการเกณฑ์คน ค่าอาหารการกิน ค่าสี ค่าคัทเอ๊าท์ ค่าเหล่านักศึกษาที่เขียนคัทเอ๊าท์กลางคืน อะไรนี่ (หัวเราะ)"

จึงเห็นได้ว่า แม้แต่พรรคนักศึกษาที่กล่าวหาพรรคอื่นว่าไปรับผลประโยชน์ต่อกลุ่มต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม พรรคนั้นเองก็มีการรับผลประโยชน์ด้วยเช่นกัน ไม่ต่างอะไรกันเลย นั่นย่อมแสดงว่าการดำเนินกิจกรรมโดยเฉพาะบทบาททางการเมือง มีลักษณะของการที่อิงแอบอยู่กับผลประโยชน์ในรูปแบบที่ต่าง ๆ กัน แต่มีเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในพรรคนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง และผู้ที่ให้ภาพของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ที่ดีคนหนึ่งก็คือ คุณหน้อย (นามสมมติ) โดยที่คุณหน้อยได้ให้ภาพว่า<sup>15</sup>

<sup>14</sup>สัมภาษณ์ อภิรักษ์ รัตนสุนทร, อ้างแล้ว.

<sup>15</sup>สัมภาษณ์ หน้อย (นามสมมติ), อ้างแล้ว.

"พี่พยายามพูดว่า นักศึกษาที่เขามีจิตสำนึกทางการเมือง เขาพยายามจะเป็นผู้กำหนดสถานการณ์ พี่ตื่นเช้าขึ้นมาต้องคิดเลยว่า วันนี้ทำอะไร พรุ่งนี้ทำอะไร มะรีนทำอะไร ต้องมีกระบวนการ เราต้องกำหนดสถานการณ์ เหมือนกับมีคำพูดที่ว่า เราเป็นผู้กำหนดสถานการณ์หรือสถานการณ์เป็นผู้กำหนดเรา อันนี้เป็นสิ่งที่หมู่พวกนี้ถกกันมาโดยตลอด เรื่องนี้พี่เล่นมาตลอด เช่น เชื้อน (เชื้อน้ำโจน) ราคาข้าวตกต่ำ แม้กระทั่งในมหาวิทยาลัยที่ว่า เอาคอนเสิร์ตคืนไป เอามหาวิทยาลัยคืนมา นี่เป็นคำพูดที่พูดแล้วเป็นโจ๊กเกอร์เลยว่า เพื่อนมันไปนั่งอีในห้องน้ำ มันคิดว่าเราจะทำอะไรกันดี ตอนนั้น อธิธิ มันเปิดคอนเสิร์ต (อธิธิ พลังกูร - นักร้อง) เราก็เลยไปต่อต้านอธิธิกันดีกว่า คือพวกพี่จริง ๆ แล้วไม่ใช่อะไรหรอกชอบฟังคาราวาน พงษ์เทพ แล้วเอาพวกนี้ขึ้นมา (อธิธิ พลังกูร) ไม่ชอบ ก็เลยต่อต้านมันดีกว่า เอามันเลย ตั้งแต่นั้นมาพวกดนตรีหายไปเลย ตั้งแต่นั้นมาก็เลยคิดได้ว่าทำอะไรก็ตามเราต้องกำหนดเป้าหมายสถานการณ์ แต่นี่คือส่วนนักศึกษาที่มีจิตสำนึกทางการเมืองนะ แต่นักศึกษาพวกที่ไม่มีจิตสำนึกทางการเมืองเขาคิดคำนึงสถานการณ์จะกำหนดพวกเขา อย่างเช่นมีมือบ พวกนี้สถานการณ์จะกำหนด หมายถึงสถานการณ์ทางการเมืองจะกำหนดพวกเขา พวกบทบาทพวกผู้นำที่ไม่มีจิตสำนึกทางการเมืองจะถูกการเมืองภายนอกมาครอบงำสถานการณ์"

คุณหุ่ย (นามสมมติ) ได้ให้รายละเอียดของการเข้ามามีผลประโยชน์ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ไม่ว่าจะให้ดำเนินกิจกรรมในมหาวิทยาลัยเอง หรือการกำหนดให้ออกมามีส่วนร่วมในการเรียกร้องทางการเมือง ตามที่กลุ่มเสียผลประโยชน์ต้องการให้เคลื่อนไหว ซึ่งการเคลื่อนไหวต่าง ๆ นั้นวัตถุประสงค์หลักก็คือ การขับไล่ผู้นำ ผู้บริหารประเทศนั่นเอง โดยกลุ่มที่มีบทบาทต่อการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ซึ่งจะมีผลต่อการเคลื่อนไหวทางการเมือง มีอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน กลุ่มแรกก็คือ กลุ่มของผู้บริหารมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งคุณอภิรักษ์ รัตน์สุคนธ์ ได้เปิดเผยถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารมหาวิทยาลัยกับบุคคลผู้นำทางการเมืองว่า<sup>16</sup>

<sup>16</sup> สัมภาษณ์ อภิรักษ์ รัตน์สุคนธ์, อ้างแล้ว.

"อาจารย์รามฯที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเมืองก็มีหลายคน ส่วนมากจะไปเป็นวุฒิสมาชิก ซึ่งส่วนใหญ่จะตกสำรวจการเป็นวุฒิสมาชิกและหลายคน พวกนี้ค่อนข้างที่จะเป็นนักวิชาการที่ห้อยโหน คือโหนไปโหนมา เอนไปเอนมา แต่จุดใหญ่ก็คล้ายกับผู้นำนักศึกษารามคำแหง คล้ายกับพวกทำกิจกรรมในรามฯ เพราะพวกนี้ไปเอาแบบอย่างมาจากผู้นำของมหาวิทยาลัย เหมือนลูกปูเดินตามแม่ปู"

จากการเปิดเผยอย่างถึงพริกถึงขิงของคุณอภิรักษ์ รัตน์สุคนธ์ แสดงให้เห็นได้ว่า เพราะเหตุใดนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงจึงต้องมีการแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ กันในการแสดงบทบาททางการเมือง คำตอบตรงนั้นพอที่จะชัดเจนที่สุดก็คือว่า นักศึกษาต่างก็ได้ภาพมาจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น นั่นเพราะว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยรามคำแหงต่างก็อิงแอบ มีความสัมพันธ์กับกลุ่มนักการเมือง นักการทหาร ซึ่งในการอิงแอบดังกล่าวต่างก็มีการแสวงหาแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน จึงทำให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยไม่ได้กระทำหน้าที่ผู้บริหารอย่างแท้จริง มุ่งแสวงหาการที่จะก้าวเข้ามามีบทบาททางการเมือง จึงได้ละทิ้งความรับผิดชอบในมหาวิทยาลัยตามบทบาทหน้าที่ที่ตนเองมีอยู่เสียจนหมดสิ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนักศึกษาต่างมหาวิทยาลัยหรือต่างองค์การนั้นก็มิได้อยู่บ้าง ตัวแทนของนักศึกษาอื่น ๆ ที่มีความพร้อมในทุกด้านก็คือ สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) ซึ่งความสัมพันธ์กับองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นอย่างไรนั้น คุณสุรศักดิ์ เลิศไกร ได้แสดงทัศนะอย่างตรงไปตรงมาว่า<sup>17</sup>

"กับความสัมพันธ์ สนนท. เหนอ (สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย) พูดจริง ๆ คือเราพูดกัน กรณีเป็นเรื่องใหญ่จริง ๆ โอ.เค. เราคุยกันได้ แต่ถ้าความสัมพันธ์อย่างต่อเนืองเราไม่มี อาจจะเป็นเพราะว่าเขาไม่ยอมรับเราก็ได้ เราไม่ได้เป็น

<sup>17</sup> สัมภาษณ์ สุรศักดิ์ เลิศไกร, อ่างแล้ว.

สมาชิกกับเขาบางอย่างเราก็คุยกับเขาว่า มึงอยู่กับกูไม่ค่อยได้เลย บางเรื่อง  
 ทำไมมึงไม่สู้เลย ผมเคยทำงานร่วมกันมาอย่างรัฐธรรมนูญ มันประกาศไปว่าอย่าง  
 รามคำแหงไปตั้ง mob ที่ลานโพธิ์สุกกันอย่างถึงที่สุด พอเราขึ้นไปถึงได้หน่อยมันบอก  
 ให้เอา mob ลง นื่องที่ไปด้วยไปกับผมประมาณ 5-6 คันรถถามว่า พี่ทำไมเอา  
 mob ลง ทำไมไม่สู้ต่อ ผมบอกไม่เอาลงไม่ได้ เพราะเราให้เขาเป็นตัวนำ (ใน  
 การเรียกร้อง) ไข่ใหม่ เราก็ลำบากเหมือนกัน (หัวเราะ)"

จากความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเมื่อตกอยู่สถานการณ์ที่ต้องการแนวร่วมในการ  
 เรียกร้องทางการเมืองแล้ว กลุ่มนักศึกษาหาได้รวมตัวกันอย่างเป็นกลุ่มพลังที่แท้จริงไม่ คำถาม  
 ตรงนี้ก็คือว่า เพราะเหตุใดความร่วมมือจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ซึ่งประเด็น  
 ดังกล่าวคุณหนู (นามสมมติ) ได้วิจารณ์ในจุดนี้ว่า<sup>10</sup>

"พวกที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจะไม่คำนึงถึงคำว่ารามคำแหง เพราะถ้า  
 คำนึงถึงพวกจุฬาฯ พวกธรรมศาสตร์ มันจะไม่เล่นด้วย เพราะฉะนั้นเราคำนึงถึง  
 ขบวนการนักศึกษา อย่างมีอบเชียน้ำโจน หรืออะไรนี่ 80-90 เปอร์เซนต์ จะ  
 เป็นนักศึกษาที่เป็นนักกิจกรรมทั้งนั้น พวกนี้ก็ไปช่วย พี่ยังเคยวิพากษ์วิจารณ์ สนท.  
 (สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย) เวลาเลือก สนท.พวกนี้ (จุฬาฯ,  
 ธรรมศาสตร์) มันจะลืมหอดเลย แล้วรามฯจะไม่ได้ เพราะรามฯมันไม่ยอมรับ มัน  
 บอกรามฯเป็นพวกสายกำลังสายปฏิบัติการ แต่พวกนี้ก็ต้องยอมเพราะคำนึงถึงการ  
 เป็นขบวนการนักศึกษาเป็นหลัก"

ประเด็นหลักของความไม่ร่วมมือกันระหว่างสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย กับ  
 องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง สิ่งที่ต้องยอมรับในความเป็นจริงก็คือในเรื่องของ  
 "ศักดิ์ศรี" ของมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด ถึงแม้ว่าจะมีอุดมการณ์แนวทางการดำเนิน  
 การที่คล้ายคลึงกัน แต่ถ้าในเรื่องของความร่วมมือซึ่งกันและกันแล้วละก็ คำว่า ศักดิ์ศรียอมมา  
 ก่อนเสมอ

<sup>10</sup> สัมภาษณ์ หนู (นามสมมติ), อ่างแล้ว.

สำหรับกลุ่มที่ได้เข้ามามีบทบาทต่อองค์การนักศึกษาหรือพรรคนักศึกษาอีกกลุ่มหนึ่งที่ถือ  
ว่าเป็นกลุ่มผู้นำทางการเมืองกลุ่มนั้นก็คือ กลุ่มนักรบการเมืองและพรรคการเมือง โดยความสัมพันธ์  
ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเรื่องการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ กลุ่ม  
นักศึกษาที่ได้รับเงินหรือความช่วยเหลือต่าง ๆ ส่วนนักรบการเมืองหรือพรรคการเมืองก็จะได้กลุ่ม  
พลังมวลชน (mob) เพื่อนำไปต่อรองการมีบทบาททางการเมืองต่อผู้นำในรูปแบบต่าง ๆ กัน  
ซึ่งความสัมพันธ์กับนักรบการเมืองหรือพรรคการเมืองนั้น คุณยุทธพันธ์ มิชัย ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์  
อย่างรวม ๆ ว่า<sup>19</sup>

"ผมว่าจริง ๆ แล้วมันถ่ายทอดเป็นรุ่น ๆ นะ อย่างเช่นเรื่องของความคิดเรื่อง  
ของอะไรนี้ เข้าสนับสนุนจะสนับสนุนทางด้านไหนด้วย อย่างเรื่องแนวความคิดนี้มัน  
ถ่ายทอดทางพรรค (सानแสงทอง) อยู่แล้ว พวกรุ่นพี่ ถ้าจะถามว่าเรื่องทุนละ ก็รุ่น  
พี่นะ อีกส่วนหนึ่งก็มีเราปฏิเสธรัฐและทุนเราจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเขา

กับพรรคการเมืองเหวอ เราทำงานเป็นงาน ๆ ไปอย่างเช่นช่วงวิกฤตการณ์  
เราก็ต้องประสาน จริง ๆ เราช่วยเราส่งเสริมเราเชื่อมั่นในระบอบรัฐสภาว่าจะ  
สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ เราจำเป็นที่จะต้องช่วยพรรคการเมืองที่ใช้ได้  
แต่ไม่ได้ผูกติด เข้าใจไหมครับ เราช่วยในหลักการ ถ้าจะถามว่าช่วงนี้เป็นอย่างไร  
บ้างกับพรรคฝ่ายค้าน ผมบอกผมช่วยเขา ผมไม่ได้เชียร์พรรคความหวังใหม่ ผม  
ไม่ได้เชียร์เอกภาพ ไม่ได้เชียร์ประชาธิปไตย ถ้าพรรคไหนไม่เอาเผด็จการ เราก็  
ช่วยหนุนเสริม เพราะเราเชื่อว่ากลไกตรงนี้แหละมันจะเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหา ถ้า  
ตราบไตพรรคการเมืองมันยังใช้ได้อยู่ เราก็ช่วยกัน ดูแนวทางเป็นหลัก แต่ไม่ผูก  
ติดอย่างเช่นพรรคชาติไทยหนุน สุ (พล.อ.สุจินดา คราประยูร - ผบ.ทบ.) ให้  
เป็นนายกรัฐมนตรี เราก็ต่อต้านแต่ถ้าพรรคชาติไทยบอกเราไม่เอาสุ เราก็ต้อง  
ช่วยพรรคชาติไทย เพราะเขายืนเคียงข้างอุดมการณ์เรา ใครชูหลักการเหมือน  
เราก็ต้องช่วยกัน"

<sup>19</sup> สัมภาษณ์ ยุทธพันธ์ มิชัย, อ่างแล้ว.

นอกจากนี้แล้ว คุณอภิรักษ์ รัตนสุคนธ์ ผู้ซึ่งได้แสดงทัศนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งแล้ว คุณอภิรักษ์ รัตนสุคนธ์ ยังได้ให้ทัศนะถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองหรือพรรคการเมืองกับพรรคสังคมนิยมในกรณีที่คล้ายคลึงกันด้วยว่า<sup>20</sup>

"สังคมนิยมเราสัมพันธ์ค่อนข้างกับทุกพรรคเลย อย่างประชาธิปไตย ประชากรไทย เราคบได้หมด เช่น พรรคประชากรไทยก็ผ่าน ส.ส.สัญญา สิริบุตร พรรคประชาธิปไตยก็ รมต.บัญญัติ บรรทัดฐาน พรรคกิจสังคม ก็ พงษ์ สารสิน ช่วงเป็นรองนายกฯ สมัยนั้น พรรคชาติไทยก็หลายคน แม้กระทั่งพรรคสามัคคีธรรมก็หลายคน ผมค่อนข้างมีประสบการณ์ที่ชัดเจน คือไปเรียนรู้ชีวิตนักการเมืองเยอะ คือจริง ๆ แล้วนักการเมืองในบ้านเราเป็นนักพัฒนา นักทฤษฎีจริง ๆ จะอยู่ไม่ได้ อย่างลุงแคว้น นรปติ อยู่ไม่ได้ เดี่ยวนี้ต้องไปเลี้ยงแมวแล้ว (หัวเราะ)"

จากการเปิดเผยของทั้ง 2 ท่าน ทำให้เห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคนักศึกษาหรือพรรคการเมืองต่าง ๆ นั้น เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องคล้ายคลึงกัน พรรคนักศึกษาเองก็ต้องติดต่อสัมพันธ์กับพรรคการเมืองทุกพรรค ซึ่งนอกจากจะมีวัตถุประสงค์ในเรื่องของการมีแนวความคิดร่วมกัน มีแนวทางดำเนินปฏิบัติทางการเมืองร่วมกันแล้ว จุดสำคัญก็คือการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่เราปฏิเสธไม่ได้ ส่วนรายละเอียดนั้นจะได้กล่าวในส่วนต่อไป

สำหรับความสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ นั้น กลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้เข้ามามีบทบาทต่อพรรคนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ในเรื่องกิจกรรมทางการเมืองมากที่สุด ก็คือ กลุ่มข้าราชการทหาร หน่วยข่าวกรองของทหาร หรือของรัฐบาลจะเข้ามาแทรกแซงภายในบริเวณมหาวิทยาลัยรามคำแหงมากที่สุด โดยเฉพาะผู้นำรวมทั้งอดีตผู้นำของกองทัพได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการมีกิจกรรมบทบาททางการเมืองของพรรคนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษา ซึ่งเรื่องนี้ คุณวัชระ เพ็ชรทอง ได้เปิดเผยในรายละเอียดว่า<sup>21</sup>

<sup>20</sup> สัมภาษณ์ อภิรักษ์ รัตนสุคนธ์, อ่างแล้ว.

<sup>21</sup> สัมภาษณ์ วัชระ เพ็ชรทอง, อ่างแล้ว.



"นายทหารที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับยกตัวอย่างเช่น พลตรี ป. (คือถ้าคนที่ทำงานมวลชน เขาจะรู้จักว่า พล.ต. ป นี้ หมายถึงใคร) หรือพลตรีอีกหลาย ๆ คนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง จนไปถึงพลเอก มีพรรคบางพรรคหลังจากการจัดตั้งโดยทหาร และได้รับงบประมาณจากทหาร มีการส่งนายทหารระดับสัญญาบัตรมาบัญชาการในคราบของนักศึกษา มีการส่งทหารชั้นประทวน เช่น จำลิบเอก จ. (นามสมมติ) มาทำกิจกรรมในคราบนักศึกษารามคำแหงและอีกหลาย ๆ คน"

จากการที่นายทหารได้เข้ามามีบทบาทแทรกแซงในมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยที่รูปแบบของการเข้ามาแทรกแซงก็คือ มาในรูปของคราบนักศึกษา เข้ามาทำกิจกรรมในชมรม หรือในพรรคนักศึกษา โดยมีการพยายามหาข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของนักศึกษา หากเหตุการณ์สอดคล้องกับสถานการณ์ก็จะดำเนินการแทรกแซงทันที โดยจุดประสงค์หลักคือเป็นที่ทราบกันว่า ผู้นำทหารไม่ต้องการที่จะให้นักศึกษาเป็นขบวนการที่มีพลังต่อรองทางการเมือง เพราะถ้าพลังนักศึกษาเข้มแข็งเมื่อใด พลังนักศึกษาก็จะสามารถเป็นพลังที่มีผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลทันที ความสัมพันธ์ระหว่างทหารและนักศึกษามีรูปแบบอื่น ๆ อีก ดังเช่น ที่คุณอัปเดตลคอคเด เจ๊ะอุเซ็ง ได้เปิดเผยข้อเท็จจริงให้ฟังว่า<sup>22</sup>

"ตอนนั้นมันมีความตึงเครียดขัดแย้งกันมากระหว่างทหารกับนักการเมือง ทหารเองตอนนั้นก็มาติดต่อกับพรรค ธ. (นามสมมติ) พรรค ธ. นี้มีทหารแน่นอนเลย เพราะว่ารุ่นของผมที่ไปถ่ายรูปมี 3 ดาวบ้าง มีถึงระดับนายพันมาพูดมาอบรมอะไรด้วย อย่างพวกนาย ญ. (นามสมมติ) อะไรพวกนี้ ก็ติดต่อกับทหารบิก ต. (นามสมมติ) อะไรนี่แหละ พรรค ย. เองก็มี(ทหาร) บิก ต. ให้ข่าวสารไปกินตอนรับน้อง 3-4 กระจอบ บิก ต. นี่แหละตอนที่เราไปวังตะไคร้ เพราะผมเป็นสวัสดิการนี้ทำไมผมจะไม่รู้"

<sup>22</sup> สัมภาษณ์ อัลดุลลคอคเด เจ๊ะอุเซ็ง, อ่างแล้ว.

นั่นหมายความว่า นอกเหนือจากการที่ทหารเข้าแทรกแซงในการดำเนินกิจกรรมของนักศึกษาแล้ว ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักศึกษาหรือขององค์การนักศึกษา ทหารก็ยิ่งเข้ามาบีบหนาทด้วยเช่นกัน ทั้งในรูปแบบการต้องการให้เรียกร้องหรือสนับสนุนทางการเมือง เพราะความขัดแย้งระหว่างผู้นำทางการเมืองด้วยกันเอง กลุ่มที่สูญเสียผลประโยชน์ก็ต้องพยายามกระทำทุกวิถีทางเพื่อที่จะให้กลุ่มของผู้บริหารประเทศไม่สามารถบริหารประเทศต่อไปได้ วิธีหนึ่งก็คือการอาศัยพลังมวลชนต่าง ๆ เข้าทำการเรียกร้องต่อรัฐบาล โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นจุดที่สนใจของฝ่ายที่ต้องการกำลังมวลชนเป็นอย่างมาก กลุ่มพลังนักศึกษาจึงเป็นกลุ่มที่พร้อมจะให้ความร่วมมือกับทุกฝ่าย ถ้าฝ่ายใดก็ตามเสนอผลประโยชน์ที่สูงเป็นที่น่าพอใจ ก็จะดำเนินการทันที การมีความคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองจึงหมดสิ้น

คำถามที่มีมากที่สุดต่อการดำเนินการทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการรวมกำลังฝูงชน (mob) การเดินขบวนประท้วง การเผาหุ่นต่าง ๆ ซึ่งมีการใช้กำลังคนเป็นจำนวนมาก ค่าใช้จ่ายย่อมมีมากตามไปด้วย คำถามก็คือว่า ทูในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองมีที่มาอย่างไร และในแต่ละครั้งได้รับจำนวนเท่าไร ต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในแต่ละครั้ง ซึ่ง คุณอภิรักษ์ รัตนสุคนธ์ ได้เปิดเผยเรื่องนี้อย่างตรงไปตรงมาว่า<sup>23</sup>

"คุณส่วนใหญ่ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมได้จากผู้เสียประโยชน์ในประเทศ กลุ่มผู้สูญเสียอำนาจ เพราะเราต้องเคลื่อนไหว บางทีเราก็เชิญเขามาอภิปรายในรามฯ บ้าง แล้วก็ความใกล้ชิดสนิทสนม เพราะกลุ่มผู้สูญเสียอำนาจให้เงินเรามาจำนวนเล็ก ๆ น้อย ๆ ในส่วนของเขา แต่สำหรับนักศึกษาแล้วถือว่าเป็นก้อนใหญ่ทีเดียว ลำพังนักศึกษาจะหาเงินเคลื่อนไหวครั้งละไม่ต่ำกว่า 3-4 หมื่นบาท ไม่มีปัญหาที่จะไปหาเงินที่ไหนมาเคลื่อนไหว เราก็ต้องอิงนักการเมือง อิงผู้สูญเสียอำนาจ"

<sup>23</sup> สัมภาษณ์ อภิรักษ์ รัตนสุคนธ์, อ่างแล้ว.

ในขณะที่เดียวกัน คุณสุรศักดิ์ เลิศไกร ก็เปิดเผยรายละเอียดในกระบวนการวิธีขอความร่วมมือ (เงิน) ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งจะสอดคล้องกับที่คุณอภิรักษ์ รัตนสุคนธ์ ได้กล่าวไปแล้วคือ<sup>24</sup>

"กรณีการจัดตั้งม็อบ (mob) ถ้าในช่วงที่เราเป็นองค์การนักศึกษาอยู่ ในเรื่องรายจ่าย ผมใช้งบประมาณรายจ่ายขององค์การนักศึกษา เพราะผมสร้างความสบายใจให้กับน้อง ให้กับทุกฝ่าย เพื่อไม่ให้ภาพของเราไปยึดติดกับนักการเมือง แต่บางครั้งถ้ามีผู้ให้การช่วยเหลือมา เราก็รับ(เงิน) แต่เราจะไม่ยึดติดกับคนนั้นตลอด อย่างบางโอกาสเราก็ไปขอทางนี้ บางโอกาสก็ไปขอทางนี้ เพราะทางแรกเราไปขอเขาเยอะแล้ว(หัวเราะ) คนที่ให้บางทีก็ไม่ใช่นักการเมือง เป็นนักธุรกิจก็มี แต่อย่าให้เปิดเผยชื่อเลย เพราะเขาอาจเห็นว่า เออเราทำอย่างนี้ดีนะ อะไรอย่างนี้ อย่างเรื่องแก้ไขรัฐธรรมนูญนี่ เออเขาเห็นว่ามันก็ดีนะถ้าเรียกร้อง เขาก็ช่วยเหลือมา

ส่วนมากเราจะทำเป็นโครงการไป อย่างงานนี้เราทำโครงการ 10,000 บาท เราก็ไปเสนอบอกว่าเรามีโครงการทำต้องให้เงิน 10,000 บาท แต่เรายังไม่สามารถเบิกงบประมาณขององค์การนักศึกษาได้ เราจึงเรียนมายังท่าน ท่านจะช่วยเหลือได้เท่าไร โอ.เค. เขาบอกว่าให้ช่วยเหลือได้ 3,000 บาทนะน้อง โอ.เค. เราก็ต้องวิ่งไปทางอื่นต่อ นี่คือการของงบประมาณของนิทกษักรรมเรา ส่วนมากเราจะดูว่าที่เราทำไปทำเพราะอะไร ทำไปแล้วเราก็มาประเมิน ประเมินแรกเลยก็คือในรามฯ เราก็ประเมินว่าที่เราทำไปนั้น มีเสียงสะท้อนอะไรมาบ้าง ใช่ไหมครับ โอ.เค. ถ้าเราออกไปต้านรัฐธรรมนูญ ซึ่งคนในรามฯบอกว่าโอยไม่ได้นะทำไม่ถูก โอ.เค.เราก็ต้องกลับมาทบทวนอีกทีหนึ่ง ต้องดูฐาน(คะแนนเสียง)ของเราด้วย"

จากทั้ง 2 กรณีเราจะเห็นได้ว่า ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษา หรือของพรรคนักศึกษานั้น เงินทุนที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวนี้ ถ้าพรรค

<sup>24</sup>สัมภาษณ์ สุรศักดิ์ เลิศไกร, อ่างแล้ว.

นักศึกษาใดสามารถที่ได้เป็นองค์การนักศึกษา พรรคนั้นก็จะอาศัยเงินจากงบประมาณขององค์การนักศึกษาไปดำเนินกิจกรรม ซึ่งการใช้เงินดังกล่าวนี้เอง ที่เป็นการกล่าวถึงมากที่สุดสำหรับบ่อเกิดการทุจริตในองค์การนักศึกษา นั้นเพราะว่าเงินงบประมาณขององค์การนักศึกษาแต่ละปีในปัจจุบันนี้ ได้รับงบประมาณถึงปีละประมาณ 8 ล้านบาท การเบิกจ่ายการใช้เงินดังกล่าวก็ง่ายดาย ซึ่งพรรคนักศึกษาพรรคใดที่คุมองค์การนักศึกษาได้ พรรคนั้นก็จะใช้ยุทธวิธีขอเสนอโครงการในการดำเนินกิจกรรมภายนอกมหาวิทยาลัย แล้วกระทำการทุจริตแสวงหาผลประโยชน์กันต่อไป

ถ้าในกรณีที่พรรคนักศึกษาไม่ได้คุมองค์การนักศึกษา การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองก็จะต้องหาทุนเพื่อใช้จ่ายส่วนต่าง ๆ จากแหล่งต่าง ๆ ที่สามารถสนองตอบพรรคได้ ในขณะเดียวกันแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการเมืองจึงเกิดขึ้นตามมาเป็นเงาตามตัว ผลสุดท้ายก็คือการตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าว จิตสำนึกอุดมการณ์ทางการเมืองจึงไม่สามารถที่เกิดขึ้นได้เลยในพรรคนักศึกษาที่ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

จึงอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มีอยู่ด้วยกัน 4 ประการที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และปัจจัยทางด้านจิตวิทยา นั้นหมายความว่าในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษาและองค์การนักศึกษารามคำแหงนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ การมองบทบาทของตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ต้องมีหน้าที่ช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ ผลประโยชน์ตอบแทนที่ตนเองได้รับ, ความสัมพันธ์กับกลุ่มต่าง ๆ รวมไปถึงแรงจูงใจ โอกาส และทรัพยากรที่ได้รับจากความสัมพันธ์ดังกล่าว สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลให้นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้เข้าไปมีบทบาททางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ โดยที่ James David Barber ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ที่นักศึกษาได้ออกไปมีบทบาททางการเมืองก็เพราะว่านิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเด่น คือมีอุดมการณ์และความเป็นปณิธาน กระตุ้นให้นักศึกษาเข้าไปมีบทบาททางการเมืองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง<sup>25</sup>

<sup>25</sup> James David Barber, Citizen Politics (Chicago : Markhaw Publishing, 1972), p. 27.

จากปัจจัยที่ได้รับที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อได้รับมาแล้ว นักศึกษาก็จะได้ออกไปดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ในรูปแบบที่พวกเขาตั้งวัตถุประสงค์เอาไว้ หรือดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามผู้ที่แลกเปลี่ยนผลประโยชน์ที่ต้องการ ซึ่งไม่ว่าจะมีที่มาอย่างไรก็แล้วแต่ พวกพรคณักศึกษาก็จะต้องดำเนินกิจกรรมออกมา โดยมีรูปแบบต่าง ๆ กัน ตามข้อกำเนิดของวัตถุประสงค์ ซึ่งรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จะมีรูปแบบใดนั้นก็จะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

### รูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น พรคณักศึกษาหรือแม้แต่ตัวองค์การนักศึกษาเองต่างก็มีรูปแบบในการดำเนินกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป ตามวัตถุประสงค์ของพรคณักศึกษานั้น ๆ บทบาทที่ผ่านมาโดยเฉพาะบทบาททางการเมืองขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น จะมีบทบาทเช่นไรนั้นก็ย่อมที่จะต้องขึ้นอยู่กับประเภทของกลุ่มนักศึกษาที่ดำเนินกิจกรรมนั้นด้วย ดังที่คุณวัชระ เพ็ชรทอง ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า<sup>26</sup>

"การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสังคมนักศึกษามีทั้งการเรียกร้องและสนับสนุน คือ พลังนักศึกษามันไม่เหมือนเมื่อก่อน มันคนละยุค ยุคทองของขบวนการนักศึกษาก็ 14 ตุลาคม 2516 ถึง 6 ตุลาคม 2519 3 ปีนั้นเรียกได้ว่าเป็นยุคทองของขบวนการนักศึกษาไทย แต่หลังจากการปฏิรูปการปกครองแผ่นดินเป็นต้นมา ขบวนการนักศึกษาก็อ่อนแอลงอย่างเห็นได้ชัด นับตั้งแต่ที่การก้าวเข้าไปร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย มันเป็นยุคมืดของขบวนการนักศึกษา หลังจากที่บรรดารุ่นพี่ ๆ ได้เกิดวิกฤตศรัทธาต่อ พคท. (พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย) และเริ่มทยอยกันออกมาจากป่า ขบวนการนักศึกษาก็ได้กระเตื้องขึ้นมาอีกนิดหนึ่ง ในปี 2523-2525 ขบวนการนักศึกษาก็ยังมีพลังอยู่มาก

<sup>26</sup> สัมภาษณ์ วัชระ เพ็ชรทอง, อ่างแล้ว

เมื่อในยุคปัจจุบันถ้าจะจัดตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา แทบจะพูดได้ว่า ในขบวนการนักศึกษาไม่มีขบวนการ พท.มาแทรกแซงเลยแม้แต่หน่อย ในช่วง 2525 ยังมีการแสวงหาอะไรอีกต่าง ๆ นานา ตั้งแต่ 2530 เป็นต้นมา นักศึกษาก็เป็นเพียงกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งที่มีเพียงความคิดรักชาติ รักความเป็นธรรม รักประชาธิปไตย นักศึกษาไทยยุคนี้ก็แบ่งได้หลายประเภท

ประเภทหนึ่งที่ผูกขาดตนเองว่าเป็นฝ่ายก้าวหน้า ถูกนักศึกษากลุ่มอื่นว่า เป็นพวกกลุ่มผลประโยชน์ พวกกลุ่มล้าหลังไม่เข้าท่า มองกลุ่มตนเองว่าเป็นกลุ่มบริสุทธิ์ เป็นกลุ่มรักชาติ รักประชาธิปไตย ก้าวหน้ากลุ่มเดียว กลุ่มพวกนี้นั้นมีอยู่ทั้งในและนอกรามคำแหง อีกกลุ่มหนึ่งก็มองว่าทุกกลุ่มสามารถรักชาติได้ ไม่ควรผูกขาดสามารถรับความเป็นธรรมได้เท่าเทียมกันไม่มีใครดีกว่าใคร สำหรับทุกคนเสมอภาค และยังมีอีกกลุ่มหนึ่งที่มุ่งแต่งงานบันเทิง จัดทัวร์ หรือเอาแต่สนุกสนานไปวัน ๆ และยังมีอีกประเภทหนึ่ง ประเภทที่ทำงานด้านศาสนา ด้านสันติอโคก กลุ่มพระเยซูคริสต์ กลุ่มธรรมกาย มันมีหลายประเภท

สำหรับกลุ่มนักศึกษาการเมืองก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ทำงานให้กับประชาชน ที่นี้อย่างในรามคำแหง ผมสามารถพูดได้อย่างเต็มปากเต็มคำได้เลยว่า เต็มไปด้วยกลไกของทหาร ศรภ. 17 รามอินทรา หรือศูนย์รักษาความปลอดภัยแห่งชาติ กรมสนธิบาล ประมวลข่าวกลาง ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และพรรคการเมืองภายนอกเข้ามาแทรกแซงช่วงชิงแย่งสลาย และทำลายพลังนักศึกษา อยู่ที่ว่าใครจะทำอะไรเพื่อใคร ฉะนั้นมันมีวิกฤตการณ์ วิกฤตการณ์หนึ่งที่ทำให้ขบวนการนักศึกษาได้รับการกล่าวขวัญมากต่อประชาชนซึ่งทำให้นักศึกษาทั่วไปขยายต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาไม่กล้าที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เพราะภาพที่เผาตัวตายยังติดตาจิตใจของนักศึกษาและประชาชน การเคลื่อนไหวของสภาโจ๊กในการนำเอานักศึกษารามฯ บางส่วน โดยนายทหารบางคนนำเอาไปเกี่ยวข้องกับตัวนั้น ทำให้ภาพพจน์ของนักศึกษารามคำแหงเสียหายอย่างมาก"

กลุ่มต่าง ๆ ที่คุณวัชระ เพ็ชรทอง ได้กล่าวมานั้นนั่น เราพอที่จะแยกประเภทรูปแบบของกลุ่มนักศึกษานิมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ออกเป็นกลุ่มรักความก้าวหน้า, กลุ่มเสมอภาค, กลุ่มบันเทิง, กลุ่มศาสนา และกลุ่มการเมือง โดยเฉพาะกลุ่มการเมืองใน

มหาวิทยาลัยรามคำแหง จะมีชื่อเสียงมากที่สุด รูปแบบการดำเนินกิจกรรมก็มีหลายรูปแบบ เน้นกิจกรรมการชุมนุมเป็นหลัก และผลสุดท้ายก็นำมาซึ่งการประท้วงในที่สุด ตามทัศนะของ Lester Milbrath นั้นเอง<sup>27</sup>

ส่วนรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจะเป็นอย่างไรนั้น คุณอภิรักษ์ รัตนสุคนธ์ ได้ให้ความกระจ่างในเรื่องนี้ว่า<sup>28</sup>

"บทบาททางการเมืองของนักศึกษา นอกจากช่วยเหลือนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแล้ว จะต้องช่วยเหลือประชาชน คนชั้นล่างของสังคม เพราะลำพังจะพึ่ง ส.ส. หรือกลไกของรัฐอย่างเดียวมันไม่ได้ เพราะภาพพจน์ของนักศึกษาเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่มีผลประโยชน์ เป็นภาพพจน์ของลูกหลานชาวไร่ชาวนา สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นการทดแทนบุญคุณที่ชาวไร่ชาวนาเสียภาษีมาให้เราเรียน เราก็ทดแทนบ้างเช่น ปัญหาหนี้เสีย ปัญหาเขื่อนปากมูล อะไรทำนองนี้

ในพรรคสังคมนิยมมีกลุ่มแนวร่วม กลุ่มพวกนี้จะเป็นหัวคะแนน เป็น mob จัดตั้งนะ นี้พูดกันตรง ๆ เลยรูปแบบการเน้นกิจกรรมทางการเมือง มันไม่มีก็เพราะมันเป็น mob รับจ้างแล้วนี่นา คือมันจะยังงี้ละ คือในรามคำแหงนี่มันเป็นแรงงานอันใหญ่หลวงของนักรบการเมือง โดยการเวลามีการ mob ถ้าไม่กะทึ้นบ่อยก็วันละ 100 บาท 3 วันจ่ายครั้งหนึ่ง ไปอยู่กับเขา คลุกคลีกับเขา เขาให้ทุกอย่าง นี่แหละคือวิธีดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของเด็กรวมฯ เย้ว ๆ ไป (หัวเราะ)

ส่วนใหญ่ต้องยอมรับในพรรคสังคมนิยมเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีใครมากำหนด แต่ว่าความเคลื่อนไหวมันอาจตรงกับอีกฝ่ายหนึ่งได้ผลประโยชน์ ก็ช่วยไม่ได้ สถานการณ์มันสอดคล้องกันพอดี

<sup>27</sup> Lester W. Milbrath, Political Participation : Why and How People Get Involved in Politics (Chicago : Rand McNally, 1977), pp.9-10.

<sup>28</sup> สัมภาษณ์ อภิรักษ์ รัตนสุคนธ์, อ่างแล้ว.

แต่ถามว่ากลุ่มพวกนี้พรรคสังคมนิยมจะเคลื่อนไหวตามกลุ่มเขาไหม ก็ตอบคือ  
เป้าหมายเหมือนกัน แต่แนวทางอาจจะไม่เหมือน ยุทธวิธีไม่เหมือนกัน"

บทบาทในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง  
มีหลายรูปแบบด้วยกัน เริ่มตั้งแต่การเรียกร้องทางการเมือง เพื่อสังคมโดยทั่ว ๆ ไป ในรูปแบบ  
ของสันติวิธี และที่นิยมกันมากที่สุดสำหรับการเรียกร้องของนักศึกษารามคำแหง ก็คือการเรียก  
ร้องด้วยการใช้กำลัง ใช้ความรุนแรงเข้าใส่

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นกรณีที่เกิดจากการกระทำของกลุ่มเพียงกลุ่มเดียวและได้กระทำ  
นอกกรอบของการเรียกร้องทางการเมือง ซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่ากระทำถูกหรือผิด แต่ถ้าการ  
กระทำเรียกร้องทางการเมืองเป็นรูปแบบของการรวมกลุ่ม ที่เป็นพลังนักศึกษาอย่างแท้จริงแล้ว  
ผลลัพธ์ที่ได้ก็อาจประสพชัยชนะก็เป็นได้

จากการที่นักศึกษาหรือกลุ่มพรรคนักศึกษาไม่ได้ร่วมมือกันอย่างจริงจังที่จะเป็นพลัง  
ของกลุ่มชน เพื่อทำการเรียกร้องดำเนินในรูปแบบต่าง ๆ คำถามในจุดนี้ก็คือว่าเพราะเหตุใด  
กลุ่มพรรคนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหงจึงไม่สามารถรวมตัวกันได้ ซึ่งกรณีนี้คุณยุทธพันธ์  
มีชัย ได้ให้ความเห็นว่า<sup>๒๑</sup>

"ผมว่านักศึกษารามคำแหงไม่ได้สนใจต่อสู้เรียกร้องทางการเมืองเลย เนื่องจาก  
สภาพสังคม เนื่องจากสังคมมันดึงให้คนออกจากสภาพปัญหาเหล่านี้ เพราะมันเป็น  
ระบบทุนนิยม มันพยายามดึงให้เยาวชนของชาติไปสนใจในเรื่องฟุ่มเฟือยไร้สาระ  
เช่น การนำ dunkin donut การเข้าโรงหนัง การไปอยู่ตามห้างสรรพสินค้า  
แล้วก็มาเรียนไปวัน ๆ หนึ่ง ทศนคติในการต่อสู้ทางการเมืองมันไม่มี มันห่าง  
เพราะสภาพสังคมมันดึงเขา ผมเคยให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ The Nation บอกว่า  
นักศึกษารามคำแหง เขาก็มีจิตสำนึกทางการเมือง เขามีอยู่เพียงแต่เขาอัตตวิสัย  
และสถานสังคมมันเป็นตัวดึงไม่ให้เขาเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มันเป็นตัว

<sup>๒๑</sup> สัมภาษณ์ ยุทธพันธ์ มีชัย, อ่างแล้ว.



หลักเลย ส่วนใหญ่ก็มาเรียน นั่งตามซุ้มไปวัน ๆ หนึ่งมากกว่า แต่โดยวิญญานผม  
เชื่อว่าเขามีจิตสำนึก(ทางการเมือง)อยู่

ภาพพจน์รามคำแหงไม่ค่อยดี ผมคิดว่ามันเป็นเพราะคนรามคำแหงด้วยนะ จริง ๆ  
แล้วนี่ ถ้ามันไม่มีมูล มันก็ไม่ได้มาต่อให้คุณชั่ว แต่คุณทำดีนี่สังคมก็ว่าคุณไม่ชั่ว  
แต่สมมติว่ามีอยู่จริง เขาไม่จำแนก อย่างมองแบบรวม ต้องแยกแยะด้วย จริง ๆ  
แล้ว มันก็อยู่ที่ตัวเราเนะ นับตั้งแต่ผู้บริหารมหาวิทยาลัย พรรคพวกแบ่งปีก สนามมัน  
หลากหลาย ทั่วทุกพื้นที่ประเทศไทย วิถีชีวิตมันหลากหลาย ส่วนใหญ่นักศึกษารามฯ  
จะมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ถ้าหากเขามีความคิด ถ้าเขาจัดตั้งมันจะเป็นพลังที่  
ยิ่งใหญ่ หน่วยงานของรัฐเขาเลยกลัว พลังนักศึกษาจึงรวมอยู่ที่นี้"

คุณยุทธพันธ์ มีชัย ยังได้กล่าวถึงรูปแบบการดำเนินกิจกรรมต่อสู้ทางการเมืองของ  
พรรคลานแสงทอง ซึ่งคุณยุทธพันธ์ มีชัย ดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคอยู่ว่า<sup>๑๐</sup>

"อย่างที่เราไป mob หน้าสนามเสือป่า 25 กุมภาพันธ์ 2534 ถามว่าทำไมเรา  
ถึงเป็นกองหน้า เราก็บอกเลย ถ้าหากมันจะตายกันหมดทั้งพรรคมันก็ต้องยอม มันก็  
ต้องมีคนใหม่ขึ้นมาแทนที่เราไม่ค่อย save องค์การเท่าไรนัก แต่เราต้องการต่อสู้  
ให้อุดมการณ์ของเราอยู่ ถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนชื่อไปอย่างอื่นก็ตาม เราต้องการตาย  
1 เกิดแสนนะ เราบอกได้เลยว่ามีพรรคเราพรรคเดียวเท่านั้นที่คิดอย่างนี้ค่อนข้าง  
เป็นซ้ายเก่า ๆ (ลัทธิคอมมิวนิสต์) อาจมาจากผู้นำพรรคที่ผ่านมาก็ได้ เราถึงเป็น  
อย่างนี้ มันเป็นการถ่ายทอดกันมานะ จากผู้นำพรรคเก่า ๆ ทุกคนก็ยังมีชีวิตอยู่นะ  
(หัวเราะ) อย่าง วิมล (นายวิมล เชิดชูธรรม - ผู้ต้องหาคดีหมิ่นพระบรมฯ)  
ก็ติดคุกอยู่ เราก็พยายามติดต่ออยู่ ผู้นำพรรคเราทุกคนคิดคุหนมด เหลือผมคนเดียว  
ต่อไปอาจเป็นผมก็ได้นะ (หัวเราะ) ที่ผ่านมามาโดนหมดแล้ว"

<sup>๑๐</sup>สัมภาษณ์ ยุทธพันธ์ มีชัย, อ้างแล้ว.



สาเหตุที่พรรคนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ไม่สามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มพลังทางการเมืองได้อย่างแท้จริง สิ่งหนึ่งเป็นเพราะสภาพสังคมปัจจุบันไม่ได้เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง นั้นเพราะสภาพสังคมรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาถึงคนกลุ่มวัยรุ่นให้ไปรวมกลุ่มของความบันเทิงเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยเองที่เน้นพัฒนาระบบการเรียนการสอน นักศึกษาจึงมุ่งศึกษาเล่าเรียนเป็นหลัก เพราะนโยบายการสอบ 1 ปีมีการสอบถึง 4 ครั้ง นักศึกษาจึงไม่สามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของพรรคนักศึกษาได้เลยแม้แต่น้อย

แนวทางแก้ไขที่จะทำให้พรรคนักศึกษาเป็นกลุ่มที่มีพลังต่อการเรียกร้องหรือมีบทบาททางการเมืองได้อย่างแท้จริงนั้น ก็สามารถที่จะกระทำได้ ดังที่ คุณสุรศักดิ์ เลิศไกร ได้ให้แนวทางไว้ว่า<sup>๓</sup>

"เท่าที่ผ่านมาในรามคำแหงมันมีหลายพรรค พรรคฝ่ายค้านมันจะให้องค์การนักศึกษาค้าน โดยมีพรรคฝ่ายค้านมานำด้วยมันเป็นไปไม่ได้ ไข่ใหม่ละ พอเป็นไปไม่ได้บ๊ีบ เราต้องยอมลดบทบาทตนเองลงมาในระดับหนึ่ง เพื่อมาเป็นกลุ่มเดียวกันทั้งหมด เพื่อความเป็นเอกภาพของรามคำแหง เราใช้คำว่า แนวร่วมนักศึกษาเพื่อประชาธิปไตยมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยมีพรรคฝ่ายค้านและพรรครัฐบาลร่วมกันทั้งหมด แต่ไม่ใช่คำว่าองค์การนักศึกษา เพราะพรรคฝ่ายค้านมันไม่ยอม อย่างถ้าเราไปใช้คำว่าองค์การนักศึกษา ภายนอกมองว่าเราไม่มีเอกภาพ เพราะถ้าวันนี้ องค์การนักศึกษาออกเดินไปทางนี้ไปไล่สุจินดา (พล.อ.สุจินดา คาประยูร - นายกรัฐมนตรี) พรุ่งนี้ศรัทธาธรรมออกไปไล่สุจินดา ภาพของรามคำแหงมันก็เสีย โอ.เค เพราะฉะนั้นภาพของบทบาททางการเมืองขององค์การศึกษามันเลยมีน้อย เราก็เลยมาทำเป็นเรือลำเดียวกัน

ซึ่งพอเราทำอย่างนี้ มันก็เลยเป็นตัวที่สามารถเรียกร้องเรื่องต่าง ๆ เพราะตัวขัดแย้งขัดขานไม่มี ไข่ใหม่ครับ เพราะเราาร่วมกันหมด"

<sup>๓</sup> สัมภาษณ์ สุรศักดิ์ เลิศไกร, อ่างแล้ว.

คุณสุรศักดิ์ เลิศไกร ได้เสนอแนวทางในการดำเนินการที่จะรวมพลังกลุ่มนักศึกษาเข้าด้วยกัน เป็นแนวร่วมเดียวกัน รูปแบบวิธีการเดียวกัน ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากมากในมหาวิทยาลัยรามคำแหง นั้นเพราะว่ากลุ่มแต่ละกลุ่มต่างก็มีแนวความคิดรูปแบบวิธีการเฉพาะตนออกไป ถ้าเหตุการณ์ปกติก็เป็นเรื่องที่ยากมากที่จะรวมกันให้ได้ ภาพดังกล่าวสะท้อนมายังระบบพรรคการเมืองในระดับชาตินั่นเอง ที่ถึงแม้ว่าทุกพรรคจะมีหลักการเดียวกัน แต่เมื่อวิธีดำเนินการไม่เหมือนกันแล้วก็ยากที่จะรวมกันได้

จากรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่ได้เสนอไปแล้วนั้นจะเห็นได้ว่า รูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคนักศึกษา และองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มีรูปแบบของการเรียกร้องทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่ โดยใช้วิธีการเรียกร้องแบบสันติวิธี และการเรียกร้องแบบใช้กำลังความรุนแรง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีบทบาทการเรียกร้องแบบสันติวิธี มีการยื่นหนังสือคัดค้านเรียกร้อง หรือปราศรัยแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ถึงแม้ว่าบางครั้งจะมีการใช้กำลังความรุนแรง แต่ก็น้อยมาก (ถึงแม้ว่าจะน้อยครั้ง แต่ผลที่เกิดขึ้นนับได้ว่าสูญเสียอย่างมหาศาล ดังเช่น กรณีการเผาตัวตายของนายธนาวุฒิ คลิ่งเชื้อ) และที่สำคัญก็คือรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้นนั้น จะมีลักษณะที่พรรคหรือกลุ่มนักศึกษาแต่ละพรรคแต่ละกลุ่มดำเนินการเฉพาะของตนเอง ไม่ได้มีการรวมกลุ่มที่เป็นพลังนักศึกษาอย่างแท้จริง ผลที่ตามมาก็คือความไม่เป็นเอกภาพภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหงนั่นเอง

### ผลการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

ภายหลังจากที่ได้ดำเนินการเรียกร้องการเมืองของพรรคนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงแล้ว ผลการดำเนินการดังกล่าวเป็นอย่างไรบ้าง และในขณะเดียวกันภาพพจน์ของการแสดงบทบาททางการเมืองดังกล่าว สังคมภายนอกได้มองกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงอย่างไรบ้าง ซึ่งแน่นอนที่สุดว่า ผลการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองออกมาเป็นประการใดก็แล้วแต่ นอกจากผู้อื่นจะเป็นผู้วิจารณ์การกระทำของกลุ่มพรรคนักศึกษาแล้ว ในส่วนของพรรคนักศึกษาเองก็ควรที่จะได้มีการประเมินสถานการณ์วิเคราะห์สถานการณ์ที่ได้กระทำลงไปว่าที่ได้กระทำไปนั้นถูกต้องสมควรหรือไม่อย่างไร

ซึ่งผลการดำเนินการดังกล่าวโดยส่วนตัวแล้ว พรรคนักศึกษาด้วยกันมองภาพพจน์เดียวกัน รู้สึกว่าจะให้ภาพพจน์การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง เห็นชัดเจนดังที่คุณวัชระ เพ็ชรทอง ได้มองพรรคนักศึกษาด้วยกันว่า<sup>32</sup>

"การมีบทบาททางการเมือง พรรคสังคมนิยมเรากล้าที่จะเคลื่อนไหว โดยไม่จำเป็นที่จะต้องมีใบสั่งจากใครเพราะมันเป็นจิตสำนึก สังเกตได้ชัดเจนจากกรณี รสช. (คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ 23 กุมภาพันธ์ 2534) เรากล้าที่จะเคลื่อนไหว เราไม่กลัว รสช. เพราะเราทำทำจนให้ประชาชนเห็นว่าต้องลุกมาต่อสู้กับเผด็จการ

เราสามารถสร้างกระแส(สถานการณ์)หรือตามกระแส(สถานการณ์)ก็ได้ เราเล่นได้ทั้ง 2 อย่าง นักกิจกรรมที่ดี เราไม่จำเป็นต้องตามกระแส เราสามารถสร้างกระแส เราสามารถที่จะจุดประกายขึ้นมาได้ ทั้งนี้ทั้งนั้น ผมว่ามันอยู่ที่ตอนที่เรทำการเคลื่อนไหวมันมีคนมองทั้งในแง่ที่ดี และแง่ที่ไม่ดี เป็นธรรมชาติของสังคม มีบางคนมองว่าสังคมนิยมกล้าเคลื่อนไหว มีจุดยืน บางคนมองว่าสังคมนิยมเป็นมือปืนรับจ้าง ซึ่งผมมองว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่มีการโจมตีกัน จุดประสงค์คือเรามีหลักการมีเหตุผลว่าเราทำเพื่อใคร

ผมว่า อคมร. (องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง) แยกที่สุดในรอบทศวรรษ ภายในมหาวิทยาลัยอาหารขึ้นราคา หน่วยกิตขึ้นราคา ข้าวรามคำแหงขึ้นราคา องค์การนักศึกษา(พรรคนิทกัษรรม)ไม่ทำอะไร เพราะองค์การนักศึกษาคือเครื่องมือของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ในแง่การเมืองภายนอกองค์การนักศึกษาไม่สามารถเคลื่อนไหวอะไรได้เพราะไม่มีความสามารถหรือศักยภาพที่จะเคลื่อนไหว เป็นองค์การนักศึกษาที่แย่งที่สุดในรอบ 10 ปี ซึ่งกลไกของทหารและผู้บริหารมหาวิทยาลัยต้องการในจุดเดียวกันคือการไม่มีคุณภาพของพรรคนักศึกษา เพราะถ้ามีประสิทธิภาพก็จะสามารถสั่นคลอนอำนาจรัฐได้ง่าย เพราะมีงบประมาณสามารถบริหารเงินได้ทันที 7 ล้านบาท

<sup>32</sup>สัมภาษณ์ วัชระ เพ็ชรทอง, อ้างแล้ว.

ข้อบกพร่องขององค์การศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงก็คือ การคอร์รัปชัน เป็นจุดสำคัญที่สุด ถ้าจะปรับปรุงองค์การศึกษาก็ต้องปรับปรุงผู้บริหารมหาวิทยาลัย เพราะตราบไคที่ผู้บริหารยังหิวกระหายในอำนาจ เพื่อการบริหารมหาวิทยาลัย โดยใช้นักศึกษาเป็นเครื่องมือ ตราบนั้นนักศึกษารามคำแหงก็เป็นเพียงหมากกลหนึ่งของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ในคราบนักการเมือง การปราบคอร์รัปชันถ้าทำได้จะทำให้พรรคนักศึกษาอายุน้อยและน่าทำกิจกรรมขึ้นเยอะกว่าปัจจุบัน"

สำหรับพรรคสังคมนิยมแล้ว คุณวัชร เพ็ชรทอง กล่าวว่า พรรคตนสามารถที่จะแสดงบทบาททางการเมืองอย่างไรก็ได้ และเมื่อได้แสดงบทบาทไปแล้ว พรรคสังคมนิยมคิดว่าที่เข้าไปนั้นถูกต้องเหมาะสม เพราะพรรคสังคมนิยม(คิดว่า)ได้เข้าไปเพราะมีหลักการ มีเหตุผล ในขณะที่พรรคที่บริหารองค์การศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง คือ พรรคนิทกัษธรรมไม่กล้าที่จะแสดงบทบาททางการเมือง เพราะตัวผู้บริหารองค์การนักศึกษาไม่มีคุณภาพ ไม่มีศักยภาพ นักศึกษาเป็นเครื่องมือของนักการเมืองหรือของผู้บริหารมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้นการดำเนินบทบาททางการเมืองของพรรคนิทกัษธรรม จึงไม่เกิดประโยชน์

ที่นี้ เรามาฟังข้อคิดเห็นของพรรคที่บริหารองค์การศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ดูบ้างว่า เขาวิจารณ์กลุ่มนักศึกษาที่ไปมีบทบาททางการเมืองอย่างไรบ้าง โดยผู้ที่ให้ข้อคิดเห็นก็คือ คุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ กรรมการบริหารพรรคนิทกัษธรรม<sup>๓๓</sup>

"ช่วงปี 2530-2534 บทบาทขององค์การนักศึกษาส่วนหนึ่งแล้วเป็นเรื่องของจิตสำนึก แต่มันไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ คือมันมีอยู่อีกกลุ่มหนึ่งเข้าไปเพื่อมีผลประโยชน์ และภาพรวมขององค์การฯคนภายนอกเขามองว่าส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ ไม่ใช่กลุ่มที่มีจิตสำนึกหรืออุดมคติหรืออุดมการณ์ มันก็มี แต่ส่วนใหญ่แล้วเข้าไปแล้วมันอดใจไม่ไหว(แสวงหาผลประโยชน์)

<sup>๓๓</sup> สัมภาษณ์ พัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์, อ่างแล้ว.

อันนี้ มันเป็นการแสวงหา มันเป็นรูปแบบ มันมีหลักการเป็นแบบนั้นแบบนี้ แต่พอ มันเข้าไปบีบก็แล้วแต่คนที่เข้าไปแล้วแต่สถานการณ์เป็นอย่างไร ก็จะดำเนินการ (แสวงหาผลประโยชน์) ไปตามนั้น และมันก็อยู่ที่คนที่เข้าไปด้วยว่ามันมีจิตสำนึกหรือ เปล่า หรือต้องการเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ แล้วก็ออกมา ทีนี้ก็เป็นเรื่องของ ส่วนตัวแล้ว มันเคยมียกตัวอย่าง เข้าไปบีบ เข้าไปสร้างพื้นฐานทางธุรกิจเลย ตอนนี้มีมันก็มีกิจการอยู่ในรามฯ ก็แผงขายน้ำขายข้าวของมันแหละ มันยึดได้ตอนมันเป็นนายกองค์การฯ มันเอาผลประโยชน์อย่างเดียว นี่ก็จุดบอดคือถ้ามันเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ที่วางไว้มันจะเป็นการสร้างพื้นฐานทางการเมือง ผมว่า(ม.รามคำแหง) จำลองรูปแบบการเมืองไทยได้ดีทีเดียว"

ตามทัศนะของของคุณพัฒนาไพฑูรย์ มีพันธ์ ช่างต้น แสดงให้เห็นว่า การดำเนิน กิจกรรมทางการเมืองของพรรคนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จตาม อุดมการณ์ที่แท้จริง เพราะสาเหตุใหญ่ก็คือ การมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ก็เลยทำให้ บทบาทที่เกิดขึ้นมาได้เป็นไปตามเจตนาารมณ์ของพรรคนักศึกษา

ผู้ที่ให้ความเห็นต่อผลการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคนักศึกษาอีกผู้หนึ่งก็คือคุณยุทธพันธ์ มีชัย ได้ให้ทัศนะอย่างภาพรวม ๆ ว่า<sup>๓๓</sup>

"จริง ๆ แล้ว รามฯมันมีความหลากหลาย ใช้ไหมครับ ถ้าบทบาทขององค์การ สื่อมวลชนมันก็ดูชุดพรรคที่เข้าไปบริหารองค์การฯด้วย มันดูตรงนี้ด้วย อย่างบางที่ พรรคบางพรรคมันผูกติดกับพรรคการเมืองจริง ๆ ก็มีอยู่ แต่โดยส่วนตัวเรา (सानแสงทอง) เราไม่ผูกติดเขา (สื่อมวลชน) ก็มองภาพไม่ติ เพราะมันมี หลากหลาย มันมีหลายพรรค อย่างพรรคตอนนี้ที่คุมองค์การฯ (พรรคพิทักษ์ธรรม) เขาก็รู้ว่าพรรคนี้ไม่ใช่พรรคที่เคลื่อนไหวทางการเมือง ไม่ใช่พรรคที่ต่อสู้ทาง

<sup>๓๓</sup> สัมภาษณ์ ยุทธพันธ์ มีชัย, อ่างแล้ว.

การเมือง บทบาทรณรงค์ของเราที่เลยตกต่ำลงไป น้ำหนักมันอยู่ที่น้ำหนักการเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งมันแตกต่างกัน

แต่ถ้ามองโดยภาพรวม สื่อมวลชน ประชาชนทั่วไป เขามององค์การฯเราเป็น mob รับจ้างมันเยอะ ก็ว่ากันไป เพราะมันดำรงอยู่จริง ภาพเหล่านี้ ผมว่ามันเป็นเรื่องของกลุ่มกิจกรรมมากกว่า มันไม่ใช่ตัวแทนด้านความคิดหรือ อุดมคติ มันเป็นแค่กลุ่มผลประโยชน์นิ่ง ที่มาทำกิจกรรมหรือ ง่าย ๆ กิจกรรมเชิงพาณิชย์ อะไรนั้นแหละ ที่มีอยู่ คือพรรคพวก เพื่อนฝูงมากกว่าที่จะเป็นตัวแทนทางด้านความคิด ตัวแทนของสังคม มันเปลี่ยนไปหมดแล้ว พรรคนักศึกษาในปัจจุบันมันไม่เหมือนเมื่อก่อน"

ทั้งคุณพัฒนาไพฑูริย์ มีพันธ์ และคุณยุทธพันธ์ มีชัย ต่างก็ให้ทัศนะที่คล้ายคลึงกันในกรณีพรรคนักศึกษา ทุกวันนี้ก็ได้ไปแสดงบทบาททางการเมือง ไม่ได้เป็นพรรคที่ต่อสู้ทางการเมืองหรือเคลื่อนไหวทางการเมืองเลย นั่นเพราะว่าพรรคนักศึกษาเป็นกลุ่มที่ถูกจัดตั้งขึ้นมาตามกลุ่มธุรกิจที่ได้เข้ามาประสานผลประโยชน์กับพรรคศึกษานั้น ๆ เพราะฉะนั้นบทบาทการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษาจึงเป็นเพียงกลุ่มผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ ไม่ได้เป็นตัวแทนทางด้านความคิดหรืออุดมการณ์ของสังคมอย่างแท้จริง

คุณอภิรักษ์ รัตนสุคนธ์ เป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้ให้ข้อคิดเห็นต่อผลการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคนักศึกษา หรือองค์การนักศึกษาได้อย่างดูเด็ดเด็ดมันเช่นเดิมว่า<sup>๓๕</sup>

"สื่อมวลชนไร้จรรยาบรรณก็เยอะ มีจรรยาบรรณก็เยอะ คำถามคือ ทำไมพรรคสังคมนิยมเคลื่อนไหววันอาทิตย์ เพราะวันอาทิตย์ไม่มีข่าว ตื่นเช้าขึ้นมาวันจันทร์ รัฐมนตรีหรือใครจะไปทำงาน เจอหนังสือพิมพ์กินกาแฟก็เจอ(ข่าว)เรา วันอาทิตย์ไม่มีข่าว สิ่งที่ได้มีแต่รูปเหี้ยว ๆ ๆ จะไม่มีเนื้อข่าว แล้วสื่อมวลชนส่วนใหญ่ที่ผมไปพูดกับเขา เขาก็ให้ความสำคัญกับที่รามฯเป็นหลักเพราะว่าของรามฯ ค่อนข้าง

<sup>๓๕</sup> สัมภาษณ์ อภิรักษ์ รัตนสุคนธ์, อ่างแล้ว.

เป็นลูกทุ่งชัดเจน ไม่เหมือนของมหาวิทยาลัยอื่นค่อนข้างเป็นสังคม ของรามฯทำ  
ค่อนข้างทำสะใจหนังสือพิมพ์ยอดชายดีขึ้น เช่น ประท้วงอดข้าวอะไรนี้ มหาวิทยาลัย  
อื่นเขาไม่ทำหรอก

ภาพพจน์ของนักศึกษารามฯ เดียวนี้มันเสียหายในสายตาของประชาชนทั่วไป  
เพราะว่าทุกครั้งที่เคลื่อนไหวจะเคลื่อนไหวในนามมหาวิทยาลัยทุกกลุ่ม การแต่งตัว  
ไม่ค่อยดี บางคนใส่ซาก๊วย ใส่ชุดนอนไปเคลื่อนไหว เย็บ ๆ ต่อหน้าสภาพ ซึ่งภาพ  
เหล่านี้ไม่ควรมีต่อภาพนักศึกษารามฯ ถ้ามว่า ใครจะไปกำหนดได้ ผู้นำนั้นแหละ  
ต้องปรับปรุง ผู้นำกิจกรรมของรามฯส่วนใหญ่มีปัญหาทางบ้าน พ่อแม่ไม่ส่งเงินมา  
บ้าง ลูกเมียน้อยบ้าง เด็กมีปัญหาทั้งนั้นในรามฯ แล้วก็เรียนไม่จบ ผมอยากให้  
นักศึกษารามฯ ภาพพจน์ของผู้นำนักศึกษา ให้มีภาพพจน์ที่ดีแก่รุ่นน้อง ให้ทำกิจกรรม  
ควบคู่ไปกับการเรียนเหมือนมหาวิทยาลัยอื่นด้วย

จุดด้อยของผู้นำนักศึกษารามฯ คือ เรียนไม่จบ ค่อนข้างล้มเหลวในการศึกษา  
ทั้งนี้ทั้งนั้นคือหวังเป็นนักการเมือง คือไม่รู้ว่าตัวเองนี่ขึ้นอยู่กับอะไร สังคมอย่างไร  
ไผ่ผืนสูงเกินไป

ผลสะท้อนออกมาทำให้ภาพพจน์ของนักศึกษาทั่วไปไม่เฉพาะนักศึกษาที่ทำกิจกรรม  
ทำให้เสียหายมาก จนปัจจุบันนี้ผมกลัวเลย ว่า ภาพนั้นยังติดตาจิตใจชาวบ้านอยู่  
เพราะสื่อมวลชน T.V. กระจายข่าวไปทั่ว สิ่งเหล่านี้ทำให้มหาวิทยาลัยเสีย  
บวกกับภาพพจน์ของมหาวิทยาลัย ของผู้บริหารมหาวิทยาลัย ทำให้ภาพพจน์เสียหายหมด  
จนถึงปัจจุบันนี้

เพราะผู้นำนักศึกษารามฯ ค่อนข้างใกล้ชิดกับนักการเมือง แข็งกระด้าง ไม่ค่อย  
มีหลักการ แต่ผมอยากจะให้รุ่นน้องที่มาทำกิจกรรมควบคู่ไปกับการเรียน แล้วนิสัยก็  
ต้องอ่อนน้อมถ่อมตน แข็งในหลักการ คือมันต้องเคารพผู้ใหญ่ ผู้นำนักศึกษารามฯ  
มันอ่อนข้างที่จะก้าวร้าว ไม่ค่อยประนีประนอม ถึงจิตวิญญาณเสียส่วนใหญ่ ทำให้ภาพพจน์  
เหล่านี้เสียหายมาก"

แ่งมุมของทัศนะที่ฉีกแนวไปจากคนอื่น ๆ ต่อผลการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง  
ของคุณเอภินันท์ รัตนสุคนธ์ ก็คือแ่งมุมของสื่อมวลชนในสายตาของสื่อมวลชนแล้วประการแรกคือ  
เขาต้องการข่าวที่จะต้องนำเสนอประชาชน ในขณะที่ก็รู้สึกชอบใจถูกใจต่อการดำเนินกิจกรรม



ดังกล่าว ที่นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้แสดงอย่างถึงลูกถึงคน ถึงแม้ว่าในบางครั้งจะกระทำแบบไม่มีอุดมการณ์หรือหลักการก็ไม่ใช่ไร

แต่สำหรับในสายตาของประชาชนทั่ว ๆ ไปแล้ว คุณภิกษณ์ รัตนสุคนธ์ ได้ให้ทัศนะที่ลึกแหวออกไปอีกคือ มองในแง่ของการวางตัว ประพฤติตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งการประพฤติตัวดังกล่าวได้ส่งผลกระทบที่เสียหายต่อภาพรวมอย่างมาก โดยเฉพาะประชาชนทั่วไป เขามองนักศึกษารามคำแหงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองว่าเป็นพวกที่ใกล้ชิดกับนักการเมือง แข็งกระด้าง ไม่ค่อยมีหลักการ ความเห็นอกเห็นใจต่อการดำเนินกิจกรรมจึงมักจะไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนโดยทั่วไป

### บทสรุป

ในบางสังคมนั้นบางครั้งกฎเกณฑ์หรือนโยบายต่าง ๆ ที่รัฐได้กำหนดออกมานั้น ไม่ได้สนองต่อความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวมแต่ประการใดเลย แต่กลับไปสนองตอบต่อกลุ่มทางสังคมอีกกลุ่มหนึ่ง นั้นหมายความว่า ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้น เมื่อกลุ่มหนึ่งได้ประโยชน์ อีกกลุ่มหนึ่งก็ย่อมต้องเสียประโยชน์ ปัญหาความไม่เป็นธรรมจึงเกิดขึ้น และจากความรู้สึกที่ว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมนี้เอง จึงทำให้บุคคลนั้นต้องเข้าไปมีบทบาทมีส่วนร่วมต่อทางการเมือง

จากการที่นิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มที่มีความได้เปรียบในสังคม นั้นเพราะไม่ต้องรับภาระเรื่องปากท้องในการดำรงชีวิต ทำให้มีเวลาพอในการติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมือง และท้ายที่สุดก็จะเข้าไปมีบทบาททางการเมืองในที่สุด ซึ่งการเข้าไปมีบทบาททางการเมืองของนักศึกษา อาจมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อพวกเขาเหล่านั้นเอง<sup>๓๕</sup>

<sup>๓๕</sup>Otto Klinebery, Student Values and Politics : A Cross Culture Comparison (New York : The Free Press, 1979), p. 26.

บทบาททางการเมืองขององค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง นับเป็นบทบาทอีกบทบาทหนึ่งที่เป็นบทบาทภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งภาพพจน์ที่ได้แสดงออกมานั้น ส่วนใหญ่ผู้ที่มองบทบาทการดำเนินกิจกรรมของนักศึกษาวิทยาลัยรามคำแหงจะมองในแง่ลบเป็นส่วนมาก มองกันในแง่ผลประโยชน์ ไม่ได้ทำเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ปัญหาภาพพจน์ดังกล่าวนี้เองจึงทำให้ เราต้องย้อนกลับมาศึกษาวิจัยว่าเพราะเหตุใด การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษาวิทยาลัยรามคำแหงจึงมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปเช่นนั้น

สำหรับมูลเหตุจูงใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นส่วนใหญ่จะให้ข้อคิดเห็นว่าเป็นเพราะการตระหนักถึงภาระหน้าที่ที่นักศึกษาที่เป็นประชาชนคนหนึ่ง ในขณะเดียวกัน มหาวิทยาลัยรามคำแหงก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เพราะฉะนั้นหน้าที่อย่างหนึ่งของนักศึกษาก็คือการต่อสู้เรียกร้อง เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในสังคมต่อผู้บริหารประเทศ แต่ก็มีพรรคนักศึกษาบางส่วนที่ไม่ได้มีจิตสำนึกหรืออุดมการณ์ทางการเมืองอย่างแท้จริง ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบของฐานคะแนนเสียงจัดตั้ง ตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มที่แลกเปลี่ยนผลประโยชน์ให้ ซึ่งพรรคนักศึกษาที่ดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้สร้างภาพพจน์ที่ไม่ดีให้แก่พรรคนักศึกษาทั่วไปด้วยเช่นกัน

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีอยู่ด้วยกัน 4 ประการที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านสภาพสังคมเป็นเรื่องของความต้องการของสังคม เศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาเรื่องปากท้องเรื่องการกินที่อยู่ของประชาชนด้านการเมืองเป็นเรื่องของสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น ๆ และปัจจัยด้านจิตวิทยา ซึ่งเป็นเรื่องของแรงจูงใจ โอกาสและทรัพยากรผลตอบแทนที่ได้รับ ซึ่งจากบทบาททางการเมืองขององค์กรนักศึกษาวิทยาลัยรามคำแหงที่ผ่านมามีผลได้ว่าปัจจัยด้านจิตวิทยามีอิทธิพลมากที่สุดต่อการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว โดยเฉพาะในด้านทรัพยากรผลตอบแทนที่ได้รับ

รูปแบบในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองนั้นมีอยู่ด้วยกัน 2 รูปแบบใหญ่ ๆ ก็คือการดำเนินกิจกรรมแบบสันติวิธี ตามกระบวนการอย่างสงบ ถูกต้อง เหมาะสมกับสถานการณ์ และการดำเนินกิจกรรมแบบใช้กำลังความรุนแรง ซึ่งที่ผ่านมานั้น บทบาทการดำเนินกิจกรรม

ทางการเมืองขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบของสันติวิธีตามกระบวนการ แต่ก็ยังมีบางเหตุการณ์ที่นาน ๆ ครั้งที่จะใช้ความรุนแรงเข้าดำเนินกิจกรรม ซึ่งถึงแม้ว่านาน ๆ จะดำเนินการสักครั้ง แต่ผลที่ได้รับก็เสียหายอย่างใหญ่หลวง

และผลที่ตามมาของการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การศึกษา ก็คือ ในเมื่อมูลเหตุและปัจจัยในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น เกิดขึ้น เพราะการขึ้นอยู่กับ การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ภาพพจน์ต่อการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวของ องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จึงเต็มไปด้วยคราบของกลุ่มผลประโยชน์ในทางธุรกิจ รวมไปถึงภาพพจน์ของกลุ่มนักศึกษาที่ไม่มีพลัง ไม่มีหลักการหรืออุดมการณ์ทางการเมือง

นั่นหมายความว่า การศึกษากระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองที่จะเป็นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติ ก็ย่อมที่จะเป็นไปไม่ได้ นั่นเพราะการไม่มีพื้นฐาน ไม่มีหลักการ และถ้าเข้าสู่ระบบการเมืองระดับชาติ ก็จะทำให้ระบบการเมืองของประเทศไทยเรา หมุนเวียนเป็นวงจรอุบาทว์ตลอดไป

ศูนย์วิทยพัชยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## บทที่ 6

### บทสรุป และข้อเสนอแนะ

นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันนี้ ได้มีบทบาทต่อสังคมเพิ่มมากขึ้น เป็นลำดับ ซึ่งนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการพัฒนาความสามารถกับบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษาเป็นอย่างดีแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและเสถียรภาพของสถาบันอันส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยและมั่นคงของสังคมกับส่วนรวมอีกด้วย

ดังจะเห็นได้จากการที่สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ได้เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาแสดงความสามารถในการร่วมรับผิดชอบแก้ไขปัญหาและบริหารงานในหน่วยงานของสถาบันมากขึ้นกว่าเดิม จึงนับเป็นการเสริมสร้างทัศนคตินิสัยของนิสิตนักศึกษาให้เปรียบพร้อมด้วยความรู้ความสามารถ ความเจริญทั้งกายและจิตใจ รวมทั้งทำประโยชน์ให้แก่สังคม ด้วยการพัฒนาสติปัญญาอารมณ์และบุคลิกภาพของนักศึกษาตามหลักการ นโยบายหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

กิจกรรมนอกชั้นเรียนอันเป็นกิจกรรมที่เสริมหลักสูตรสำหรับนิสิตศึกษามีรูปแบบต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น องค์การนักศึกษา สภานักศึกษา และสโมสรนักศึกษา เป็นต้น แล้วแต่รูปแบบของแต่ละมหาวิทยาลัยจะได้กำหนดไว้ แต่วัตถุประสงค์หลักสำหรับกิจกรรมนักศึกษาทุกมหาวิทยาลัยก็คือ ส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านวิชาการ ความสัมพันธ์ทางสังคม ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สูงสุด และพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้พลังที่มีอยู่ไปในทางสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ มีคุณค่าต่อสังคมโดยส่วนรวม

กิจกรรมนอกชั้นเรียน กิจกรรมหนึ่งก็คือกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง การที่นักศึกษามีบทบาททางการเมือง และเป็นที่ยอมรับหรือได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากประชาชนระดับต่าง ๆ ของสังคมประเทศกำลังพัฒนา อาจเป็นเพราะว่า ประเทศเหล่านั้นขาดสถาบันตัวกลาง (intermediary institution) ในฐานะที่จะดูดซับหรือรองรับข้อเรียกร้องต่าง ๆ จากกลุ่มคนในสังคม นักศึกษาซึ่งมีอภิสิทธิ์ในการแสดงออกบางอย่าง จึงกลายเป็น

ศูนย์รวมในการเป็นหัวหอกแสดงข้อเรียกร้องของการเมืองต่าง ๆ ซึ่งตรงไปสู่รัฐบาล<sup>1</sup>

กรณีเช่นนี้ขบวนการนักศึกษาจึงมีบทบาทหน้าที่ในการเสริมการระดมสรรพกำลังทางการเมืองและสังคม (mobilization) ด้วยการขยายเขตแดนของระบบการเมืองนำกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม ให้เข้าไปสู่กระบวนการทางการเมือง และนำประเด็นปัญหาต่าง ๆ เข้าสู่ระบบการตัดสินใจทางการเมือง

เกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของนิสิตนักศึกษามีผู้ที่ทำการศึกษาอย่างมากมาย โดยที่ผู้ศึกษาต่าง ๆ เหล่านั้นต้องการที่จะเสนอรูปแบบ ทศคติ หรือบทบาทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ดังเช่นงานของ ทินันท์ นาคะตะ<sup>2</sup> โดยที่ทินันท์ใช้ ทฤษฎีวัฒนธรรมทางการเมืองในการศึกษาทัศนคติทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนักศึกษา โดยศึกษาจากนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ นักเรียนเตรียมทหาร 3 เหล่าจำนวน 946 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของพื้นฐานทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษากับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เช่น ในประเด็นที่เกี่ยวกับ ความเสมอภาค สิทธิ และเสรีภาพ ความสนใจและตื่นตัวทางการเมือง (active citizenship) ความมีสมรรถภาพทางการเมือง (civil-competence) ทัศนคติอำนาจนิยม ความสำนึกต่อการวิพากษ์วิจารณ์ ความไว้วางใจต่อมนุษย์ และสภาพแวดล้อมทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อประเมินถึงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษา กับ กระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมืองในระดับมหาวิทยาลัยรวมถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่าง ๆ

<sup>1</sup>Ross Prizzia and Narong Sinsawasdi, Thailand : Student Activism and Political Change (Bangkok : Allied Printers, 1974), p.3.

<sup>2</sup>Thinapan Nakata, The Problems of Democracy in Thailand : A Study of Political Culture and Socialization of College Students (Bangkok : Praepittaya International, 1975), pp. 62-69.

ที่มีต่อทัศนคติทางการเมือง เช่น สาขาวิชาเรียดระดับ (ชั้นปี) การศึกษา และประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม

#### ผลการศึกษพบว่า

1. นักศึกษามีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความตื่นตัวและมีสมรรถภาพทางการเมืองค่อนข้างสูง
2. ในขณะที่เดียวกัน นักศึกษาก็มีทัศนคติอำนาจนิยมสูง ไม่ชอบการวิพากษ์วิจารณ์ และไม่ค่อยไว้วางใจเชื่อถือมนุษย และสภาพแวดล้อมทางการเมือง
3. ระดับการศึกษา (ชั้นปี) ที่สูงขึ้น มิได้เพิ่มทัศนคติแบบประชาธิปไตย และความมีสมรรถภาพทางการเมือง แต่เพิ่มความรู้สึกรู้สึกสนใจและตื่นตัวทางการเมืองที่สูงขึ้น
4. ระดับการศึกษา (ชั้นปี) มิได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติอำนาจนิยม และความไม่เชื่อใจในมนุษย์และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความไม่ชอบวิพากษ์วิจารณ์
5. นักศึกษาสังคมศาสตร์ (รัฐศาสตร์) มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนเตรียมทหาร แต่ต่ำกว่านักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
6. นักเรียนเตรียมทหาร มีทัศนคติอำนาจนิยมสูงที่สุด มากกว่านักศึกษาทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและนักศึกษาสังคมศาสตร์
7. ประสบการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษามีผลทำให้เพิ่มความสนใจ และสมรรถภาพทางการเมือง และมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น
8. ประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษาลดทัศนคติอำนาจนิยม ความไม่ไว้วางใจในมนุษย์และสิ่งแวดล้อม และความไม่ชอบวิพากษ์วิจารณ์

จากการศึกษาวิจัย ทินพันธ์ได้แสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยมิได้เป็นตัวแทนของการสร้างกระบวนการสังคมประภิตใหม่ (resocializing agent) ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักศึกษาหรือทำลายอิทธิพลของกระบวนการสังคม ประภิตที่ผ่านมาในระดับครอบครัวและวัยเด็ก ทินพันธ์เสนอว่า ประสบการณ์การมีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลที่สุดต่อการบ่มเพาะอุดมการณ์ เพื่อเตรียมตัวให้เป็นชนชั้นนำในอนาคตของไทย โดยพยายามให้มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้มากที่สุด

ผลงานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ก็คือ งานวิจัยของมานะศรี ยงเจริญ<sup>3</sup> โดยที่งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาใน 5 ลักษณะ คือ การประท้วง การมีบทบาทในชุมชน การรณรงค์หาเสียงและทำงานในพรรค การสื่อข่าวทางการเมือง และการลงคะแนนเสียง โดยศึกษาหาความสัมพันธ์กับตัวแปรทางด้านสถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพทางสังคมและทัศนคติทางการเมือง โดยศึกษาจากนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2519 และ 2520 จำนวน 701 คน ผลที่ได้ปรากฏว่า นักศึกษาที่มีความรู้ทางการเมืองระดับสูง จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาที่มีความรู้ทางการเมืองต่ำ โดยเฉพาะการในลักษณะของการมีบทบาทในชุมชน การรณรงค์หาเสียงและการทำงานในพรรคการเมือง การสื่อข่าวทางการเมืองและการลงคะแนนเสียง ส่วนนักศึกษาที่มีระดับความสำนึกในทางการเมืองสูงจะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีความสำนึกทางการเมืองต่ำ ในกิจกรรมด้านการประท้วง การรณรงค์หาเสียงและการทำงานในพรรคการเมือง การลงคะแนนเสียง

ส่วนความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจนั้น พบว่า

1. นักศึกษาชายเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาหญิงในทุกกลุ่มกิจกรรม
2. นักศึกษาที่มีอายุมากเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยในกิจกรรมการประท้วง และการลงคะแนนเสียง
3. นักศึกษาที่บิดาประกอบอาชีพรับราชการ มีส่วนเข้าร่วมทางการเมืองน้อยกว่ากลุ่มที่บิดาประกอบอาชีพอื่น ๆ

<sup>3</sup>มานะศรี ยงเจริญ, "การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยรามคำแหง," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 169-174.

จากตัวอย่างงานวิจัยจะพบว่า รูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาในลักษณะต่าง ๆ นั้น นิสิตนักศึกษาถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่สามารถใช้ช่องทางในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการที่นิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเด่น คือ มีอุดมการณ์และความเป็นปณิธาน ที่จะไปกระตุ้นให้นักศึกษาเข้าไปมีบทบาททางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอตลอดมา

ดังนั้น นักศึกษาจึงเข้าไปมีบทบาททางการเมือง ในลักษณะที่ตรงไปตรงมา ในลักษณะที่ตนเห็นว่าถูกต้องชอบธรรม ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่มีอุดมการณ์ หรืออาจตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยไม่รู้ตัวก็ได้ แต่โดยภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่าบทบาททางการเมืองของนักศึกษามักจะยืนหยัดอยู่บนความถูกต้อง เน้นหลักการประชาธิปไตยและต่อต้านเผด็จการและการแสวงหาผลประโยชน์ในทางที่มีขอบมิควร

ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ต้องการที่จะเข้าใจถึงลักษณะความเป็นมา การจัดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยศึกษาผ่านการกระทำหรือพฤติกรรมของสมาชิกองค์การนักศึกษา สมาชิกสภานักศึกษา รวมไปถึงสมาชิกรรณคณิกศึกษาที่มีอยู่ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด ซึ่งพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทภายในของนักศึกษา กับสภาพแวดล้อมทางการเมืองในการแสดงบทบาททางการเมืองของนักศึกษา รวมไปถึงเพื่อเสนอแนะแนวทางที่จะกำหนดให้มีตัวแบบในการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาที่เหมาะสม มีสมรรถนะและประสิทธิภาพ

โดยได้กำหนดสมมติฐานการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ไว้ดังนี้คือ

1. สภาพภาพขององค์การนักศึกษา และความต้องการใช้สภาพภาพที่เป็นอยู่ คือ ภาพสะท้อนต่อการมองบทบาทของตนเอง ขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. ข้อเรียกร้องและการสนับสนุนทางการเมือง เป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมทางการเมืองขึ้น
3. การมองบทบาทของตนเอง และสภาพแวดล้อมทางการเมืองดังกล่าว เป็นองค์ปัจจัยที่มีผลทำให้องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้มีบทบาทและการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเป็นไปตามสภาพสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นนั้น



บทบาทการดำเนินกิจกรรมขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง อาจกล่าวได้ว่าที่นี่เป็นเวทีจำลองของระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติของไทยเราได้อย่างชัดเจนที่สุด นั่นเพราะว่าการขับเคลื่อนของพลังนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงทุกครั้ง มักจะได้รับการจับตามองจากประชาชน สื่อมวลชน หน่วยงานของรัฐ ที่คอยจับตาความเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงทุกระยะอย่างใกล้ชิด

ในด้านกิจกรรมการรวมกลุ่มของนักศึกษานั้น ก็หาได้เป็นไปตามเจตนารมณ์อย่างแท้จริง พรรคนักศึกษาจำนวนไม่น้อยได้รับการจัดตั้งดูแลจากกลุ่มของอาจารย์ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ที่ลงมาจัดตั้งควบคุมไว้เป็นฐานคะแนนเสียง พรรคการเมืองภายนอกต่าง ๆ ก็ต้องสานสัมพันธ์กับกลุ่มนักศึกษาเป็นระบบสายยออำนาจตลอดมา

การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษาหรือพรรคนักศึกษาก็เป็นเพียงเครื่องมือของชนชั้นนำบางกลุ่มให้ความช่วยเหลือในการดำเนินกิจกรรมเสมอมา ดังนั้นการศึกษาเพื่อที่จะทราบปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่หนุนเสริม หรือก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวของนักศึกษาว่ามีลักษณะอย่างไร สัมพันธ์กันอย่างไร ซึ่งการศึกษาดังกล่าวย่อมสามารถทำให้เราเข้าใจความเป็นไปภายในของขบวนการองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง อันรวมถึงความเห็นความรู้สึก และอารมณ์ร่วมสมัยต่าง ๆ ในส่วนที่เฉพาะเจาะจงและในส่วนภาพกว้าง ตลอดจนปฏิบัติการต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการศึกษาขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ บทบาทภายในขององค์การนักศึกษาและบทบาทภายนอกขององค์การนักศึกษา โดยบทบาทภายในขององค์การนักศึกษาเป็นการศึกษาภาพสะท้อนแห่งระบบการเมืองไทย โดยศึกษาผ่านบทบาทของพรรคนักศึกษาต่าง ๆ และบทบาทของการเลือกตั้งองค์การนักศึกษาเป็นหลัก และในส่วนบทบาทภายนอกขององค์การนักศึกษาเป็นบทบาทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยศึกษาผ่านพรรคนักศึกษาที่มีกิจกรรมในรูปของการเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จากการศึกษาพบว่า

จุดการกำเนิดของพรรคนักศึกษาไม่ได้เกิดจากการรวมกลุ่มของนักศึกษาที่ต้องการเป็นตัวแทนในการเรียกร้องผลประโยชน์หรือความต้องการของเพื่อนนักศึกษาเป็นหลัก แต่เกิดจาก "ความแปลกแยกทางวัฒนธรรม (culturally alienated)" ของสังคมภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่เน้นการแสวงหาภายใน พยายามที่จะค้นคว้าพัฒนาโลกภายในของตน เช่น พรรคนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงเกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งของกลุ่มผู้นำนักศึกษาในด้านความคิดหรือผลประโยชน์ และเกิดขึ้นเพราะการสืบทอดแนวความคิดหรือแนววิถีอุดมการณ์ต่าง ๆ ให้คงอยู่ต่อไป

อุดมการณ์และนโยบายของพรรคนักศึกษาแทบจะ ไม่มีความสำคัญต่อการยึดตัวเป็นแนวทางหรือหลักการในการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ส่วนใหญ่แล้วจะมี "คำขวัญสั้น ๆ" ที่จำง่ายโดดเด่นเป็นตัวชูธงในการดำเนินกิจกรรม เพราะฉะนั้นในการเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พรรคนักศึกษาแต่ละพรรคจึงไม่มีการแถลงอุดมการณ์หรือนโยบายใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อตัวของพรรคนักศึกษาเองไม่ได้ให้ความสำคัญกับจุดนี้แล้ว ตัวของนักศึกษาโดยทั่วไปในการเลือกตั้งองค์การนักศึกษา จึงไม่ได้คำนึงถึงอุดมการณ์หรือนโยบายของพรรคเลย

การคัดเลือกผู้สมัครของพรรคนักศึกษา คัดเลือกจากผู้นำของกลุ่มหรือชมรมต่าง ๆ ที่มีจำนวนสมาชิกอยู่เป็นจำนวนมาก และสมาชิกดังกล่าวสามารถที่จะเป็น "ฐานคะแนนเสียง" ให้กับพรรคนั้น ๆ ในการเลือกตั้งองค์การนักศึกษา โดยมีตำแหน่งเป็นตัวแลกเปลี่ยนในการคุมคะแนนเสียงดังกล่าว และผู้ที่มีบทบาทในการคัดเลือกผู้สมัครของพรรคนักศึกษาก็คือ "กลุ่มผู้นำของพรรค" ส่วนคณะกรรมการบริหารพรรคมีหน้าที่เพียงแค่ว่า "รับทราบในที่ประชุม" เท่านั้น

การเลือกตั้งองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พรรคนักศึกษาต่าง ๆ จะมีบทบาทการดำเนินกิจกรรมเฉพาะในช่วงของการเลือกตั้งองค์การนักศึกษาเท่านั้น เมื่อหมดช่วงดังกล่าวแล้วพรรคนักศึกษาก็แทบจะไม่มียุทธศาสตร์การดำเนินกิจกรรมเลย โดยในการเลือกตั้งองค์การนักศึกษานั้น มหาวิทยาลัยรามคำแหงใช้ 2 ระบบ คือ 1 ระบบเสียงข้างมาก และ 2 ระบบสัดส่วน สิ่งสำคัญที่สุดก็คือ การช่วงชิงฐานคะแนนเสียง เพื่อที่พรรคของตนจะได้รับการเลือกตั้ง โดยเสนอเงื่อนไขของผลประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ และที่มาของผลประโยชน์ต่าง ๆ เหล่านี้ก็มาจากนอกระบบของการบริหารพรรคนักศึกษาทั้งสิ้น

การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมนักศึกษาก็เป็นเฉพาะกลุ่ม พรรคนักศึกษาจะมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมนักศึกษาที่ต่อเมื่อมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เกิดขึ้น กลุ่มชมรมใดที่เป็นฐานคะแนนเสียง มีความสัมพันธ์โดยส่วนตัวกับพรรคนักศึกษา พรรคนักศึกษาพรรคนั้นก็ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ต่อกลุ่มชมรมนั้น ๆ พรรคนักศึกษาไม่ได้ทำเพื่อผลประโยชน์ต่อส่วนร่วมของเพื่อนนักศึกษาเป็นหลัก นั้นเพราะว่าส่วนใหญ่แล้วทุกอย่างเกิดขึ้นเพราะการแลกเปลี่ยนของผลประโยชน์ พรรคนักศึกษาเองถึงแม้ว่าจะมีชื่อเรียกว่า "พรรค" ก็ตาม แต่รูปแบบของการดำเนินกิจกรรมจะไม่ใช้ลักษณะของพรรคดังความหมายของระบบพรรคการเมืองเลย คงเป็นเพียงแต่ชื่อที่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มชมรมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มารวมตัวกัน แล้วใช้ชื่อว่า "พรรค" ของนักศึกษาเท่านั้นเอง

ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว บทบาทการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงของนักศึกษาโดยทั่วไปยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำมาก มีเฉพาะนักศึกษาบางกลุ่มเท่านั้นที่มีบทบาทดังกล่าว และสามารถรวมกลุ่มกันได้อย่างเข้มแข็ง นั้นเพราะว่าองค์การนักศึกษาในปัจจุบันนี้ กลุ่มต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยได้เข้ามามีบทบาทและแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมขององค์การนักศึกษามากเกินไป จึงทำให้บทบาทการดำเนินกิจกรรมขององค์การนักศึกษาเป็นไปตามความประสงค์ต้องการของกลุ่มที่เข้ามามีบทบาทหรือแทรกแซงนั่นเอง

สำหรับบทบาทภายนอกองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น การศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาบทบาทการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ กัน ซึ่งบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ มุ่งเหตุจูงใจต่อการมีบทบาทดังกล่าว ก็คือ "สถานการณ์" สถานการณ์จะเป็นตัวกำหนดบทบาททางการเมืองขององค์การนักศึกษา ถ้าสถานการณ์ทางการเมืองเอื้ออำนวยสอดคล้องแล้ว องค์การนักศึกษาก็จะออกไปดำเนินกิจกรรมทางการเมืองทันที เพราะถือว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นภาระหน้าที่ที่พึงกระทำ โดยถือว่านักศึกษาก็เป็นประชาชนคนหนึ่ง และมหาวิทยาลัยรามคำแหงเองก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เพราะฉะนั้นจึงต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมด้วย เพราะฉะนั้นองค์การนักศึกษาจึงต้องออกไปมีบทบาททางการเมือง แต่ถ้าในกรณีสถานการณ์ทางการเมืองไม่ได้เอื้ออำนวยต่อการแสดงบทบาทแล้ว ตัวของนักศึกษา พรรคนักศึกษา หรือแม้แต่ตัวขององค์การนักศึกษาเองจะเป็นแหล่งรวมกลุ่มพลัง

จำนวนมาก นั้นหมายความว่ากลุ่มสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ สามารถที่จะเข้ามาแสวงหาพลังจากนักศึกษา โดยเกิดการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ขึ้น เมื่อนั้นนักศึกษา พรรคนักศึกษา และองค์การนักศึกษาก็จะออกมาแสดงบทบาททางการเมือง ตามวัตถุประสงค์ที่กลุ่มสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ ได้วางเอาไว้

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีอยู่ด้วยกัน 4 ประการที่สำคัญ ก็คือ ปัจจัยด้านสภาพสังคมเป็นเรื่องของความต้องการความคาดหวังของสังคม เศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาเรื่องปากท้อง เรื่องการกินดีอยู่ดีทั้งของนักศึกษาและประชาชน ด้านการเมืองก็เป็นเรื่องของสภาพสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น ๆ และปัจจัยด้านจิตวิทยา ซึ่งเป็นเรื่องของแรงจูงใจ โอกาส และทรัพยากรผลตอบแทนที่ได้รับ ซึ่งจากปัจจัยที่กล่าวมานี้ ปัจจัยทางด้านจิตวิทยามีอิทธิพลมากที่สุดต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษา โดยเฉพาะทรัพยากรผลตอบแทนที่ได้รับ

รูปแบบในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองนั้น มีอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบใหญ่ คือ

1. ดำเนินกิจกรรมของชุมชน (community activities) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับปัญหาการเมืองและสังคม ที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาสาธารณะของสมาชิกในชุมชน
2. ดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของการชักจูง (lobbying) เป็นกิจกรรมความพยายามที่จะติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือผู้นำพรรคการเมือง เพื่อสนองความคิดเห็นในการตัดสินใจหรือปัญหาที่มีผลกระทบต่อนักศึกษาหรือประชาชน เพื่อทำการสนับสนุนหรือคัดค้านอันหนึ่งอันใดโดยเฉพาะ
3. ดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของการประท้วง (protestors) หรือเรียกอีกอย่างว่า การใช้ความรุนแรง (violence) ซึ่งการดำเนินกิจกรรมรูปแบบต้องการที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลด้วยการก่อให้เกิดความเสียหายแก่กายภาพ ต่อบุคคล และทรัพย์สิน สำหรับรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการดำเนินกิจกรรมของการชักจูง (lobbying) เป็นหลัก

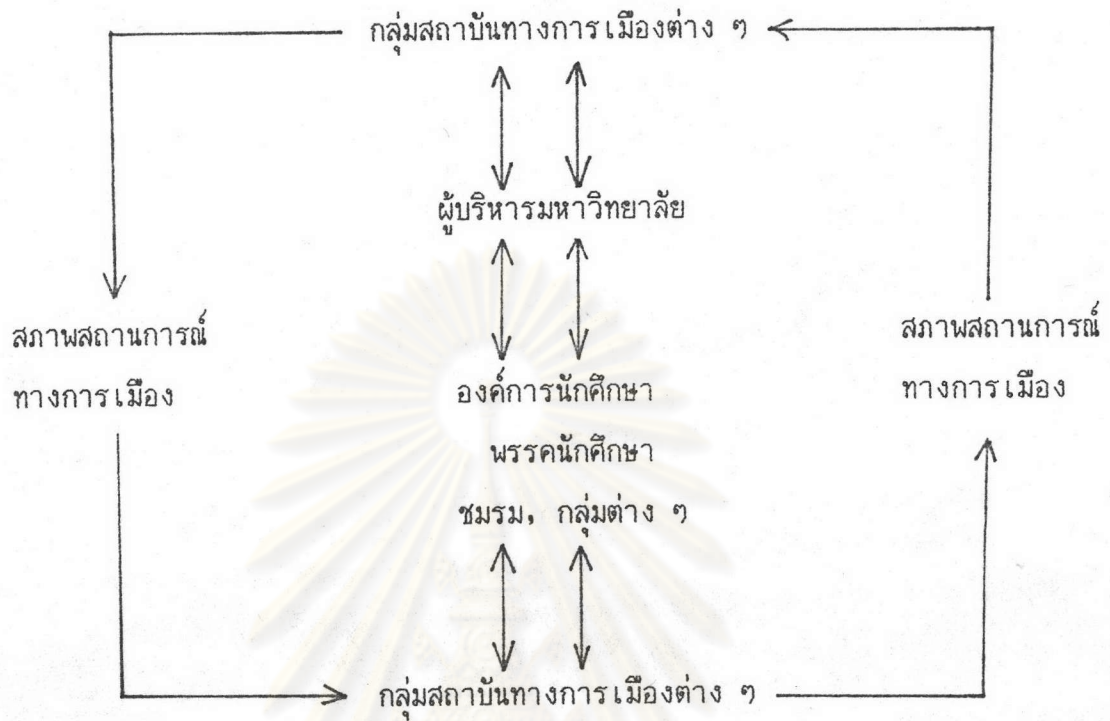
และผลการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น ในเมื่อมูลเหตุและปัจจัยในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเป็นเรื่องนอกกระบวนขององค์การนักศึกษา ทุกอย่างเกิดขึ้นเพราะการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ผลการดำเนินกิจกรรมที่เกิดขึ้นนั้น

องค์การนักศึกษาจะประสบความสำเร็จตามที่พวกเขาตั้งวัตถุประสงค์ไว้ แต่ในขณะที่เดียวกัน ภาพพจน์จากประชาชนหรือสถาบันต่าง ๆ ภายนอกมหาวิทยาลัย องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงเต็มไปด้วยคราบของกลุ่มผลประโยชน์ เป็นกลุ่มนักศึกษาที่ไม่มีพลัง ไม่มีหลักการหรืออุดมการณ์ทางการเมือง เกิดขึ้นเลยแม้แต่น้อย

บทบาทภายนอกมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะบทบาทการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของ องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงจึงเป็นลักษณะของ "กลุ่ม" นักศึกษากลุ่มหนึ่งที่ต้องอาศัย สถานการณ์เป็นตัวกำหนดการมีกิจกรรมทางการเมือง โดยมีกลุ่มสถาบันทางการเมืองทั้งภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย เข้ามาแทรกแซงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ จึงทำให้รูปแบบการดำเนิน กิจกรรมทางการเมืองมีลักษณะของการชักจูง (lobbying) เป็นหลัก ภาพพจน์ที่ออกมา รวมไปถึงสายตาของประชาชนทั่วไปภายนอก จึงมีลักษณะที่เต็มไปด้วยผลประโยชน์ ไม่มีหลักการหรือ อุดมการณ์อย่างแท้จริง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจึงจะเห็นได้ว่า ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการสนับสนุน (support) ยอมรับสมมติฐานการศึกษาที่ได้ตั้งไว้ นั้นเพราะว่าการมองบทบาทของตนเองของ องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง และสภาพสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นปัจจัยที่น่าจะมีผล ทำให้องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้มีการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นมา โดยสภาพสถานการณ์ดังกล่าวจะเป็น "ตัวชี้หรือตัวกำหนด" ให้องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้แสดงบทบาททางการเมืองตามตัวชี้หรือตัวกำหนดนั้น ๆ ดังภาพที่ เสนอต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ภาพที่ 1 วงจรการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากวงจรถูกกล่าว แสดงให้เห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหัวใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมของกลุ่มสังคมนั้น ๆ ที่จะได้แสดงบทบาทหน้าที่ที่มีอยู่ออกมา ทั้งนี้เพราะหลักการเบื้องต้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็คือ ถ้าการตัดสินใจได้ก็ตามส่งผลกระทบต่อบุคคลต่าง ๆ บุคคลเหล่านั้นควรจะเป็นผู้ตัดสินใจดำเนินการเอง นั่นหมายความว่าหลักการของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ตั้งอยู่บนความคิดที่ว่า บุคคลแต่ละคนย่อมจะทราบดีว่าตนต้องการอะไรบ้างที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง ดังนั้น บุคคลนั้นควรที่จะต้องมีสิทธิในการกำหนดให้เหตุการณ์นั้นเป็นไปอย่างที่เขาต้องการ เพื่อให้ผลที่ตามมาได้เป็นไปตามที่เขาต้องการนั่นเอง

นั่นหมายความว่าบทบาทการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทั้งอยู่บนเงื่อนไขที่ว่าองค์การนักศึกษามีสิทธิที่จะกำหนดหรือตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเอง เพราะองค์การนักศึกษาเท่านั้นที่ทราบดีที่สุดว่าตัวเองต้องการทำอะไร

ต้องการอะไร ซึ่งในความเป็นจริงองค์การนักศึกษาจะทราบว่าตนต้องการอะไรนั้น องค์การนักศึกษาจะต้องเข้าใจสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ทางการเมืองขณะนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ทางการเมืองนั้นส่งผลกระทบต่อตน หรือในสิ่งที่ตนไม่ต้องการไม่พอใจมีอะไรบ้าง และเมื่อองค์การนักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมต่อสภาพบทบาททางการเมืองดังกล่าวแล้วนั้น เขาจะได้รับประโยชน์อย่างไรนั่นเอง

### ข้อเสนอแนะ

โดยรูปแบบ หลักการ และโครงสร้างขององค์การศึกษามีลักษณะที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว ปัญหาทุกสิ่งทุกอย่างขององค์การนักศึกษาเกิดจาก "คน" แทบทั้งสิ้น โดยเฉพาะคนในมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

กลุ่มพลังนักศึกษาที่เข้ามามีบทบาทในองค์การนักศึกษาสามารถแบ่งได้ 2 กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มที่มีอุดมการณ์และสนใจในเรื่องของผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก กับอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มที่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก เพราะฉะนั้นปัญหามันจึงอยู่ที่ว่ากลุ่มนักศึกษากลุ่มไหนที่ได้บริหารองค์การนักศึกษา ถ้าเป็นกลุ่มทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ก็จะมีการดำเนินกิจกรรมทุกอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม แต่เมื่อมองในมุมกลับถ้ากลุ่มที่ทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ก็จะเข้ามาดำเนินกิจกรรมโดยมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ นั้นหมายความว่า จิตสำนึก หรืออุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษาที่เข้ามามีบทบาทจะเป็นตัวกำหนด

จิตสำนึกหรืออุดมการณ์ต่าง ๆ นั้นก็ต้องอาศัยกระบวนการอบรมและการเรียนรู้ทางการเมือง (political socialization) ด้วยเช่นกัน ทั้งกลุ่มปฐมภูมิซึ่งได้แก่ครอบครัว หรือกลุ่มทุติยภูมิซึ่งได้แก่ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ กลุ่มสื่อมวลชน

และรวมไปถึงการติดต่อทางการเมืองโดยตรง ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องช่วยเหลือ สันติการ เรียนรู้  
ทางการเมืองซึ่งกันและกัน<sup>4</sup>

จากผลการวิจัยครั้งนี้ จึงขอเสนอและเกี่ยวกับแนวทางในการ"ปรับปรุง"องค์การ  
นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงให้มีสภาพที่"ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่" ถึงแม้ว่าจะเป็นการยากมากก็  
ตาม ซึ่งแนวทางในการปรับปรุงเพื่อให้องค์การศึกษานักศึกษาพัฒนาขึ้น มีดังต่อไปนี้คือ

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยกับผู้นำกิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ควรที่จะได้มีการ  
พิจารณา อภิปรายและสำรวจตนเองเพื่อหาทางปรับปรุงหรือพัฒนาองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัย  
รามคำแหงให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะผู้นำกิจกรรมนักศึกษาควรสำรวจตนเองอย่าง  
ละเอียดถี่ถ้วน เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมความเป็นผู้นำของตนให้อยู่ในระดับที่พึงประสงค์ทั้งพฤติกรรม  
ด้านกิจสัมพันธ์ และสัมพันธภาพให้ดียิ่งขึ้น เช่น การแก้ระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งพรรคนักศึกษา  
นั้นเพราะว่าระเบียบเก่าพรรคนักศึกษามีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งล้วนแต่ไม่มีคุณภาพ นั้นเพราะ  
การจัดตั้งพรรคทำได้ง่ายมาก เพียงแคไปหารายชื่อที่ไหนก็ได้ให้ครบ 300 ชื่อก็ได้จดทะเบียน  
พรรคแล้ว ซึ่งแนวทางแก้ไขก็คือ การที่จะหาสมาชิกให้ได้ครบ 300 คน สมาชิกจะต้องมีบัตร  
นักศึกษา มีใบเสร็จจสิทธิขมขานยื่นด้วยตนเองจึงจะสามารถจดทะเบียนพรรคได้ และถ้าพรรคไหน  
ได้รับการเลือกตั้งองค์การนักศึกษาไม่ถึง 300 คณะนั้นก็จะต้องถูกยุบพรรคไป เมื่อปฏิบัติดังนี้แล้ว  
ความเข้มแข็งของพรรคย่อมยังเกิดขึ้น

2. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรวางแผนเพื่อกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์ในการ  
คัดเลือกผู้นำกิจกรรมนักศึกษา โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในด้านความรู้ ความสามารถ  
ประสบการณ์เอาไว้ เพื่อการทำงานในองค์การนักศึกษาจะได้เกิดคุณภาพขึ้น เช่น ผู้บริหาร  
มหาวิทยาลัยควรจะกำหนดข้อบังคับมหาวิทยาลัยออกมาว่า ผู้ที่จะลงสมัครนายกองค์การนักศึกษา  
มหาวิทยาลัยรามคำแหงไม่ควรเกินชั้นปีที่ 5 ให้นำหน่วยกิตสะสมมาแล้วไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต  
ซึ่งถ้ากำหนดอย่างนี้แล้ว ก็จะเป็นการป้องกันกลุ่มบุคคล ซึ่งปัจจุบันนี้บางคนเรียน 8 ปียังไม่จบ  
อายุ 30 ปีก็มีสมัครองค์การนักศึกษา ซึ่งกลุ่มบุคคลพวกนี้ไม่ได้เข้ามาศึกษาเล่าเรียนอย่าง

<sup>4</sup>J.B. Banheim, The Political Within : A Primer in Political Attitudes and Behavior (Engle Wood Cliff, N.J.: Prentice Hall, Inc., 1975), pp. 26-27.



จริงจัง แต่เข้ามาอาศัยพรรคนักศึกษามุ่งแสวงหาผลประโยชน์ตามแต่โอกาสจะอำนวย อย่างน้อยที่สุดก็อาจจะลดภาพนักศึกษาที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจลงได้บ้าง

3. ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการของผู้นำกิจกรรมนักศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์ในการปรับปรุงหรือพัฒนาองค์การนักศึกษาเป็นระยะ ๆ พร้อมทั้งติดตามผลหลังจากการประชุม สัมมนาเรียบร้อยแล้วด้วย เช่น ควรที่จะได้มีการรื้อฟื้นกฎระเบียบข้อบังคับมหาวิทยาลัยว่าด้วยกิจกรรมนักศึกษา ในข้อที่เห็นว่าบกพร่องไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ ดังกรณีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณขององค์การนักศึกษา ควรที่จะรัดกุมหลายขั้นตอน ผ่านการอนุมัติเป็นลำดับขั้น มีการตรวจสอบการใช้เงิน ขององค์การนักศึกษาเป็นระยะ ๆ และต้องกระทำอย่างจริงจัง เมื่อนั้นการทุจริตหรือแสวงหาผลประโยชน์ ก็ยากที่จะเกิดขึ้น หรือแทบจะมีน้อยที่สุดก็ได้

4. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและผู้นำกิจกรรมนักศึกษา ควรจัดให้มีการศึกษาติดตามผลเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำขององค์การนักศึกษายู่เสมอ เพื่อให้มีข้อมูลในการประเมินผลเพื่อพิจารณาการพัฒนานักศึกษากลายเป็นผู้นำขององค์การนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา เช่น การเปิดโอกาสให้พรรคนักศึกษาต่าง ๆ สามารถเข้าชื่อตรวจสอบการทำงานขององค์การนักศึกษาได้ รวมทั้งตัวขององค์การนักศึกษาเองก็ต้องเปิดภาพว่ามีการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะแสดงให้เห็นเพื่อนนักศึกษาทั่วไป ได้รู้ได้เห็นถึงความเป็นไปขององค์การนักศึกษา ขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะให้เพื่อนนักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมต่อกิจกรรมต่าง ๆ การมีส่วนร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงก็น่าที่จะมีระดับสูงขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน

ขณะเดียวกัน พรรคนักศึกษาหรือแม้แต่องค์การนักศึกษาเอง ก็จะต้องมีความสามารถในการปรับปรุงตนเองด้วย ซึ่งก็อาจมีทั้งการปรับปรุงองค์กรในพรรคหรือในองค์การนักศึกษา ผู้บริหารองค์การ ระเบียบข้อบังคับขององค์การ ยิ่งมีการปรับปรุงตนเองเท่าใด ก็ยิ่งจะสร้างความมั่นคงให้พรรคนักศึกษามากขึ้นตามไปด้วย

ความสลับซับซ้อนของพรรคนักศึกษาหรือองค์การนักศึกษา โดยการกระจายการออกพบปะเยี่ยมเยียนเพื่อนนักศึกษาตามกลุ่ม ชุม ชนรมต่าง ๆ เพื่อที่จะได้ดำเนินกิจกรรมได้อย่างใกล้ชิด และจะได้รับการสนับสนุนจากนักศึกษาได้ง่าย เพื่อจะได้ทำให้พรรคนักศึกษานั้นเป็นองค์กร

ของนักศึกษาทั่ว ๆ ไป มากกว่าของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะ ซึ่งความสลับซับซ้อนของพรรค นักศึกษาหรือองค์กรนักศึกษาจะเอื้ออำนวยต่อการสร้างสรรค์พรรคนักศึกษาแล้ว ยังจะสามารถ ช่วยเอื้ออำนวยต่อความเป็นอิสระได้อีกด้วย เป็นอิสระทั้งจากผู้บริหารมหาวิทยาลัย จากกลุ่ม ธุรกิจอิทธิพลภายนอกต่าง ๆ

และประการที่สำคัญก็คือ พรรคนักศึกษาหรือแม้แต่องค์กรนักศึกษาเองจะต้องสร้าง วินัยอันจะนำมาซึ่งความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่น รวมไปถึงจะต้องมีลักษณะที่สามารถปรับตัว ให้เข้ากับสภาวะทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมา อาจจะสามารถทำให้พรรคนักศึกษาหรือองค์กรนักศึกษาเกิดหลักการ ความคิด นโยบายที่เป็น อิสระอันจะก่อให้เกิดความสามัคคี ความเป็นปึกแผ่นของพรรคนักศึกษา และองค์กรนักศึกษา ต่อไป

องค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงจะเป็นองค์กรที่มีพลังที่ยิ่งใหญ่ได้ ก็จะต้อง อาศัยความร่วมมือจากเพื่อนนักศึกษาชาวมหาวิทยาลัยรามคำแหงทุกคน โดยเฉพาะพลังทางการเมืองที่จะ ต้องตื่นตัวพร้อมที่จะแสดงศักยภาพได้ตลอดเวลา เซอร์ วินสตัน เชอร์ชิลล์ อดีตนายกรัฐมนตรี อังกฤษได้เคยกล่าวไว้ว่า "ทั้งชีวิตข้าพเจ้าไม่มีอะไรจะอุทิศให้ เว้นแต่ หยาดโลหิต สบิริตอัน แรงกล้า น้ำตาคลอเบ้า และเหงื่ออาสาศะโลมกาย" สุนทรพจน์ดังกล่าว กล่าวในขณะที่กองทหาร อังกฤษโดนกองทหารเยอรมันโอบล้อม กำลังจะพ่ายแพ้ สุนทรพจน์ของอดีตนายกรัฐมนตรีอังกฤษ ผู้นี้ได้สร้างขวัญ และกำลังใจอย่างมหาศาลแก่กองทหารอังกฤษ พวกเขาจึงได้ลุกขึ้นต่อสู้ อีก ครั้งหนึ่งจนได้รับชัยชนะรอดพ้นจากความตาย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็เช่นเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการเป็นดอกไม้ดอกหนึ่ง ท่ามกลางกระแสคำตำหนิของคนรอบข้างองค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้ศึกษาวิจัย ไม่ได้หวังอะไรมากไปกว่าความคิดเห็นในแง่มุมมองหนึ่งที่มีต่อองค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อจะได้คิดตระหนักว่าต้องทำหน้าที่ตามบทบาทที่มีอยู่อย่างเต็มกำลังความสามารถ ผลตอบแทน ที่ได้รับไม่ใช่ตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ไม่ใช่พรรคนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ไม่ใช่ชื่อของมหาวิทยาลัยรามคำแหง แต่จะเป็น "ประชาธิปไตย" ที่จะต้องเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ แบบ ในประเทศไทยอย่างแน่นอน ผู้ศึกษาวิจัยเชื่อมั่นเช่นนั้น